

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 14 · 4. november
Sesjonen 2020–2021

Møte onsdag den 4. november 2020 kl. 10

President: Eva Kristin Hansen

Dagsorden (nr. 14):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Une Bastholm, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Nicholas Wilkinson vil framsette et representantforslag.

Nicholas Wilkinson (SV) [10:00:28]: Jeg har den glede å fremme et forslag på vegne av Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken, Karin Andersen og meg selv om helsehjelp til alle i Norge, også til papirløse migranter samt tilreisende EØS-borgere uten helsetrygdekort.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe vil framsette et representantforslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:01:06]: Eg vil på vegner av stortingsrepresentantane Marit Knutsdatter Strand, Jenny Klinge, Ole André Myhrvold og meg sjølv fremja eit forslag om ein brei gjennomgang av tilbodet til barn og unge med behov for hjelp for psykiske plager og lidingar og tiltak for å styrkja barne- og ungdomspsykiatrien i Noreg.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:35]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Nikolai Astrup, Olaug Vervik Bollestad og Abid Q. Raja vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Stein Erik Lauvås.

Stein Erik Lauvås (A) [10:02:09]: Mitt spørsmål går til kommunal- og moderniseringsministeren.

Kommuneøkonomien er en av de viktigste økonomiene her i landet. Det er kommunene som skal sørge for at ungene våre får en god og trygg skolegang. Det er kommunene våre som skal sørge for at vi har plass i barnehagen. Det er kommunene våre som skal sørge for at våre sykeste eldre som har behov for sykehjemsplass, får det. Det er kommunene som har ansvaret for at brann-

mannskapene er på plass når det trengs. Listen over kravene til hva kommunene skal innfri av velferdstjenester, er lang.

Så leverer regjeringen og statsråden sitt budsjettforslag til kommunene for 2021. Ordførere og folkevalgte over hele landet reagerer svært negativt og sier rett ut at dette blir et kuttbudsjett. Nå holder vi koronasituasjonen utenfor – det blir et regnskap for seg.

Kommunene varsler om kutt i dagtilbudet innenfor psykisk helse, kutt i støtte til lag og foreninger, hjemme- og hjelpstilbud kuttes – listen over kuttforslag er lang. Karmøy varsler 4 mill. kr i kutt til ressurskrevende brukere. Skien varsler 1 mill. kr i kutt til lag og foreninger. Namskogan må kutte 7 pst. i driftsbudsjettet. I Indre Østfold kommune går hovedverneombud og tillitsvalgte ut og ber om hjelp, rammene er for trange. Vi ser at når kommunene først skal dekke opp for lønn, pensjoner til sine ansatte, økte utgifter til ressurskrevende brukere, barnehagenorm og andre lovkrav, strekker ikke pengene til. Hvorfor mener statsråden at disse kommunene allikevel får penger nok, når vi hører tilbakemeldingene? Hvorfor prioriterer statsråden fortsatt kutt i formuesskatten til Norges finanselite når vi samtidig ser tydelig at kommunene må kutte i velferdstilbud og støtte til frivilligheten?

Statsråd Nikolai Astrup [10:03:54]: De siste årene har vært gode år for kommunesektoren. Det har vært solide overskudd gjennom flere år. Det har medført at kommunesektoren ved inngangen til 2020 hadde 67 mrd. kr på bok, mot 30 mrd. kr i 2013. Så er det et noe lavere driftsoverskudd i 2019 for sektoren samlet sett, rundt 2 pst., altså på linje med TBUs anbefaling, men sett under ett de siste årene har det vært gode år for kommunesektoren, som har gjort det mulig for dem å sette penger på bok.

Så er det ingen tvil om at det er store variasjoner mellom kommunene, så selv om det for sektoren som helhet har vært gode år, er det enkeltkommuner som av ulike årsaker har utfordringer med å få endene til å møtes. Jeg har vært i kontakt med de to ordførerne som står i spissen for Arbeiderpartiets ordføreroppbrot. Den ene er fra Rana kommune. De har jo hatt meget gode år de siste årene, 5–7 pst. driftsoverskudd, mange hundre millioner kroner på bok. Det er godt å se at det også er mange kommuner som klarer seg godt, og har gjort det de siste årene.

Det er en misforståelse at det legges opp til et kuttbudsjett fra regjeringens side for 2021, tvert imot legger vi opp til en vekst i de frie inntektene. Ser vi på det reelle handlingsrommet til kommunene de siste ti årene, med unntak av 2015 og 2016, er den største veksten i 2021. Det reelle handlingsrommet øker med 700 mill. kr – dette kan man lese ut fra budsjettproposisjonen.

Stein Erik Lauvås (A) [10:05:38]: Når man regner sammen utgiftene og ser på inntektene som kommunalministeren vil gi til kommunene, er og blir budsjettforslaget for 2021 et minusbudsjett. Det er et ordføreroppør der ute, som statsråden sa. Norske ordførere – uavhengig av fargen på jakkenåla – bruker ikke å gå til opprørsstemning uten at det er gode grunner for det. Hvorfor er det så vanskelig for statsråden å innrømme at han og hans regjering rett og slett prioriterer andre ting og ser på dem som viktigere enn velferdstjenestene ute i kommunene, der folk bor? Hvorfor kan ikke statsråden lytte til bekymringsmeldingene som kommer fra kommuner over hele landet, og hvorfor kjemper ikke statsråden hardere for sin sektor når regjeringen skal fordele pengene? Er kommunalministeren kanskje enig med sin kollega helseministeren i at det er ordførerne og kommunestyrene som ikke kan håndtere pengene, at de er sløssaktige og ikke kan prioritere?

Statsråd Nikolai Astrup [10:06:40]: Da vi tok over regjeringskontorene i 2013, var det 46 kommuner på ROBEK-listen – nå er det 12. Som nevnt i mitt tidligere svar hadde kommunesektoren i 2013 30 mrd. kr på bok og ved inngangen til 2020 67 mrd. kr på bok. Så det å si at kommunene har lidd økonomisk under denne regjeringen, er feil. Det har vært solide kommuneoppgjør, og i tillegg har det vært høyere skatteinngang enn det som først var anslått. Det gjør at en kommune som Rana, som har meget solide overskudd, klarer seg godt. At de likevel stiller seg i spissen for et ordføreroppør – vel, det kan kanskje ha noe å gjøre med at det er noen måneder til valget.

Vi legger opp til et solid opplegg for neste år, der det fortsatt vil være mulig å ha handlingsrom til å styrke velferdstjenestene i kommunene. Vi har også stilt opp under hele koronakrisen, og jeg har vært veldig tydelig på at kommunene skal være i stand til å levere gode tjenester både under denne krisen og etterpå. Derfor har vi et godt opplegg for neste år.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Stein Erik Lauvås.

Stein Erik Lauvås (A) [10:07:43]: Det er beklagelig å høre at statsråden for kommunene er ganske døv når det kommer til å høre på dem som står i det til daglig. Med Arbeiderpartiets forslag til statsbudsjett ville kommunene ha hatt om lag 3 mrd. kr mer å sy sammen sine budsjetter med årlig. 3 mrd. kr er en pen slump penger, og det ville gitt kommunene større muligheter til å ansette f.eks. sykepleiere, lærere, barnehageansatte og jordmødre i hele, faste stillinger. Kommunene ville hatt større muligheter til å støtte opp om frivillige lag og foreninger, som gjør en fantastisk jobb i sine lokalmiljøer.

Tilbake til hovedverneombudene i Indre Østfold, som roper varsko, Lillehammer kommune, som går i minus, og Fredrikstad kommune, som sier at det er ingen vekst i budsjettet – mener statsråden at 3 mrd. kr mer i året til kommunene ville ha vært bortkastede penger, eller er statsråden enig i at 3 mrd. kr mer til kommunene i året ville gjort det enklere f.eks. å ansette flere lærere og sykepleiere, gjort det lettere å støtte frivilligheten og lettere å gi folk hele, faste stillinger?

Statsråd Nikolai Astrup [10:08:44]: Vi har et inntektssystem for kommunene som skal sette dem i stand til å levere gode tjenester ut fra objektive kriterier i hele landet, uavhengig av hvor det er. Vi har styrket kommunenes handlingsrom alle de årene vi har sittet i regjering, og vi fortsetter å gjøre det inn i 2021, slik at kommunene skal være i stand til å gi innbyggerne sine gode tjenester og sette inn ressurser der det er behov for det. Men det er forskjeller mellom kommunene.

Vi hadde en debatt om dette også litt tidligere i år, i vår, der representanten Lauvås trakk frem – hvis jeg ikke husker feil – Ås kommune, f.eks. De har økonomiske utfordringer fordi de trodde på en mye høyere befolkningsvekst enn det de fikk, og de investerte langt mer enn det var grunnlag for. Det har satt dem i en vanskelig situasjon, og allerede i januar i år satte de ned en gruppe for å håndtere konsekvensen av tidligere disponeringer. Det kan ikke jeg som kommunalminister legge meg bort. Her er det kommunalt selvstyre. Hvordan kommunene velger å bruke sine frie inntekter, må være opp til kommunene. Så er det min jobb å sette sektoren i stand til å levere gode tjenester til innbyggerne.

Presidenten: Eirik Sivertsen – til oppfølgingsspørsmål.

Eirik Sivertsen (A) [10:10:00]: I likhet med statsråden gleder jeg meg over at veldig få kommuner er på ROBEK-listen for tiden. Men det skyldes jo ikke regjeringens politikk, det skyldes tvert imot store overskudd som følge av lavere demografikostnader enn forventet. Det har vært lavere pensjonskostnader enn forventet. Ikke minst har det vært store ekstraordinære inntekter til kommunene som følge av skattetilpasning i bedriftene. Men allikevel: Resultatet er bra. Mange kommuner har betalt ned gjeld og fått kontroll over økonomien sin. Det er likevel riktig, som statsråden også sier, at det er store forskjeller, og det hopper statsråden bukk over i sine svar til representanten Lauvås. For hvis vi ser på netto driftsresultat for foregående år, f.eks., har de fem mest folkerike kommunene et driftsresultat på 4,2 pst., mens de øvrige kommunene bare har 0,9 pst. Så det er kjempestore utfordringer ute og går.

Jeg hører at statsråden sier at kommuner har bygd opp store penger som de har satt på bok, men mener virkelig statsråden at kommunene i Norge skal finansiere driften, ansettelse av sykepleiere og lærere osv., av penger som står på bok, og ikke bevilgninger over statsbudsjettet?

Statsråd Nikolai Astrup [10:11:06]: Jeg mener at det å ha penger på bok er et bedre utgangspunkt enn ikke å ha penger på bok. Det håper jeg representanten Sivertsen kan være enig med meg i.

Så er jeg glad for at representanten Sivertsen er uenig med representanten Lauvås. Representanten Sivertsen tegner innledningsvis i sitt innlegg et bilde av at det er ganske gode tider i kommunesektoren og har vært det, men så mener representanten Sivertsen at det ikke er regjeringens fortjeneste. Vel, det er i hvert fall en annen virkelighetsbeskrivelse enn det representanten Lauvås la for dagen i sitt innlegg. Så jeg anbefaler at representantene fra Arbeiderpartiet kan bli enige om virkelighetsbeskrivelsen i Kommune-Norge før spørretimen istedenfor etterpå.

Når det er sagt: Ja, det er store variasjoner mellom kommunene, det er ingen tvil om det, og vi må sette alle kommuner i stand til å levere gode tjenester til innbyggerne uavhengig av om de er små eller store. Så er det mange andre utfordringer som små kommuner har, nemlig at de har problemer med å tiltrekke seg den arbeidskraften de trenger, og de faglige ressursene de trenger, for å håndtere den situasjonen de står i. Det løser vi ikke over kommuneopplegget alene, det må vi også løse gjennom å se på kommunestruktur.

Presidenten: Eirik Sivertsen – til oppfølgingsspørsmål.

Eirik Sivertsen (A) [10:12:08]: Det jeg sa, var ikke at det var gode forutsetninger for kommunesektoren. Jeg sa at det har vært gode driftsresultater de senere år, og at det ikke skyldes regjeringens politikk, men uforutsette inntekter – denne gangen til fordel for kommunene. Det gleder vi oss over.

For øvrig deler jeg representanten Lauvås' syn på opplegget fra regjeringen de siste årene, f.eks. så vi i fjor at det var det dårligste opplegget levert på 15 år.

Til det hører jeg at statsråden forteller fra Stortingets talerstol i dag at han styrker handlingsrommet til kommunene for neste år. Men hvis vi går til kommunenes interesseorganisasjon, KS, har de et helt annet regnestykke. Statsråden sa at han styrker handlingsrommet med 0,7 mrd. kr. Det han ikke har tatt med da, er den linjen i tabellen som sto for styrket handlingsrom i fjor, som handler om endringer i pensjonskostnadene. De øker med 600 mill. kr. Så man kan trekke fra det. KS trek-

ker også fram at man strammer inn på ordningen for ressurskrevende tjenester tilsvarende 300 mill. kr. Bemanningsnormen for barnehager er ifølge dem underfinansiert med 400 mill. kr. Det gir jo ikke et styrket handlingsrom på 0,7 mrd. kr, det gir et svekket handlingsrom på 0,6 mrd. kr.

Statsråd Nikolai Astrup [10:13:15]: I statsbudsjettet for neste år sammenligner vi epler og epler, fra år til år. Tabellen er helt tydelig – veksten i det reelle handlingsrommet for kommunene er på 700 mill. kr neste år. Det er altså den største veksten på ti år, med unntak av 2015 og 2016, uansett hvordan representanten Sivertsen velger å regne på det.

Når det gjelder bemanningsnormer og andre pålegg som kommer fra storting og regjering, finansieres jo de over inntektssystemet. Dette er representanten Sivertsen vel kjent med. Det er altså ikke slik at det er underfinansierte oppgaver som ligger til grunn for dette. Da må vi se på kriteriene i inntektssystemet, og det har vi faktisk tenkt å gjøre. Vi har satt ned et utvalg som nettopp skal gå igjennom inntektssystemet, som man bør gjøre fra tid til annen, for å sørge for at det treffer best mulig der ute med tanke på de faktiske kostnadene for tjenestene som kommunene er pålagt å levere.

Presidenten: Heidi Greni – til oppfølgingsspørsmål.

Heidi Greni (Sp) [10:14:30]: Kommuneøkonomien har blitt stadig trangere, særlig de siste par årene, og særlig for små og mellomstore kommuner. I 2019 gikk nesten halvparten av alle norske kommuner med underskudd. Gjeldsgraden har aldri økt i samme takt som nå. Kommuneansatte springer føttene av seg, og fortsatt skal de effektivisere og springe enda forttere.

Kommunene har fått nye pålegg og oppgaver uten at bevilgninger har fulgt med, og tilbakemeldingene fra kommunene er klare, utfordringene med å få i hop et budsjett i balanse har ikke vært større siden i 2004. Det er en tverrpolitisk tilbakemelding. Høyre-ordføreren i Tinn uttrykker stor skuffelse over det trange budsjettet og er klar på at det blir nedskjæringer på alle tjenestekområder. Det er ikke mulig å levere like gode tjenester med disse rammene.

Fylkesmannens primæroppgave er kontroll og tilsyn. Når Fylkesmannen nå brukes til å tvinge gjennom nye diskusjoner om kommunesammenslåing, er det i strid med Stortingets vilje. Hvorfor har statsråden så liten respekt for lokaldemokratiet og Stortingets vilje?

Statsråd Nikolai Astrup [10:15:39]: Jeg har stor respekt både for lokaldemokratiet og for Stortingets vilje, noe annet skulle tatt seg ut for en kommunalminister.

Så er jeg helt enig i at det er mange kommuner som kjenner på at de er nødt til å tenke nytt om hvordan de skal løse oppgavene fremover, rett og slett fordi vi som samfunn står overfor noen store utfordringer. Vi vet at oljeinntektene kommer til å avta i årene som kommer, og det vil gjøre oss som nasjon fattigere. Vi vet også at det blir stadig flere eldre som skal forsørges av stadig færre – alt annet likt – i yrkesaktiv alder, og at den trenden rammer de små kommunene hardest og først. I Innlandet, f.eks., er vi allerede der at det er flere mennesker over 65 år enn det er mellom 0 og 19 år. Det er en stor bekymring for mange små kommuner i Innlandet. Derfor ser vi heldigvis at en del kommuner nå, f.eks. nord i Gudbrandsdalen, tar grep og ser på nye måter å organisere seg på.

Og så vil jeg si at det ikke er effektivt å løpe fortere, det er effektivt å organisere seg på en slik måte at man ikke trenger å løpe fortere. Det må vi jobbe mer med både i kommune og stat fremover.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgings-spørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:16:56]: Hvis de helsearbeiderne jeg har snakket med i kommunene, hadde hørt hva statsråden sa nå, tror jeg de hadde blitt skikkelig forbanna – for å si det folkelig. Kommunene står midt i koronakrisen ennå, de ansatte er slitne, krisen fortsetter, og kommunene sitter og må kutte nå fordi denne regjeringen har glemt en regning også fra i år. SV mener at det hadde vært det klokeste nå om kommunene hadde fått brukt alle kreftene til å holde det gode smittearbeidet oppe, holde folk trygge og slippe å bruke hodet på alle mulige slags innsparinger og effektiviseringstiltak, som statsråden tydeligvis mener man skal bruke hodet sitt på. Dessuten koster smittearbeidet like mye i kommuner som ikke har hatt store smitteutbrudd, som i dem som har hatt det.

Hvorfor mener statsråden at dette ikke er det viktigste nå, å sette kommunene i stand til å gjøre dette arbeidet for dem som står i jobben, og for dem som trenger hjelp?

Statsråd Nikolai Astrup [10:18:02]: Jeg mener at det er det viktigste nå, men det var ikke det jeg fikk spørsmål om. Jeg fikk spørsmål om det ordinære kommuneopplegget for 2021. Hadde man spurt meg om hvordan vi skal løse koronautfordringene i 2020 og i 2021, hadde jeg svart på det spørsmålet, og det gjør jeg gjerne, for vi stiller opp for kommunene i den krevende situasjonen de står i. De som er ute i kommunene, står i førstelinjen, de gjør en fantastisk innsats med å bekjempe denne pandemien. Og ja, det er krevende, de fortjener all mulig honnør fra denne talerstolen og fra

alle andre talerstoler rundt omkring i landet. Når jeg er ute og møter kommunene, er det også det første budskapet jeg har til dem.

Vi har et opplegg sammen med KS. KS har regnet på og gjort prøver av utgifter i kommunene. De har lagt det til grunn i en arbeidsgrupperapport, som vi la frem for noen uker siden, som viser at vi har truffet ganske godt for sektoren samlet sett med koronautgiftene for inneværende år, men at vi ikke treffer godt nok for den enkelte kommune som har hatt store utgifter knyttet til smitteutbrudd. Derfor kommer vi tilbake til det i nysalderingen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Himanshu Gulati (FrP) [10:19:20]: Mitt spørsmål går til statsråd Abid Q. Raja.

Dagbladet har i en serie avsløringer skrevet om en muslimsk ettermiddagsskole i Tromsø som i flere år har hatt et omfattende samarbeid med en svensk skole som er bøtelagt for diskriminering, kjønnsdelt undervisning og sensur av seksualpensumet. De har også skrevet om en saudiarabisk rikmanns bidrag på over 2,5 mill. kr til et muslimsk trossamfunn i Tromsø, og de har avslørt hit-til ukjente pengeoverføringer samt Tromsø-moskeens rolle i et internasjonalt saudiskstøttet nettverk.

Vi lever i en tid da den farlige effekten av ekstreme tolkninger av islam er tydeligere enn noen gang. Vi betaler nå prisen for framveksten av parallellsamfunn, antidemokratiske verdier og radikaliserings i hele Europa, også i Norge. Dette mener Fremskrittspartiet at vi ikke lenger kan akseptere. Det er farlig å se gjennom fingrene med aktiviteter og spredning av verdier som kan fungere som en gift i vårt samfunn. Fremskrittspartiet stilte derfor i behandlingen av ny trossamfunnslov tidligere i år krav om – og fikk med seg et flertall i Stortinget på – at trossamfunn som mottar finansiering fra land som ikke selv respekterer religionsfriheten, skal miste offentlige tilskudd. Denne loven trer i kraft neste år.

Statsråd Raja er også minister for likestilling. Jeg ønsker derfor å spørre statsråden om han vil ta initiativ til at regjeringen allerede nå stopper pengeutbetalingen til den aktuelle moskeen som Dagbladet har omtalt, og også til andre menigheter med tvilsomme koblinger, aktiviteter og utenlandsfinansiering som kan være skadelige for likestillingen og andre grunnleggende verdier i Norge. Og: Hva vil regjeringen foreta seg for å kartlegge om det er flere moskeer og trossamfunn i Norge i samme situasjon?

Presidenten: Presidenten er usikker på om dette faktisk er statsråd Rajas konstitusjonelle område, men statsråden står fritt til å velge om han vil svare eller ikke.

Statsråd Abid Q. Raja [10:21:17]: Representanten tar opp en veldig viktig problemstilling. Som presidenten er inne på, skal jeg ikke gå inn på det konstitusjonelle. Men jeg har notert meg at statsråd Ropstad har sagt at de nå tar en gjennomgang sammen med Utenriksdepartementet av de ulike sidene av dette, og eventuelt også en gjennomgang av lovgivningen. Det vil Ropstad komme tilbake til, men jeg tenker at jeg allikevel kan benytte anledningen til å komme med noen generelle betraktninger som likestillingsminister på dette området.

Jeg var jo her på Stortinget og jobbet en del med religionsfrihetsarbeidet, som representanten tar opp. Vi vet at religionsfrihet globalt er under sterkt press mange steder i landet fra forskjellige religiøse grupper. Som medlem av Stortinget var jeg også medlem av OSSE, Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa, og rett før jeg ble statsråd, ledet jeg også deres arbeid med antiekstremisme og radikaliseringsarbeid. Jeg husker vi var på delegasjonsmøte i Sarajevo i Bosnia-Hercegovina, og der lærte vi f.eks. hvordan enkelte miljøer som har fått statlige midler, har fått fotfeste for en del ekstrem tankegang, wahhabismen og salafismen, og hvordan det har bidratt til oppblomstring av ekstremisme i de landene. Det er helt klart at det er urovekkende elementer som vi ser globalt.

Jeg gjør meg også noen tanker rundt at det for ti år siden var et forsøk på å etablere den nordligste moskeen, i Tromsø, finansiert av – så vidt jeg husker – Saudi-Arabia, og de hadde bare ett krav. De skulle, så vidt jeg husker, betale alt sammen mot at de kunne sende imamen for livstid, og at det var de som skulle bestemme dette. Dette tok vi til motmæle mot – dvs. vi som samfunn. Jeg var ikke en del av Stortinget da, men som representant for det norske folket tok jeg til motmæle og arrangerte også et dialogmøte der oppe, og heldigvis ble det ikke noe av de planene. Jeg tror at i Norge er det følgende verdier som står sterkest: likestilling, religionsfrihet og ytringsfrihet, og det er viktig at vi er årvåkne og ikke naive i møte med ekstremismen.

Himanshu Gulati (FrP) [10:23:21]: Jeg takker statsråden for svaret, og jeg deler hans bekymring for wahhabistisk påvirkning. Dagbladet har gått igjennom samtlige regnskap fra muslimske trossamfunn de siste ti årene og har funnet 16 norske trossamfunn som har mottatt pengestøtte fra land som Saudi-Arabia, Qatar, Kuwait, Iran eller De forente arabiske emirater – alle er land som ikke selv respekterer religionsfriheten fullt ut. En rekke av beløpene er i millionklassen. Som nevnt tidligere har Fremskrittspartiet fått gjennomslag for at de som mottar slik støtte fremover, mister offentlige tilskudd i Norge. Vi

har også fått gjennomslag i Stortinget for flere andre ting, deriblant forbud mot såkalte koranskole-SFO-er.

Mitt spørsmål til statsråden er hva han tror intensjonen til land som Iran, Saudi-Arabia og andre er når de gir millionbeløp til muslimske trossamfunn i Norge. Vil statsråden fraråde trossamfunn i Norge å ta imot slik støtte?

Presidenten: Presidenten vil igjen presisere at dette ikke er statsrådets konstitusjonelle område, så han står fritt til å svare.

Statsråd Abid Q. Raja [10:24:21]: Enkelte av disse tingene vil jo statsråd Ropstad komme tilbake til, men jeg deler representantens engasjement for dette, at vi ønsker å ha et demokratisk samfunn i Norge hvor det skal være trygge rammer for alle, og hvor vi fremmer disse fellesskapsverdiene.

Som jeg var inne på, vet vi av religionsfrihetsarbeidet internasjonalt at religionsfriheten er under press globalt, som Pew Research Center har vist, og fra flere land enn dem som representanten nevner. Nå skal jeg ikke gå inn på noe enkelt land, men det er mange land hvor en har religioner som setter andre religioner under press når det kommer til religionsfrihet. Det er et arbeid som UD leder an i, og som er et viktig arbeid.

Så deler jeg også representantens syn på koranskoler som sådanne, og dette hadde jeg også som et tema da jeg var stortingsrepresentant, da vi så disse sakene i Drammen. Det er klart at f.eks. det å bo på skoler og bli oppdratt på religiøs vis til segregering ikke er det som fremmer fellesskapsverdiene i Norge. Så jeg takker representanten for engasjementet.

Presidenten: Silje Hjemdal – til oppfølgingsspørsmål.

Presidenten understreker at statsråden skal bli spurt om ting som han har ansvaret for.

Silje Hjemdal (FrP) [10:25:49]: Det er ingen tvil om at statsråden har ansvar for ytringsfriheten.

I Norge er det lov å tegne og publisere akkurat hva man vil. Den siste tids hendelser i Europa har vist hvordan ytringsfriheten stadig er under press fra ekstreme ideologier. Vi har også sett hvordan ulike politikere, redaksjoner og journalister har reagert på grusomhetene som skjer, og hvor viktig det er å være kompromissløs i forsvaret av våre verdier og vår frihet.

Kunnskapsministeren har uttrykt støtte til norske lærere som nå står i dette. Imidlertid synes jeg kanskje kulturministeren, som har et særskilt ansvar for ytringsfriheten gjennom kultur, likestilling og mediepolitikk, har vært litt stille. Kan statsråden klargjøre om han ufor-

beholdent vil støtte forlag, tegnere, redaktører og andre som karikerer f.eks. islam og profeten Mohammed?

Statsråd Abid Q. Raja [10:26:50]: Takk for spørsmålet.

Jeg har i sosiale medier flere ganger i løpet av den siste tiden sett at jeg blir avkrevd svar på hvor jeg står i disse spørsmålene, fordi jeg er muslim. Og hvis jeg blir avkrevd slike svar, blir også alminnelige muslimer og selv de som ikke er muslimer, men ser ut som muslimer, avkrevd lignende svar. Jeg tror det er greit at jeg da svarer på dette.

Jeg var selvfølgelig født med ytringsfrihet, men ble ikke oppdratt innenfor ytringsfrihetens rammer. Da jeg studerte John Stuart Mill og kom inn i Venstre, skjønte jeg også ytringsfrihetens betydning. Det er den viktigste verdien som gjelder i Norge.

Jeg tror det var Voltaire som sa: «Jeg er dypt uenig i det du sier, men vil til min død forsvare din rett til å si det.» Jeg vil si det på denne måten: Man skal ikke bare dø for ens rett til å si det, men det er også din rett til å tegne det og trykke det. På den måten står jeg 100 pst. bak Guri Melbys uttalelser om dette. Alle redaktører og alle frie mennesker skal både ha lov til å tenke tankene sine, ytre tankene sine og trykke dem – om det er i ords form eller i tegnings form.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:28:13]: Mitt spørsmål går til kommunal- og moderniseringsministeren.

Senterpartiet har vært tilbakeholden med å ha sterke meninger om nytt regjeringskvartal. Det er jo slik at vi alle ønsker å gjenreise Høyblokka og det som ble ødelagt etter 22. juli. Derfor var det også et bredt flertall bak den stortingsmeldingen som regjeringen la fram for 1,5 år siden. Men den meldingen har ingen oversikt over kostnader, og det kan ikke være slik at Stortinget har bundet seg opp til pengebruken før kostnadene har kommet på bordet.

Nå har vi fått kostnadsrammen i høst, og den viser at det kan komme til å koste opptil 36 mrd. kr å bygge et nytt regjeringskvartal. Det syns Senterpartiet ikke er akseptabelt. Min påstand er at ingen regjering vil kunne forsvare en slik pengebruk i lengden.

20 mrd. kr av disse midlene ønsker en å binde Stortinget opp til allerede nå i høstens budsjett, uten at vi har fått noen full oversikt over hva alle de enkelte delene av dette såkalte første byggetrinn, som skal koste 20 mrd. kr, faktisk vil koste.

Høyre er et parti som påberoper seg å være opptatt av nøkternhet i offentlige budsjett, men her kan altså Høyre komme til å ende opp som en pådriver for tidenes pengesluk i offentlig forvaltning. For svært mange vil det

være veldig vanskelig å forstå at en skal bruke inntil 36 mrd. kr på kontorer til regjeringen, samtidig som det må spares i andre deler av velferd og offentlige investeringer.

Verken Oslo by eller distriktene ønsker seg denne type pengebruk. Hvorfor er det så viktig for Høyre og regjeringen å bygge med den løsningen som kan gi oss en kostnad for regjeringskvartalet som kan bli helt uholdbar høy?

Statsråd Nikolai Astrup [10:30:16]: Det er ingen som ønsker å bruke så mye penger på et nytt regjeringskvartal. Når vi likevel foreslår det, er det fordi alternativene er få, de er dyre, og de er lite realistiske.

Det er viktig å understreke at anslaget på opp mot 36 mrd. kr innebærer et usikkerhetsspenn på 10 mrd. kr. Det vi nå skal ta stilling til, er byggetrinn 1, som er 20,5 mrd. kr – kvalitetssikret. Byggetrinn 2 og 3 er anslått til 3,5 mrd. kr, altså 24 mrd. kr, samlet sett. Så kommer det andre omkringliggende prosjekter, kan man si, som bidrar til at kostnadene går opp, f.eks. å senke Ring 1.

Jeg har også fått mange spørsmål til den ordinære spørretimen fra Senterpartiet, som går på kostnadene for enkeltelementer. Jeg kommer selvfølgelig til å svare på dem etterpå, men jeg kan gjerne ta svaret her også.

Basiskostnadene for bygg A og D er henholdsvis 1,4 og 2,2 mrd. kr. Anslagene inkluderer ikke forventede tillegg, usikkerhetsavsetning, byggherrekostnader og rigg og drift.

Basiskostnader for øvrige sikringstiltak i byggetrinn 1 er anslått til 2,5 mrd. kr, og det innbefatter perimeter-sikring, eksternt post- og varemottak, eiendomsserverv og erstatninger. Det inkluderer ikke forventede tillegg, usikkerhetsavsetning, byggherrekostnader og rigg og drift for disse tiltakene.

Sikkerhetstiltak er bygget inn i konstruksjonene både under og over bakken, derfor er det vanskelig å skille ut og kostnadsberegne dette isolert sett.

Det er bra at Senterpartiet er opptatt av kostnader. Da vi hadde denne saken oppe i fjor, spurte Senterpartiets Heidi Greni om vi er i ferd med å være så arealeffektive at vi sparer oss til fant, og Senterpartiet foreslo å øke bygningsarealet betydelig. Det fikk ikke flertall.

Marit Arnstad (Sp) [10:32:20]: Jeg forstår at dette ikke er enkelt, og Senterpartiet skal sjølsagt gjerne være med på å diskutere arealnormer og andre ting hvis det kan få ned kostnadene. Spørsmålet er om regjeringen har tenkt å diskutere spørsmålet om å få ned kostnadene med Stortinget. For det er den følelsen en får når regjeringen nå stiller Stortinget nærmest overfor et ultimatum om å godkjenne første byggetrinn på 20 mrd. kr allerede nå i høst, altså forplikte oss for flere år fram i

tid, og samtidig også prøver å forsvare en prislapp på inntil 36 mrd. kr. Jeg kan ikke forstå annet enn at Høyre og Fremskrittspartiet må være mer opptatt av skattebetalernes penger enn som så.

Senterpartiet setter seg gjerne ned og diskuterer hvordan det er mulig å få ned prisen. Vi er åpne for å drøfte en nedskalering av prosjektet. Vi er åpne for å drøfte at en kan ivareta noen av de bygningene som er i dag. Men spørsmålet er om regjeringen har tenkt å presse dette gjennom i Stortinget i høst, eller om en har tenkt å sette seg ned med Stortinget og diskutere hvordan en skal få ned prisen på dette gigantprosjektet.

Statsråd Nikolai Astrup [10:33:25]: Jeg diskuterer selvfølgelig gjerne forslag som kan bidra til å få ned prisen. De forslagene Senterpartiet har fremmet så langt, er egnet til å øke prisen, ikke å få den ned. Jeg har også bedt om en samtale med representantens partileder flere ganger, uten at han har kommet tilbake til meg, men jeg kommer til å invitere alle de parlamentariske lederne til en samtale om dette kvartalet, slik at vi kan diskutere dette spørsmålet nærmere, og også hva som bidrar til å drive kostnadene opp, for det er sikkerhet.

Grunnkostnadene for det nye regjeringskvartalet når det kommer til sikkerhet, må tas uavhengig av hvor mange kvadratmeter man bygger på toppen. Selv om man da velger å ta i bruk noen av de byggene som ligger spredt rundt i byen, må man likevel sikre det kvartalet vi skal bruke ved Høyblokka, samtidig som man må ut med mer penger for å sikre bygg man i dag sitter med, permanent. Det koster mye penger. I tillegg vil det bety stengte gater og store inngrep for næringsdrivende og folk flest i byen. Så det er ikke så veldig mange gode, billige løsninger å velge fra.

Presidenten: Presidenten kan opplyse om at det er Marit Arnstad som er parlamentarisk leder i Senterpartiet.

Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Willfred Nordlund.

Willfred Nordlund (Sp) [10:34:48]: Statsråden listet opp i brev til kommunalkomiteen 29. oktober, altså for noen dager siden, og tre uker etter at statsbudsjettet ble presentert, hva de ulike byggene skal koste. Det er jo informasjon som er på et såpass overordnet nivå at det burde vært bedre kjent, tidligere. Grunnen til at dette ikke gjøres, og at dette ikke var omtalt i statsbudsjettet, kan man jo undre seg på, særlig i lys av at regjeringen ble kjent med dette i juni, og sannsynligheten er jo at motstanden mot denne kontorørkenen da ville blitt enda større.

Det framstår i dette brevet som om ikke alle kostnadene er inkludert i byggetrinn 1, eller at de andre bygge-

trinnene, som den eksterne kvalitetssikringen anslo, i sum skal koste 36 mrd. kr.

Da blir spørsmålet mitt: Hvor mye koster ting som anses nødvendig for å bygge det nye kvartalet, i tillegg til de 36 milliardene som er skissert? Og vil statsråden da informere om det, f.eks. om hva det koster å legge om Ring 1?

Statsråd Nikolai Astrup [10:35:50]: Anslaget for å legge om Ring 1 er 2,2 mrd. kr. Men dette er ikke et kvalitetssikret tall; vi vil legge frem kvalitetssikrede tall for Stortinget. Så det kommer vi selvfølgelig til å komme tilbake til.

Så merker jeg meg nå at representanten Nordlund omtaler det nye regjeringskvartalet som «en kontorørken». Det er et litt annet anslag enn det han hadde da vi diskuterte nettopp konseptet for det nye regjeringskvartalet her i Stortinget i juni i 2019. Da var det jo et bredt flertall, inkludert Senterpartiet, som sluttet seg til konseptet, nemlig at vi skal ha et åpent, trygt og tilgjengelig regjeringskvartal for de 4 700 departementsansatte som skal sitte der. Det skal fungere godt for byen, men det skal også fungere godt for departementene.

Dette blir ikke råflotte kontorlokaler, det blir nøkterne, moderne lokaler. Det som driver kostnadene opp, er sikkerheten, og den må på plass, uavhengig av hvor vi sitter, fordi Stortinget jo har vedtatt en sikkerhetslov. Og la meg også minne om at Stortinget har vært litt opptatt av objektsikring tidligere.

Presidenten: Jan Böhler – til oppfølgingsspørsmål.

Jan Böhler (Sp) [10:37:09]: Det er åpenbart at det ville vært ønskelig å redusere omfanget av utbyggingen. Det er bl.a. et vedtak i Oslo bystyre om det. Et av spørsmålene jeg har tatt opp siden jeg begynte med en interpellasjon – det var vel tilbake i 2015 – til kommunalminister Sanner den gangen, er det med den videre bruken av R5 og R6. Det er de byggene hvor det er departementer nå, som ligger langs Akersgata, på motsatt side av Høyblokka. Da var statsråd Sanner åpen for fortsatt å bruke dem til departementer, og han kom tilbake et par år senere og sa at man ville ha noen andre administrative deler av regjeringsapparatet der.

Det ville jo vært en viktig sak hvis man kunne beholdt disse departementene i R5 og R6. Det jeg lurer på, er: Har man noen erfaringer siden 2011 – nå har de jo fortsatt å ligge der – når det gjelder sikkerhet eller andre hensyn, som tilsier at man ikke kan beholde disse departementene – særlig i R5, som er et stort areal?

Statsråd Nikolai Astrup [10:38:19]: Svaret på det er ja – i og for seg. Vi har godt belegg for å si at R5 ikke kan benyttes til departementslokaler uten at man da samti-

dig må stenge Ring 1 permanent, og heller ikke kan bruke Akersgata som kollektivgate i fremtiden.

Det har noen samfunnsøkonomiske konsekvenser som er ganske betydelige for Oslo by, og det har noen konsekvenser for byens befolkning, som jeg tror vi som Oslo-representanter, uavhengig av hvilket parti vi til enhver tid representerer, også skal legge oss på minne.

I sum er det altså store konsekvenser ved å velge å benytte R5. Det er selvfølgelig et valg man kan gjøre, men det har store konsekvenser for byen, og det har også kostnader ved seg.

Presidenten: Eirik Sivertsen – til oppfølgingsspørsmål.

Eirik Sivertsen (A) [10:39:20]: La meg benytte anledningen til først å si takk til alle herværende representanter fra partiene som bidro til å finne en løsning på 22. juli-senteret, og også til regjeringens representanter.

Jeg er av den oppfatning at når vi bygger nytt regjeringskvartal, er det ikke et hvilket som helst bygg. Det må være et av de viktigste byggene vi bygger. Det representerer tross alt den nasjonale makten. Jeg tror vi ikke skal spare oss til fant, selv om det skal være en nøktern, god kvalitet. Men jeg leser også i statsbudsjettet at dette er det mest kompliserte byggeprosjektet Statsbygg noensinne har håndtert. Da lurer jeg på: Hvilke tiltak har statsråden satt i verk for å få kostnadene ned? Hvilke tiltak er iverksatt for å utøve kontroll i løpet av byggeprosjektet? Også i offentlige byggeprosjekter har vi jo sett budsjettsprekker.

Så lurer jeg på om statsråden kan nevne noen av de alternativene som er vurdert i stedet for å bygge et nytt, helhetlig regjeringskvartal slik som konseptet er nå, som er billigere økonomisk sett, med den nødvendige sikkerhetsmessig standard.

Statsråd Nikolai Astrup [10:40:27]: For å ta det siste først: Vurderingen den gang fra den rød-grønne regjeringen, som vi også sluttet oss til, var at det var enklere og bedre og ikke minst billigere å sikre ett kvartal enn å sikre mange enkeltstående bygg rundt omkring i byen. Så det var en veldig tydelig konklusjon fra et samlet sikkerhetsfaglig miljø, som den rød-grønne regjeringen sluttet seg til, og som vi også har lagt til grunn. Det er utgangspunktet for at vi bygger på den tomten vi gjør, og med de forutsetningene som ligger der fra før.

Vi har skalert ned regjeringskvartalet med 28 000 m². Det har vi gjort bl.a. ved å redusere arealnormen, slik at den nå blir 30 pst. lavere enn det vi sitter på i dag i staten, i det nye regjeringskvartalet. Men den er fortsatt på linje med det som f.eks. byråden i Bergen sitter på, så det er åpenbart fullt mulig å sitte godt med det antallet

kvadratmeter. Og så har vi nye anslag for hvor mange ansatte som kommer til å jobbe i regjeringskvartalet, og det er altså 1 000 færre enn det vi la til grunn basert på veksten under den rød-grønne regjeringen i departementene.

Presidenten: Helge André Njåstad – til oppfølgings-spørsmål.

Helge André Njåstad (FrP) [10:41:42]: Òg Framstegspartiet er skeptisk til pengebruken me ser føreslått med nytt regjeringskvartal. Ein dobbel kvadratmeterpris i forhold til nye sjukehus inkludert utstyr vitnar om at her blir det planlagt altfor dyrt. Tryggleik er viktig òg for oss, men det må vera mogleg å kunna nedskalera og bruka eksisterande og allereie påkosta bygningsmasse.

Det eg tenkte å spørja om, har statsråden allereie vore litt inne på, nemleg at det kunne jo ha vore endå dyrare. Representanten Arnstad sa noko om at Senterpartiet var forsiktig, eller tilbakehalden, med pengebruk. Det var ikkje det inntrykket me fekk då me følgde debatten då Stortinget behandla Meld. St. 21 for 2018–2019. Då hadde Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringen øke arealnormen for å sørge for fast kontorplass til alle ansatte og sørge for et tilstrekkelig antall cellekontorer i nytt regjeringskvartal.»

Mitt spørsmål er: Kan statsråden seia noko om kor mykje dyrare dagens prosjekt ville vore dersom Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet hadde fått fleirtal for forslaget den gongen?

Statsråd Nikolai Astrup [10:42:47]: Det kan jeg si noe om. Vårt anslag er at det ville øke prisen med opptil 2 mrd. kr hvis Senterpartiet hadde fått gjennomslag for det under stortingsbehandlingen i fjor. Det var jo også mange uttalelser under debatten den gangen som gikk på at dette var et kvartal som måtte stå seg i et hundre-årsperspektiv, det skulle være et symbolbygg og vi skulle ikke spare oss til fant, for å bruke representanten Grenis ord. Så det er jo nye toner vi nå hører fra Senterpartiet i denne saken.

Jeg tror vi i det politiske Norge er tjent med at vi slutter opp om dette prosjektet, fordi alternativene er få, de er dyre, og de er urealistiske. Alle de forslagene som nå kommer på bordet, har vi vurdert veldig nøye. Hadde det vært mulig å spare noen milliarder her og noen milliarder der, skal jeg love at jeg hadde vært den første til å gjøre det. Det er ingen som ønsker å bruke så mye penger på departementslokaler i Oslo, men med de føringene som ligger bl.a. fra Stortinget, er det ikke mulig å komme utenom.

Presidenten: Karin Andersen – til siste oppfølgings-spørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:44:00]: SV er det eneste partiet som hele tida har sagt at vi må se på hvordan vi kan bruke andre bygg og sikre dem, og at premisset om at alt må samles på denne tomten, må legges vekk. Jeg hører statsråden om igjen og om igjen komme med påstander om at alle andre løsninger er veldig mye dyrere, og det er omtrent akkurat det samme som vi ser i det vi har fått lagt fram nå, altså bare noen summer og noen påstander om hvor mye det koster. I tillegg til det er det lille som står i budsjettet her – det er tre–fire sider – at dette er noe av det mest usikre, dyreste og det vanskeligste noen har gjort. I tillegg skal det altså styres på kostnader og ikke på kvalitet, som det høres ut som om statsråden står der og sier. Mener statsråden virkelig at Stortinget kan godta og vedta et så ekstremt prosjekt ut fra fire siders beskrivelse i et budsjett?

Statsråd Nikolai Astrup [10:45:09]: Stortinget har tatt stilling til selve konseptet tidligere, i forbindelse med en stortingsmelding hvor alle deler av dette konseptet er beskrevet. Og ja, det er riktig at SV var alene om å ønske seg et annet konsept. Det fikk ikke flertall. Et bredt flertall har sluttet seg til dette. Stortinget har også bevilget penger hvert eneste år de siste årene. Ved slutten av dette året kommer vi til å ha brukt 4,5 mrd. kr på riving av bygg, på sikker teknisk infrastruktur, på oppstart av energiløsning for det nye regjeringskvartalet og erverv av tomt til byggetrinn 1. Så det er brukt veldig mye penger. Stortinget har vært informert om dette løpende. Det er, tenker jeg, godt informert til Stortinget hele veien om hvordan vi har tenkt å løse dette oppdraget, som Stortinget har gitt oss gjennom den stortingsmeldingen som man sluttet seg til i fjor, med bredt flertall.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:46:22]: Bedrifter og arbeidsplasser i kultursektoren generelt og innen scene spesielt er svært hardt rammet av koronakrisens konsekvenser. De som arrangerer konserter, de som leverer lys og lyd, eller artistene selv har stått midt i denne krisen siden mars. Når arrangører kun kan samle 200 publikummere innendørs med faste sitteplasser, er det klart at bedrifter som til vanlig lever av å arrangere konserter og festivaler med titusener av publikummere, sliter og ikke vil være tilbake til normalen før om lenge.

Hardest rammet innen kultur er sceneteknisk produksjon. I snitt er hele 80 pst. av de ansatte fortsatt permittert. Men på tross av den akutte situasjonen og på

tross av at kultursektoren i 2018 omsatte for 39 mrd. kr og sysselsatte 36 000 personer, har krisetiltakene til disse bransjene systematisk vært for små, kommet for sent og stadig vært fulle av hull og mangler. Etter måneder med protester fra opposisjonen og fra bransjen ble kompensasjonsordningen for avlyste arrangementer endelig utvidet til også å gjelde underleverandører. Men hittil har ingen fått penger. Det er kun kompensasjonen for perioden mars–april som er utbetalt. Først nå har ESA godkjent ordningen, og representanten fikk i et svar fra statsråd Raja vite at noe av grunnen til forsinkelsen handler om kontroll på søknadene, som ble bedt om fra statsråden selv.

Jeg har møtt bedrifter innen sceneteknisk produksjon som er helt tydelige på at dette betyr konkurs. Et eksempel på dem som er hardt rammet, er Joker Lyd, Lys & Scene, en mellomstor underleverandør. Så mitt spørsmål til statsråd Raja er: Hva vil han si til folka i Joker, f.eks., som står i fare for å miste levebrødet sitt? Hvorfor har dette tatt så lang tid, og vil pengene bli betalt ut nå?

Statsråd Abid Q. Raja [10:48:26]: Aller først vil jeg si at koronaen har rammet landet – og ikke bare Norge, men hele verden – på utrolig brutalt vis. Det rammer næringslivet, det rammer selvfølgelig liv og helse, og det rammer idretten og frivilligheten. Det rammer selvfølgelig også kultursektoren, og vår oppgave har vært å håndtere krisen på best mulig vis for å sikre gode nok ordninger for kultursektoren, slik at de kan bringes til den andre siden av koronasituasjonen.

Så er det enkelte ting som faktisk tar litt tid. Den første ordningen har det, som riktignok representanten er inne på, blitt utbetalt fra, og den andre ordningen ble økt med 392 mill. kr. Det betyr at vi måtte finne disse aktuelle pengene. Det klarte vi å gjøre ved å flytte pengene fra den ene ordningen til den andre ordningen. Systemet er slik at dette må behandles hos ESA, rett etter at Stortinget har behandlet det, vel å merke. Stortinget behandlet jo dette og sa ja til disse pakkene som vi hadde presentert for Stortinget, 9. oktober. Vi har vært i dialog med ESA siden midten av september om dette, og straks Stortinget sa ja til dette, altså i uke 41, fredag 9. oktober, startet også de formelle samtalene med ESA. Til da hadde det vært uformelle samtaler. Etter de spørsmålene som måtte avklares, ble dette endelig notifisert ferdig mandagen som var – for noen dager siden – og ESA har i dag morges godkjent denne ordningen. Dermed har jeg i dag gitt klarsignal til Kulturrådet om å utbetale de ca. 1,4 mrd. kr som har vært på vent.

Det er ikke fordi statsråden har vært sendrektig, eller at departementet ikke har jobbet, eller at Kulturrådet ikke har vært klare for dette; dette handler om at vi må følge de systemene som er laget for dette. Og, som jeg

sier: Dialogen med ESA startet i midten av september. Stortinget behandlet dette i uke 41, på fredagen, og straks deretter startet den formelle dialogen. Nå ble det avklart, og i dag vil utbetalingene fra Kulturrådet starte, når de har fått klarsignal om det.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:50:29]: Vi vet også at fra 1. januar 2021 vil det ikke lenger være kompensasjon, men man vil gå over til stimuleringsmidler. Det er et hovedgrep som er støttet. Men igjen: Stimuleringsordningen er ikke for underleverandører, og den vil uansett ikke hjelpe de bedriftene som leverer til store konserter og festivaler med tusenvis av publikummere eller internasjonale artister. De trenger fortsatt kompensasjon i 2021. Men regjeringen har med innføringen av stimuleringsmidlene nå faset ut kompensasjonsdelen framover, og det gjør at underleverandører igjen vil falle imellom.

Statsråden ville ikke svare på hva han vil si til folka i Joker, men et annet eksempel er Oslo Kru her i byen. Det er en bedrift med over 100 fast ansatte sceneteknikere – en nøkkelbedrift i konsertbransjen. De gir tydelig beskjed: De får ingen effekt av stimuleringsordningen. De lever av oppsparte midler, og kommer det ingen kompensasjon i 2021, kommer de til å gå konkurs.

Hva vil statsråden si til de over 100 fast ansatte i Oslo Kru?

Statsråd Abid Q. Raja [10:51:38]: Representanten sier at vi faset ut kompensasjonsordningen fra den 1. i forrige måned, men det er ikke riktig. Det er flere ordninger som gjelder, så man kan gå litt i surr. Stimuleringsordningen er på 500 mill. kr og gjelder fra 1. oktober og ut dette året. Så har vi sagt til Stortinget at vi ønsker å ha en ny stimuleringsordning utpå nyåret – det har vi foreslått i statsbudsjettet – på over 1 mrd. kr. Forutsatt at Stortinget vedtar det budsjettet, vil det være en milliard til.

Stimuleringsordningen var altså på 500 mill. kr. Når det gjelder kompensasjonsordningen, har vi forlenget den ordningen til 31. desember. Det er den som har vært til notifisering hos ESA. Det har vært tre saker til behandling hos ESA. Den ene var kompensasjonsordningen. Den gjelder for både arrangører og underleverandører. For underleverandørenes del har de vært inne med 50 pst. kompensasjon, forutsatt at de kan dokumentere et omsetningsfall på 30 pst. I all hovedsak forlenges dette, men dette er en rammestyrte ordning, så vi må se an hvordan de ulike søknadene vil komme. Men kompensasjonsordningen for underleverandørene er forlenget.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Freddy André Øvstegård.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:52:46]: Ja, det er mange ordninger – jeg er helt enig med statsråden i det – men poenget er at kompensasjonen for avlyste arrangementer fases ut 1. januar 2021. Da vil f.eks. Oslo Kru, med over 100 fast ansatte, gå konkurs. Det må statsråden svare for.

Et annet spørsmål: I går varslet regjeringen – veldig fint – at de vil forlenge den økte kompensasjonsgraden for permitterte til 31. mars, altså høy grad, men for selvstendig næringsdrivende er kompensasjonsgraden redusert fra 80 pst. til 60 pst. ut året, og den blir helt avviklet 1. januar 2021. Når kompensasjonen blir avviklet over nyttår, står mange derfor på helt bar bakke. Et eksempel er Magnus Boyd, som er scenetekniker. Han har null i inntekt foran seg nå – stimuleringsordningen vil ikke hjelpe ham. Denne ordningen er jo på Arbeids- og sosialdepartementets bord, men den er avgjørende for kulturlivet, og Venstre har prisverdig nok vært veldig opptatt av de selvstendig næringsdrivende i kulturlivet. Derfor må jeg spørre statsråden om han som kulturminister ikke har fått gjennomslag i regjeringen for at også Arbeids- og sosialdepartementet skal tenke på kulturlivet.

Statsråd Abid Q. Raja [10:53:55]: Ønsker presidenten at jeg skal svare på spørsmål om Arbeids- og sosialdepartementets ordning?

Presidenten: Det kan statsråden selv velge.

Statsråd Abid Q. Raja [10:53:59]: Representanten var inne på at det er mange ulike ordninger, og man kan gå litt i surr på dette, men vi har, som jeg sa, en stimuleringsordning nå. Vi har også en kompensasjonsordning. I tillegg har vi stimulert eksisterende apparater med 130 mill. kr, for dem som ikke nødvendigvis treffes av verken kompensasjonsordningen eller stimuleringsordningen. Så har staten hatt ganske mange ordninger. Vi hadde også Finansdepartementets ordning, som gjaldt kontantstøtte til bedriftene, og som også kom kulturlivet til gode. Så har vi altså hatt dagpengeordningen, som statsministeren nå har varslet skal forlenges til ut mars. Så har vi Arbeids- og sosialdepartementets ordning for selvstendig næringsdrivende og frilansere, som også gjelder ut dette året.

Vi har hele tiden lyttet til kulturbransjen, og jeg som kulturminister har i første omgang gjort de nødvendige justeringene, forlengelsene og tilpasningene som skulle til. I inneværende års budsjett har man, i tillegg til Arbeids- og sosialdepartementets ordning og Finansdepartementets ordning, i Kulturdepartementets budsjett alene fått en økning på 5,7 mrd. kr for å håndtere koronakrisen. For de første seks månedene av neste år har vi sagt til Stortinget at vi estimerer beløpet til 2,5 mrd. kr,

forutsatt at Stortinget vedtar det forslaget til statsbudsjett. Da vil vi ha midler tilgjengelig til å bidra til stimulering av kultur, frivillighet og idrett i denne koronakrisen som vi står i.

Presidenten: Freddy André Øvstegård – til oppfølgingsspørsmål.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:55:10]: Det jeg har prøvd å vise med disse spørsmålene er at ja, det finnes mange forskjellige ordninger som treffer kulturlivet. De er viktige, de er gode, og de har blitt kjempet fram av en bransje. Men til tross for at jeg i Dagsnytt 18 i april i år, tror jeg det var, pekte på at folk f.eks. innen sceneteknisk produksjon stadig – gang på gang – faller mellom disse ordningene og står uten kompensasjon, er situasjonen den samme nå, og fra 2021 vil det bli enda verre. Derfor var mitt konkrete spørsmål nå om kompensasjonen for selvstendig næringsdrivende. Slike som Magnus Boyd har ingen sikkerhetsnett og vil stå på bar bakke etter nyttår.

Derfor må jeg gjenta mitt spørsmål til statsråden: Hva vil han si til alle dem i kulturlivet som nå står uten et sikkerhetsnett fordi regjeringen faser ut den kompensasjonen som fortsatt trengs, fordi kulturlivet jo fortsatt står midt i denne krisen?

Statsråd Abid Q. Raja [10:56:09]: Stortinget har jo valgt, etter gode forhandlinger med Fremskrittspartiet, å forlenge ordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere ut dette året. Hva som gjelder for statsbudsjettet for neste år, får vi vite når Fremskrittspartiet har startet forhandlingene med regjeringspartiene, så det må vi komme tilbake til.

Jeg tror at representanten ikke får med seg detaljene i dette. Stimuleringsordningen, som går til arrangørene, skal bidra til å smøre næringskjeden bredt. Det vil si at også underleverandørene treffes av denne stimuleringsordningen. Altså: For å få til en konsert eller et annet arrangement trenger man et crew til stede, man trenger lydtekniker, lystekniker, scene og rigg. Man trenger altså ikke bare en musiker, men et apparat rundt det hele. Stimuleringsordningen skal bidra til nettopp å treffe bredden av kultursektoren gjennom dette. Det har vi satt av 500 mill. kr til for oktober, november og desember. Nå har søknadene begynt å komme inn, og utbetalingene har begynt å skje. Vi har også estimert at vi kommer til å trenge rundt 1,65 mrd. nye kroner til neste år, forutsatt at Stortinget vedtar dette i forbindelse med budsjettbehandling.

Presidenten: Anette Trettebergstuen – til oppfølgingsspørsmål.

Anette Trettebergstuen (A) [10:57:25]: Det virker som at kulturministeren ikke forstår at det blir mindre arbeid på alle dem som rigger lyd og lys, når man skal stimulere til arrangementer innenfor dagens smittevernregler.

Kulturministeren nevnte kompensasjonsordningen for næringslivet, som han sa at store deler av kulturlivet har fått tilgang til. Ja, noen kulturaktører har det. Men nå har noen av dem blitt bedt om å betale tilbake. Da koronaen rullet inn over landet vårt, ble store og små kulturinstitusjoner over hele landet stengt på få timers varsel. Scenene ble tømt, salene var tomme. Det gjelder også alle landets kinoer. Kinoene våre er landets mest brukte og mest populære kulturtilbud, og vi har savnet å se film på stort lerret gjennom krisen. Mange av disse kinoene har fått krisestøtte, men så viser det seg at skatteetaten og Finansdepartementet mener at kinoene som fikk støtte, skal tilbakebetale støtten, da de visstnok ikke var pålagt å stenge, selv om myndighetene forbød arrangementer som kino.

Vil kulturministeren rydde opp i dette, slik at landets kinoer slipper å gå konkurs?

Statsråd Abid Q. Raja [10:58:32]: Nå er jeg litt usikker på hva representanten spør om. Spør hun om Kulturrådets ordning og varsel om å omgjøre vedtakene, eller spør hun om Finansdepartementet som eventuelt har sendt noen brev via skatteetaten? Da må vi kanskje komme tilbake, til Finansdepartementet, for jeg tror det er finansministeren som må svare på kontantstøtteordningen. Så hvis presidenten kunne klargjøre det, om spørsmålet går til riktig statsråd.

Presidenten: Presidenten oppfattet at spørsmålet går til kulturministeren, men Trettebergstuen kan jo få et oppfølgingsspørsmål og klargjøre spørsmålet sitt.

Statsråd Abid Q. Raja [10:59:05]: Jeg kan iallfall svare på noe – det er riktig at kommunale kinoer og kulturhus har fått varsel om omgjøring fra Kulturrådet. Man har varslet om at de vil vurdere å omgjøre sine egne vedtak om kompensasjon til kommunale kinoer og kulturhus for første perioden av kompensasjonsordningen og kreve tilbakebetaling. Det er noe Kulturrådet nå håndterer. Ettersom departementet er klageinstans i de sakene, vil det være vanskelig for meg å gå inn i detaljene på dette og forskuttere dette. Men her har Kulturrådet foreløpig ikke truffet vedtak. De har sendt varsel om dette til partene og instansene, og de har mulighet til å uttale seg i saken.

Presidenten: Anette Trettebergstuen – til oppfølgingsspørsmål.

Anette Trettebergstuen (A) [10:59:44]: Kulturministeren har ansvaret for kulturtilbudet som kinoene er. Når det nå har seg slik at kulturarrangementer ble forbudt i mars, og at kinoene i forskrift ble ansett for å være et kulturtilbud og søkte krisestøtte og mottok det, men så får kontrabeskjød fra skatteetaten via Finansdepartementet om at de ikke skulle fått slik støtte fordi de ikke var pålagt å stenge, ja da kan man bli forvirret. For skatteetaten og Finansdepartementet sier at kinoene kunne ha hatt åpent, de kunne snurret film uten å ha folk til stede. Unnskyld meg, men det blir like dumt som å si at frisørene heller ikke skulle blitt stengt ned, de kunne jo bare hatt åpent uten å klippe hår. Så her mener jeg at kulturministeren faktisk må oppklare hva slags regler som egentlig skal gjelde for kinoene. Og hva skal kinoene nå gjøre når de står i en situasjon der de kan gå konkurs fordi de må betale tilbake krisehjelp fordi finansministeren mener at de ikke var stengt, mens helseministeren stengte dem ned?

Statsråd Abid Q. Raja [11:00:51]: Dette er en kompensasjonsordning som har blitt stilt til rådighet både fra Kulturdepartementets side og fra Finansdepartementets side, og for så vidt fra ulike departementers side. Man har laget noen retningslinjer for dette, og retningslinjene må følges. Det gjelder også bedrifter – dersom det er slik at man har fått betalt for mye eller på feil grunnlag under kontantstøtteordningen til Finansdepartementet, har man fått varsel om å tilbakebetale dette. Fellesskapets midler som blir stilt til rådighet, følger jo et system med regler, forskrifter, og dersom det viser seg at betalingen har kommet på feil grunnlag, vil man selvfølgelig omgjøre disse vedtakene. Det gjelder f.eks. Kulturrådet, og jeg regner med at det er grunnen til at skatteetaten har sendt ut de brevene som representanten tar opp.

Når det gjelder stimuleringsordningen, vil jeg si at kommunale kinoer og kulturhus nå er inkludert i forskriften for å kunne søke. Selv om de ikke kunne søke i kompensasjonsordningen, vil de nå på lik linje bli omfattet av stimuleringsordningen, og jeg som kulturminister er veldig glad for at de vil være med i den pakken på 500 mill. kr, og vil kunne søke, forutsatt at de øvrige vilkårene er oppfylt.

Presidenten: Anette Trettebergstuen – til oppfølgingsspørsmål.

Anette Trettebergstuen (A) [11:01:54]: Det enkles- te hadde jo vært om de bare kunne fått beholde den støtten de allerede har fått. Jeg er meget godt klar over regelverket i alle de støtteordningene vi har, men sakens kjerne her er at helseministeren og myndighetene stengte kinoene fordi det ble ulovlig å ha kulturarran-

gementer med folk til stede, mens skatteetaten og finansministeren nå mener at det ikke ble gjort.

Så jeg spør kulturministeren: Ble kinoene lovpålagt stengt i mars, eller ble de det ikke?

Statsråd Abid Q. Raja [11:02:28]: Det er riktig at det har vært en del pålegg om stenging osv., så man må se på de forskjellige, for jeg tror representantens spørsmål går langs linjene for kompensasjonsordningene. Her har vi også kommunalministeren til stede, og vi vet at kommunerammene har blitt kompensert med skjønnsmidler. Så vidt jeg husker, var det ifølge den første beregningen betydelige midler som var blitt gitt til kommunesektoren, for det er mange kommunale kinoer som ikke kommer inn under kompensasjonsordningen til Kulturdepartementet. I juni mottok kommunene kompensasjon fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Der tror jeg estimatet var rundt 1,5 mrd. kr, og tre fjerdedeler av dette ble gitt bl.a. for å kompensere kommunesektoren fordi de hadde hatt bortfall av inntekter knyttet til kultur og idrett. Så en del av det som ble gitt på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjettamme, har gått til kommunale budsjetter for å nettopp utjevne at det er noen kommunale kinoer som ikke kommer inn under Kulturdepartementets ordning. Det er derfor disse ordningene er overlappende, og derfor må man se på hver ordning separat. Hvis Finansdepartementet og skatteetaten har sendt lignende brev, tror jeg det er riktig at Finansdepartementet svarer på de spørsmålene som gjelder Finansdepartementet.

Presidenten: Åslaug Sem-Jacobsen – til oppfølgingsspørsmål.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:03:43]: Jeg kjenner på mye avmakt som kulturpolitiker når det er så lett å bla opp 36 mrd. kr til regjeringsbygg, men så vanskelig å tette alle de hullene som finnes for alle dem som er rammet av nedstengingen av samfunnet i kulturen og frivilligheten

Vi har hørt om noen eksempler, og det gjelder også alle kulturaktørene som har markedet sitt i utlandet – de får ingen hjelp. Grendehus og bydelshus, som er samvirker, får ikke noe støtte. Eventbransjen, som har sørget for at kulturlivet blomstrer, er i møter, men blir ikke hørt. Frivilligheten ber om at disse lagene deres som ber om små beløp, må få full momskompensasjon, så de får noe.

I tillegg er det lokalavisene, som faller helt ut av mediestøtteordningen. Mediebransjen har sagt at dette kommer til å skje, men de får ikke gehør. Hva skal alle disse gjøre for å bli lyttet til av statsråden? Hva skal de gjøre for å bli hørt?

Statsråd Abid Q. Raja [11:04:47]: Dette var veldig mange ulike temaer, og jeg tror det vil ta i hvert fall ett minutt å svare på hvert av disse temaene. Men jeg vil gjerne gi en generell kommentar tilbake.

Etter at koronaen traff landet, har regjeringen hatt et par mål for øye. Det ene har vært å sikre liv og helse. Det har vært prioritet nr. 1. Det andre har vært å sikre næringslivet og arbeidsplassene våre, og det tredje har vært barn og unge. I tillegg til det har vi de ulike kompensasjonsordningene som vi har måttet lage for å håndtere koronakrisen, for å sette kulturen, frivilligheten og idretten best mulig i stand til å klare å komme seg gjennom dette.

Jeg vil si med et visst belegg at jeg tror Norge er det landet i verden som har stilt opp med mest midler for å håndtere kultur, frivillighet og idrett i den krisen vi står i. Det er dels fordi vi har store muskler at vi kan klare å gjøre det, men det er også fordi denne regjeringen tar nettopp kulturen, frivilligheten og idretten på det største alvor. Det er derfor vi stiller opp med disse midlene, fordi det er nødvendig for å bringe disse over krisen.

Så har vi lyttet og justert – og det vil vi også gjøre i fortsettelsen.

Presidenten: Åslaug Sem-Jacobsen – til oppfølgingsspørsmål.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:05:46]: Her i Norge har ikke minst Stortinget bidratt til veldig mye midler for å prøve å hjelpe en veldig viktig bransje og noe som er viktig for samfunnet vårt, nemlig kulturen og frivilligheten. Men det er utrolig vanskelig å forstå når pengene egentlig har kommet, hvorfor det da skal være så vanskelig å få dem? Hvorfor lager man regler som gjør at det er greit at noen faller utenfor, mens andre får støtte? Når disse tingene blir påpekt gang på gang, forstår ikke jeg hvorfor man ikke bare går litt mer helhjertert inn i problematikken fra regjeringens side, og mest sannsynligvis fra Finansdepartementets side, og anerkjenner krisen kulturlivet står i? Dette er sannsynligvis uforståelig for de fleste. Noen får penger, andre ikke. De som eksporterer varene sine til utlandet, får støtte, men ikke kulturaktører som har markedet sitt der. Hva mener kulturministeren det er med kulturen som gjør at de blir nedprioritert hele tiden?

Statsråd Abid Q. Raja [11:06:54]: Representanten Sem-Jacobsen sier en del ting som rett og slett ikke stemmer – hun sier at frivilligheten ikke får utbetalt midler. Jeg tror man blander sammen ulike ordninger.

Når det gjelder kulturstøtteordningen, har den vært til notifikasjon i ESA. Det er den som har vært på vent. Når det gjelder frivilligheten i forbindelse med idrettsmidlene, er det ikke Kulturrådet som håndterer disse.

Dette ligger hos Lotteri- og stiftelsestilsynet, og der har utbetalingene gått fortløpende.

Tidlig på året, da koronaen traff, var diskusjonene hvilke inntekter man skulle kompensere for når det gjaldt frivilligheten og idretten. Da lyttet vi, nok en gang, til sektoren, og justerte dette. Det betyr at man har kompensert for 70 pst. av inntektsbortfallet for frivilligheten f.eks. Hvis det er et loppemarked som ikke er blitt avholdt på grunn av myndighetspålagte restriksjoner, har man kunnet kreve kompensert 70 pst av dette under den kompensasjonsordningen. Det har vært en ganske romslig ordning nettopp fordi denne regjeringen tar frivilligheten og idretten på alvor. Det er ikke riktig det som sies om at frivilligheten og idretten ikke har fått betalt. Fra den siden har jeg hørt at de er rimelig godt fornøyde med hvordan kompensasjonsordningen har blitt.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [11:08:19]: Naturen vår i Norge privatiseres. Skog tas over av utenlandske oppkjøpere eller aksjeselskap. Men Høyres parlamentariske leder hevder at det ikke er noe problem, skogen blir i Trøndelag, den blir der den er, uten å tenke over at både fossefallene våre og oljefeltene også fysisk ville blitt der de var, om tysk, fransk eller amerikansk kapital hadde fått kjøpt opp naturressurser, slik Høyre og Carl I. Hagen ønsket. Selv om høyreregjeringen privatiserer alt fra skog til jernbane, blir jo landet vårt geografisk liggende der det ligger, men vi blir et fattigere land med færre arbeidsplasser og større forskjeller.

Det er likheten og friheten som nå er til salgs. Høyres sponsorer skal ha kortsiktig avkastning på sine pengegaver. Fellesskapet blir fattigere. Mulighetene til vanlige arbeidsfolk og familier innskrenkes.

Hvorfor er det så viktig for landbruksministeren og høyreregjeringen å privatisere våre felles norske naturressurser?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [11:09:57]: Jeg takker for spørsmålet.

Jeg har lyst til å si litt om hvordan historien har vært her. Siden 2003 har det ikke vært krav til konsesjon og prisreguleringer for denne typen kjøp av skog – det som har vært et AS. Siden 2003 har også Arbeiderpartiet sittet i regjering i åtte år og ikke endret regelverket som gjorde at dette salget i Trøndelag, som man henviser til, var mulig. Hvis det var så viktig for Arbeiderpartiet at det ikke skulle være mulig å selge områder til eiere med utenlandsk adresse, burde Arbeiderpartiet i de åtte årene de hadde makt, og til og med en flertallsregjering, kunnet endre dette.

Så har jeg lyst til å si innledningsvis: Jeg skulle ønske at dette hadde blitt kjøpt opp av norske eiere. Det er utgangspunktet. Statskog hadde også en mulighet til å kjøpe opp dette. En fikk en prisantydning på dette, og en valgte å gå dit hvor prisantydningen var, men når dette gikk langt ut over det som var prisantydning, lot en være.

Det er faktisk sånn at skogen ligger der fortsatt, rettigheten til befolkningen ligger der fortsatt, og muligheten for befolkningen til å bruke arealet ligger der fortsatt. Så det er ikke sånn at det norske folk har mistet muligheten til å bruke den, men det er noen andre som eier den og skal drive den.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [11:12:04]: Tre viktige poenger om privatiseringen av Statskog som nå pågår:

For det første: 30 pst. av de arealene som selges fra landbruksministeren og høyrreregjeringen, går til aksjeselskap eller oppkjøpere som bor et annet sted enn der skogen ligger.

For det andre: Arbeiderpartiet foreslår gang på gang, og vi vil nå foreslå igjen, å stoppe dette utsalget. Dessverre har høyrepartiene så langt stemt imot.

Og for det tredje: Vi har som et minimum forsøkt å samle Stortinget og få med Bollestad på at disse ressursene i det minste må komme lokale kjøpere til gode og spres på flere hender i stedet for å ende i aksjeselskap – med et skriftlig spørsmål 27. april.

Er det ikke på tide å trekke i nødbremsen, stoppe privatiseringen og lytte til folkeklokskapen, som vil sikre det felles eierskapet til naturen vår?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [11:13:00]: Hvis vi virkelig mener at en ikke skal selge til utenlandske eiere eller til aksjeselskap, må en faktisk endre loven. Det mulighetsvinduet hadde Arbeiderpartiet i åtte år, men lot det være. Det kunne altså vært gjort. Samtidig mener jeg at hvis vi virkelig mener at ikke utenlandske eiere, eller private, skal være med og eie våre eiendommer, må en også tenke hva andre land vil tenke om oss. Da må Norge tenke gjennom hvor vi investerer våre midler, og da må norske eiere også vurdere hvor en setter inn og kjøper opp f.eks. svenske eiendommer. Dette må en ta inn i den helhetsvurderingen som representanten nå tar til orde for.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Nils Kristen Sandtrøen.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [11:14:05]: Det var tidligere landbruksminister Sylvi Listhaug som fjernet den demokratiske kontrollen over priser på skogeiendommer, som sånn sett har akselerert utviklingen for mer salg og spekulasjon i skogeiendommer.

Jeg hører her at statsråd Bollestad følger lydigg opp i Fremskrittspartiets fotspor uten noen tegn til å endre denne kursen, som er feil. Samferdselsminister Hareide fra samme parti privatiserer jernbanen. Høyre-statsrådene tar seg av resten, bl.a. med privatisering av renholdet i Forsvaret.

Så statsråden for seg denne privatiseringen av fellesskapets verdier bit for bit da hun jobbet for å bli en del av høyrreregjeringen?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [11:14:53]: For det første har jeg innledningsvis sagt til representanten at jeg skulle ha ønsket at Statskog hadde vunnet fram i denne budrunden. Det gjorde de ikke. Samtidig er det faktisk sånn at vi har et regelverk for hvordan en skal bruke pris. Jeg tenker at det viktigste for meg er at eiendommen som nå ligger der, som ble kjøpt av tyske eiere, har en tilgjengelighet for folket som bruker den, at den har en bruk som skaper arbeidsplasser i Trøndelag, for en skal forvalte denne skogen. Jeg tror ikke at en tar med seg tømmeret kun til Tyskland. Jeg tror det vil skape arbeidsplasser også der en skal forvalte denne skogen.

Presidenten: Nils Kristen Sandtrøen – til oppfølgingsspørsmål.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [11:15:44]: Her hører vi en høyrreregjering som sier én ting, og som selger videre. Derfor vil jeg til slutt utfordre landbruksministeren konkret, ettersom vi i Stortinget skal behandle nettopp et forslag om å forbedre regelverket og lovverket knyttet til felles eierskap, norsk eierskap og skog denne høsten. Da har vi sammen muligheten til å ta fatt i noen av de manglene vi nå ser. Vil landbruksministeren da anbefale Stortinget å gjøre konkrete endringer i lovverket, som skiller seg fra den kursen Sylvi Listhaug som tidligere landbruksminister la opp til? Eller vil vi fortsatt se muligheter for utenlandske oppkjøpere til å ta over mer skog i en periode hvor kronekursen er veldig lav, og at det sånn sett vil bli veldig lukrativt å ta over eiendom og investere i det i en usikker tid i verdensøkonomien?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [11:16:41]: For det første vil jeg se på forslagene som kommer, før jeg vil ta stilling til dem. Det tror jeg alltid er klokt. Det andre jeg har lyst til å si, er at jeg er opptatt av norsk eierskap. Men jeg er også opptatt av forvaltningen av skogen, for skogen er noe av det viktigste vi har både når det gjelder det grønne skiftet, det å kunne bruke skogen i fritiden og å kunne oppleve naturen, og å ta ut overskuddet av naturens rikdom. Det mener jeg er et fellesgode. Men jeg ønsker i første omgang å se på hva som kommer i

forslagene, og så skal jeg vurdere dette ut fra hva forslagene er.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Helge André Njåstad (FrP) [11:17:43]: Spørsmålet mitt går til kommunalministeren.

Regjeringa har den siste tida vore oppteken av kva Fylkesmannen i framtida skal heita, mens Framstegspartiet er meir oppteke av kva rolle Fylkesmannen skal ha.

I haust har eg besøkt ei rekkje lokalpolitikarar, og det er éin ting som går igjen når eg besøkjer dei, og det er historiene dei fortel meg. I Kinn fortel dei at Fylkesmannen stoppar mykje, bl.a. ein tursti som ikkje er ferdig. I Stavanger har Fylkesmannen nekta Biltema å selja biltung. I Etne seier Fylkesmannen nei til å byggja eit hus fordi det er lukt frå nabogarden. I Bjørnefjorden tek Fylkesmannen omkamp på tidlegare godkjende planar på grunn av manglande byggjegrænse. I Fitjar kommune går Fylkesmannen imot ei flytebrygge på ei øy som ikkje har bilveg. Og – kanskje ironisk: I min heimkommune, Austevoll, fremja Fylkesmannen motsegn for manglande parkeringsplassar på ei øy der det aldri har vore ein bil. I Bergen var det to naboar som skulle byggja seg naust. Den eine fekk ja, den andre, på ein heilt identisk plass, sa Fylkesmannen nei til. I Masfjorden var det eit ungt par som ville flytta heim og skilja frå ei tomt på heimegarden. Fylkesmannen sa nei. Og i Lillesand stoppa Fylkesmannen ein garasje som lokalpolitikarane ville ha.

Felles for alle desse sakene er at lokalpolitikarane har vore på plassen, dei har vurdert saka, dei har sagt ja. Fylkesmannen har ikkje vore på plassen. Han har sete på Google Maps og sagt nei.

Regjeringa har sendt ei rekkje brev om at fylkesmennene skal vektleggja lokaldemokratiet sterkare. Seinare sende Monica Mæland eit slikt skriv. Når me møter lokalpolitikarar i heile landet, frå alle parti, fortel dei at dei ikkje opplever at ting har vorte betre. Dei opplever framleis at Fylkesmannen er for streng. Så eg lurar på: Er det på tide med eit nytt initiativ frå denne statsråden om at fylkesmennene skal vektleggja lokaldemokratiet sterkare?

Statsråd Nikolai Astrup [11:19:53]: Det er klart at det å stille krav om parkeringsplass på en øy som ikke har bilvei, kan fremstå som litt underlig, det skal jeg være enig i, uten at jeg kjenner denne saken konkret.

Jeg er opptatt av, som representanten tar opp, at fylkesmennene skal vektlegge lokaldemokratiet tungt i sine beslutninger. Det har vi også sendt sterke føringer om. Samtidig er det viktig at kommunene gjør en god jobb med planarbeidet. For veldig ofte er det det som

spenner ben under det kommunene ønsker å gjøre: at de ikke har laget en plan som åpner for det kommunen selv ønsker å gjøre. Da er det Fylkesmannens jobb å påpeke at her er det ikke samsvar mellom de rammene kommunen selv har lagt, og det kommunen etterpå ønsker å gjøre, og det betyr at man må gjøre en planendring. Ett tilfelle hvor det kommer til anvendelse, er dette med plasskrevende varer, som utenfor Stavanger, som representanten nevnte.

Helge André Njåstad (FrP) [11:21:02]: Eg registrerer at statsråden ikkje svarte på mitt spørsmål om han vil ta nye initiativ til å understreka overfor fylkesmennene, men heller bekrefte at han ønskjer å vareta det regimet der Fylkesmannen fyrst lagar vanskar for kommunane når det kjem til å laga gode planar, for deretter å bruka dei same planane mot lokalpolitikarane.

I eksempelet Biltema i Stavanger gjekk statsråden langt i å bekrefte at Fylkesmannen har gjort ting riktig. I eit svar på eit skriftleg spørsmål frå representanten Roy Steffensen fortel statsråden at han ikkje kan gå inn i saka juridisk fordi ein setjefylkesmann har avgjort den saka, og derfor ligg saka utanfor kommunal- og moderniseringsministeren sin kontroll.

Framstegspartiet har lenge vore kritisk til setjefylkesmannssystemet, men er statsråden komfortabel med at han har delegert frå seg myndigheita til å gripa inn i saker fordi han har gjeve den myndigheita til ein setjefylkesmann?

Statsråd Nikolai Astrup [11:22:02]: Jeg har ikke gitt fra meg myndigheten til å gripe inn i saker hvor Fylkesmannen utviser skjønn, men derimot når Fylkesmannen kun gjør en lovlighetskontroll og en juridisk vurdering som ikke innebærer skjønn, avgjøres den av settefylkesmannen. Det er helt korrekt. Derfor kan jeg heller ikke gripe inn i den saken som gjelder Biltema i Stavanger.

Det er slik at det er Stavanger kommune selv som har skapt dette problemet, ved at de har laget en plan som hindrer Biltema i å etablere seg med plasskrevende varer der Biltema ønsker. Kommunen ønsker å dispensere fra sin egen plan, som legger rammer som tilsier at de ikke kan dispensere fra den planen på det punktet. Da må kommunen fremme en planendring. Det er så enkelt og så vanskelig på samme tid.

Jeg er helt enig i at der det er snakk om skjønn, skal lokaldemokratiets synspunkter vektlegges sterkt. Det har vi også kommunisert tydelig og kommer fortsatt til å kommunisere tydelig til fylkesmennene – eller statsforvalterne, om du vil.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Roy Steffensen.

Roy Steffensen (FrP) [11:23:17]: Statsråden sa at Fylkesmannen skal vektlegge lokaldemokratiet tungt, men må vel også vektlegge denne salen tungt. Fylkesmannen er jo statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak fra storting og regjering.

For noen år siden vedtok et stort flertall i denne salen, etter forslag fra regjeringen, at det skulle bygges firefelts motorvei med 110 km/t fra Kristiansand til Stavanger for å knytte arbeid, bosted og landsdeler tettere sammen. Dette var en klar og tydelig bestilling fra denne sal.

Statens representant i fylket, som har ansvar for å følge opp vedtak fra storting og regjering, valgte i januar å motarbeide dette klare vedtaket, ta en omkamp og anbefale at veien burde bygges som to- og trefelts vei. Mener statsråden at dette er et godt eksempel på at Fylkesmannen følger opp vedtak som regjering og storting har fattet?

Statsråd Nikolai Astrup [11:24:14]: Det er Fylkesmannens jobb å balansere ulike vedtak som denne salen fatter. Denne salen fatter jo mange vedtak, og det er ikke alltid, selv om Stortinget selvfølgelig er et meget klokt organ, det er full sammenheng mellom de vedtakene som fattes i denne sal på ulike områder, og Fylkesmannen gjør da en vurdering av det. Så er det slik at det er regjeringen og Stortinget som beslutter om det skal bygges to-, tre- eller firefelts vei mellom Kristiansand og Stavanger, og slik er det med den saken.

Presidenten: Himanshu Gulati – til oppfølgings-spørsmål.

Himanshu Gulati (FrP) [11:24:57]: SNØ innendørs fritidssenter i Lørenskog, som åpnet sine dører tidligere i år, er et fremragende eksempel på innovasjon og modig satsing i Norge, som vi alle bør ønske velkommen og heie fram. Etter et bredt flertall i Lørenskog kommune, med 44 av 47 stemmer bestående av de fleste partier, fra SV på venstresiden til Fremskrittspartiet på høyresiden, ble det søkt om å klassifisere SNØ som et turiststed. Dette sa Fylkesmannen nei til. Resultatet er bl.a. at sportsbutikken tilknyttet SNØ ikke får holde åpen på søndager, en av de travleste dagene for familier som skal i slalåmbakken eller i langrennsløypa på SNØ. Det betyr også at de som har knekt en stav eller mistet en hanske, ikke får kjøpt dette på søndagen når de er ute og står eller går på ski. Dette framstår som urimelig og urettferdig, og det har allerede ført til at ansatte i butikken har blitt sagt opp.

Noen ganger må det være lov til å bruke hodet og sunn fornuft. Mitt spørsmål til statsråden er om han vil ta initiativ til å sørge for at SNØ likevel kan klassifiseres

som et turiststed, slik at sportsbutikken i bakken kan holde åpen på søndager.

Statsråd Nikolai Astrup [11:26:02]: Jeg kjenner ikke til denne konkrete saken, men jeg kan slutte meg til det representanten sier om at SNØ er et flott tilbud, også for folk i nabokommunen, nemlig denne kommunen. Jeg har selv vært mange ganger på SNØ og synes det er et fint tilskudd til tilbudene i nærområdet. Når det gjelder akkurat den konkrete saken, kjenner jeg ikke til om det er en type sak som kan havne på mitt bord, og derfor ønsker jeg ikke å gjøre meg inhabil og uttale meg om den nå.

Presidenten: Da er den muntlige spørretimen over.

Sak nr. 2 [11:26:34]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmålene 3 og 4, fra henholdsvis representantene Nicholas Wilkinson og Kjersti Toppe til helse- og omsorgsministeren, flyttes og besvares etter spørsmål 19.

Spørsmål 15, fra representanten Geir Pollestad til landbruks- og matministeren, vil bli tatt opp av representanten Heidi Greni.

Spørsmål 16, fra representanten Rigmor Aasrud til arbeids- og sosialministeren, vil bli tatt opp av representanten Anniken Huitfeldt.

Spørsmål 1

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:27:00]: «Etter at evalueringen av seksårsreformen ble avlyst i oktober 2019, tok det fem måneder før noen i Kunnskapsdepartementet fulgte opp med spørsmål om status i saken. Tidligere statsråd Sanner har sagt at det var en prioritert oppgave fra statsrådets side å følge opp den videre prosessen. Informasjon som nå er tilgjengelig etter Dagsavisen sine avsløringer, viser et motsatt bilde, at prosessen ble trenert og unødvendig forsinka.

Kan statsråden redegjøre for hva som egentlig skjedde i saken, og hva hun nå vil gjøre?»

Statsråd Guri Melby [11:27:44]: Jeg er opptatt av at skolen skal være tilpasset de yngste barnas behov. Regjeringen har sagt i Granavolden-plattformen at vi skal evaluere situasjonen til de yngste barna i skolen, og jeg

mener vi trenger mer kunnskap om skolehverdagen for de yngste barna.

Evalueringen av seksårsreformen, som Stortinget har bedt om, er satt i gang, og den utføres nå av forskere ved OsloMet. Jeg vil gjerne redegjøre for hele prosessen fram til tildelingen av oppdraget og også opplyse om fakta i saken.

I mai 2018 kom Stortinget gjennom Innst. 317 S for 2017–2018 med tre anmodningsvedtak om de yngste barna. For det første ble regjeringen bedt om å utarbeide en kunnskapsoversikt om forskning på de yngste barna i skolen, slik at den kunne tas i bruk i arbeidet med fagfornyelsen.

For det andre ba Stortinget om å sette i gang en ekstern evaluering av forholdet mellom intensjonene og prinsippene for skolestart for seksåringer, slik de ble uttrykt i Reform 97, sammenlignet med dagens situasjon for seksåringene i skolen.

For det tredje ba Stortinget om å sørge for at fagfornyelsen tilrettelegger for og ivaretar de yngste barna i skolen og overgangen fra barnehage til skole.

Kunnskapsoversikten ble bestilt raskt, og den var ferdig allerede i oktober 2018, slik at den kunne bli brukt av læreplangruppene som utviklet de nye læreplanene. I høringen av læreplanene spurte vi spesifikt om hvordan de yngste barna var ivaretatt, og tilbakemeldingene viste at de yngste barna var godt ivaretatt i læreplanforslagene.

Evalueringen av seksårsreformen skal bygge videre på den forskningen som kom fram i kunnskapsoversikten. Utdanningsdirektoratet fikk gjennom tildelingsbrevet for 2019 i oppdrag å sette i gang en evaluering slik Stortinget ba om. Dette var et prioritert oppdrag, og departementet ba derfor om en videre dialog med direktoratet.

Direktoratet leverte 7. mai 2019 et forslag til hvordan evalueringen kunne utformes, og departementet sluttet seg til forslaget med mindre justeringer i brev av 14. juni samme år. Departementet presiserte bl.a. at evalueringen måtte gi et fullstendig svar på Stortingets anmodningsvedtak. Oppdraget ble deretter lyst ut av Utdanningsdirektoratet med frist i oktober 2019.

Da tilbudsfristen gikk ut, informerte Utdanningsdirektoratet departementet om at det bare var kommet inn ett tilbud. Direktoratets faglige vurdering var at dette tilbudet hadde noen fundamentale svakheter, og direktoratet informerte derfor om at de ville avlyse konkurransen og lyse ut på nytt. Denne beslutningen ligger innenfor direktoratets faglige handlingsrom og det oppdraget de hadde fått i tildelingsbrevet. Departementet tok informasjonen til etterretning og forventet at direktoratet fulgte opp som planlagt og gjorde nødvendige grep for å få inn flere tilbud i andre utlysning.

I mars 2020 ba departementet om en statusoppdatering på oppdraget om evalueringen. Da var det allerede lyst ut på nytt og hadde tilbudsfrist 16. april, og den 20. mai informerte direktoratet om at den andre utlysningen var gjennomført, og at oppdraget var tildelt OsloMet.

Det er ikke vanlig at departementet griper inn i direktoratets faglige vurderinger av kvaliteten på søknader på forsknings- og evalueringsutlysninger. Jeg skulle gjerne sett at flere forskningsmiljøer meldte interesse i den første utlysningen, slik at evalueringen kunne kommet raskere i gang. Men det er ikke grunnlag for å påstå at prosessen er trenert eller forsinket som følge av politisk innblanding.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:30:50]: Jeg takker for svaret, og jeg bare konstaterer at statsråden og regjeringa fortsatt peker på utenforstående når en skal vise til hvorfor denne prosessen tok så lang tid. Jeg er mer interessert i den interne prosessen i regjeringa og hvorfor den har tatt tid. Tidslinjen i regjeringas arbeid er, som statsråden nå bekrefter, at det var et enstemmig vedtak i mai 2018 i Stortinget. Så gikk det et halvt år før det ble tatt i saken i regjering, da i tildelingsbrevet til Utdanningsdirektoratet. Over nyttår mot 2019 var det stille. Først i april var det et møte mellom departementet og Utdanningsdirektoratet. Da hadde det gått ti måneder. Utdanningsdirektoratet var raske, men treghet i avklaringen fra Kunnskapsdepartementet gjorde at det altså til slutt tok 13–14 måneder etter vedtaket i Stortinget før utlysningen var klar.

Dette er prosessen i en sak regjeringa selv beskriver som en oppgave med høy prioritet. Jeg synes det minner mer om «Proessen» av Kafka. Er statsråden fornøyd med at en høyprioritert oppgave i Kunnskapsdepartementet av enkel art – det er snakk om en utlysning – tar 13–14 måneder?

Statsråd Guri Melby [11:31:52]: Jeg må si at jeg undrer meg litt over responsen fra representanten, og jeg lurer på om han enten ikke hørte svaret mitt, eller ikke forstår hvordan prosesser med å utlyse et stort forskningsoppdrag foregår. For det første er man nødt til å ha et kunnskapsgrunnlag for å lage et grunnlag for en utlysning. Det ble gjort umiddelbart etter at Stortingets vedtak var fattet, og det grunnlaget ble samlet inn og brukt både da Kunnskapsdepartementet skulle utforme sitt oppdrag til Utdanningsdirektoratet, og da Udir videre skulle lage sitt oppdrag.

Etter mitt skjønn er framdriften i denne prosessen normal. Det som var beklagelig, var at vi i første omgang

bare fikk inn ett anbud. For tempoets skyld skulle man selvsagt ønsket at det anbudet var godt nok til at man kunne gått videre med det, men da mener jeg det er bedre at man prioriterer å sikre å få inn gode anbud, som man faktisk ender opp med å få gode resultater fra, enn at man går videre med ett som ikke var bra nok for å vinne noen få måneder i et såpass stort forskningsoppdrag.

Jeg mener at framstillingen av saken, både slik den har vært i Dagsavisen, og nå fra representanten, er feilaktig.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:32:56]: Da er vi uenige om det. Jeg synes det er urovekkende at statsråden ikke tar noe selvkritikk når det helt tydelig har vært stor treghet i Kunnskapsdepartementets oppfølging av dette, og at det er mye av grunnen til at en ikke har fått dette på plass. Jeg er allikevel glad for at det ene av de vedtakene, som også statsråden sier, kunnskapsoppsummeringen, faktisk er på plass, men mer – også der – overrasket over at en har gjort så lite for å følge det opp.

I kunnskapsoppsummeringen som ble lagt fram, etterlyser forskerne penger og ressurser til å utvikle en lekbasert pedagogikk. Det er en ganske rent kunnskapsbasert anbefaling av et av våre beste forskningsmiljøer på området. Det er den type anbefalinger statsråden pleier å like, men til nå har ikke regjeringa i særlig grad fulgt opp disse anbefalingene. Jeg lurer derfor på om regjeringa nå vil ta konkrete initiativ for å utvikle en lekbasert pedagogikk for de minste barna i skolen, sånn at disse elevene sikres læring på sine premisser.

Statsråd Guri Melby [11:33:58]: Som jeg også sa i innlegget mitt, ble jo kunnskapsoversikten bestilt raskt, og den var ferdig allerede i oktober 2018, altså bare noen veldig få måneder etter Stortingets vedtak. Det mener jeg var helt avgjørende for at vi skulle få perspektivet for de yngste barna inn i fagfornyelsen, som har blitt rullet ut for fullt fra høsten av. De tilbakemeldingene vi har fått, både under høringsrunden, da læreplanen var ute på høring, og også nå i implementeringen, er at de nye læreplanene i veldig stor grad svarer på det som har blitt etterlyst om en mer lekbasert læring.

Så er det også sånn at vi nå har gått over til en mer desentral videreutdanningsstrategi og kompetansehevingstrategi i norsk skole, og det er stort rom for både kommuner og regioner til å bruke de ordningene vi har til å fokusere på utvikling av en lekbasert pedagogikk. Det ligger jo også veldig tydelig i veiledningen knyttet til læreplanmateriellet, på Utdanningsdirektoratets hjemmesider, som også gir stort rom for en lekbasert pedagogikk. Så jeg mener at det er fulgt opp i veldig stor grad.

Spørsmål 2

Mona Fagerås (SV) [11:35:15]: «Dagsavisen har avslørt hvordan Kunnskapsdepartementet med tidligere kunnskapsminister Jan Tore Sanner i spissen har trent stortingsvedtaket om å evaluere seksårsreformen. Dette er alvorlig. Sanner var i utgangspunktet også imot en evaluering. Da departementet utlyste oppdraget kom det inn to interessenter, bl.a. ett fra Rambøll, som ville ta oppdraget i samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge. Rambøll ble innkalt til et forhandlingsmøte som senere ble avlyst.

Kan statsråden redegjøre for hvorfor dette møtet ble avlyst, hva det var med Rambølls prosjekt departementet ikke likte, og hvordan det kunne gå så lang tid før tråden ble tatt opp igjen?»

Statsråd Guri Melby [11:36:01]: Både regjeringens egen plattform og Stortingets anmodningsvedtak tydeliggjør behovet for å få mer kunnskap om hvordan de yngste elevene har det i skolen. Oppdraget om å utlyse evalueringen av seksårsreformen ble gitt til Utdanningsdirektoratet gjennom tildelingsbrevet for 2019. Som jeg informerte om i mitt forrige svar, til representanten Tvedt Solberg, leverte direktoratet den 7. mai 2019 et forslag til hvordan evalueringen kunne utføres, og departementet sluttet seg til forslaget, med noen mindre justeringer, i brev av 14. juni samme år.

Føringene fra departementet ble gitt i tildelingsbrevet og i den skriftlige kommunikasjonen knyttet til utformingen av bestillingen. Dette er normal prosedyre når departementet ber Utdanningsdirektoratet om å sette ut forsknings- eller evalueringsoppdrag. I slike oppdrag er det direktoratet som gjennomfører utlysning, og det er også direktoratet som vurderer kvaliteten på tilbudene som kommer inn.

Utdanningsdirektoratet er forelagt spørsmålet fra representanten Fagerås, og i svaret til meg skriver de følgende:

«I denne type anskaffelse er det påkrevd at Utdanningsdirektoratet følger regelverket for offentlige anskaffelser. Derfor ble evalueringen av seksårsreformen lyst ut som en konkurranse med forhandling i juni 2019. Høsten 2019 var det mange utlyste prosjekter samtidig. Det kan ha ført til begrenset kapasitet i flere av forskningsmiljøene som var aktuelle for dette oppdraget.

Dessverre kom det bare inn ett tilbud, og når det er tilfelle, åpner regelverket for at man kan avlyse konkurransen. Dette er en svært viktig evaluering, og den har en økonomisk ramme på seks millioner. Utdanningsdirektoratets vurdering var da at det var mest forsvarlig å avlyse konkurransen

og lyse den ut på nytt slik at det ble en reell konkurranse om oppdraget.

Siden konkurransen ble avlyst, ble også det berammede forhandlingsmøte med Rambøll avlyst. Rambøll fikk informasjon om at konkurransen ble avlyst fordi det bare kom inn ett tilbud, men at Udir kom til å lyse ut dette prosjektet på nytt og at de var velkomne til å søke igjen.

Ved neste utlysning var Utdanningsdirektoratet opptatt av at de skulle informere godt i forkant av utlysningen og at timingen for utlysningen skulle være god. Det ble avholdt et informasjonsmøte i januar 2020. Oppdraget ble utlyst igjen i februar 2020. Utdanningsdirektoratet mottok nå fem tilbud fra ulike forskningsmiljø og etter grundige vurderinger ble oppdraget tildelt til OsloMet. OsloMet er godt i gang med oppdraget og den første rapporten fra evalueringen vil foreligge tidlig på nyåret.»

Avslutningsvis vil jeg igjen poengtere at Kunnskapsdepartementet på ingen måte har trenert Stortingets ønske om en evaluering av intensjonene med seksårsreformen. Det finnes ingen belegg for å påstå det. Vi har tvert imot fulgt opp både ønsket om en kunnskapsoversikt, lagt til rette for at denne har fått innvirkning på de nye læreplanene, og sørget for en evaluering av seksårsreformen, akkurat slik Stortinget har ønsket. Nå ser jeg fram til både delrapportene og den viktige sluttrapporten, som OsloMet skal levere i 2023. Jeg håper vi kan diskutere saken og ikke bare prosessen.

Mona Fagerås (SV) [11:38:51]: Slik jeg forstår ministeren nå, var det ikke kvaliteten på Rambølls prosjekt som det var noe feil med, det var bare at det var få søkere.

I juni i år stilte jeg kunnskapsministeren et skriftlig spørsmål hvor jeg etterlyste evalueringen av seksårsreformen. På det spørsmålet svarte ministeren:

«Udir lyste ut oppdraget om å evaluere seksårsreformen første gang høsten 2019. Det kom ingen tilbud som tilfredstilte kravene til kvalitet (...).»

Rambølls forskningsprosjekt skulle ledes av førsteamanuensis Hilde Dehnæs Hogsnes ved institutt for pedagogikk ved Universitetet i Sørøst-Norge, en av få forskere som har gjort nyere studier av seksåringer i skolen. Med seg hadde hun fire erfarne forskere, to av dem er professorer, begge med overgangen barnehage-skole som sine forskningsfelt.

Jeg lukter at det ligger politiske motiver bak at konkurransen ble avlyst. Vil ministeren kommentere det? Jeg vil også gjerne høre hva det er med OsloMets evaluering som gjør den kvalitativt bedre enn dette.

Statsråd Guri Melby [11:40:05]: I innlegget mitt var jeg tydelig på at det var Utdanningsdirektoratet som

hadde ansvaret for både gjennomføringen av konkurransen og vurderingen av de tilbudene som kom inn. Verken politisk ledelse eller departementet gikk inn og overprøvde deres faglige vurdering. Det var en rent faglig vurdering fra Utdanningsdirektoratet som lå til grunn for at konkurransen ble avlyst, men vi fikk en redegjørelse fra Utdanningsdirektoratet om deres begrunnelse. Når de sier at tilbudet hadde fundamentale svakheter, mener jeg at det er et ganske tydelig språk. Jeg har ikke satt meg godt nok inn i det tilbudet til å kunne vurdere om det er en riktig vurdering eller ikke, men vi må ha den typen tillit til våre fagetater hvis dette systemet skal fungere. Jeg tror også at for de yngste barna i skolen er det viktigere at vi får en ordentlig god evaluering enn at den kommer tre-fire måneder senere enn den kunne ha gjort.

Mona Fagerås (SV) [11:41:01]: En kan si mye om denne prosessen, men én ting er i alle fall sikkert: Dette vil være en viktig og etterlenget evaluering, ikke bare for Skole-Norge, men også for elever og foreldre.

For SV har grunnlaget for reformen hele tiden vært at en skulle ta det beste fra skolen og barnehagen og smelte det sammen til en førskolestart i 1. klasse. Skolen skulle tilpasse seg seksåringene – ikke omvendt. Men barnepsykiatere har slått alarm. Camilla Stoltenberg sier at hun er bekymret for at guttene blir skoletapere. Hun har sagt at gutter taper gjennom hele skoleløpet, og at det starter allerede i 1. klasse. I tillegg viser forskning at barna savner leken når de går fra barnehagen til skolen.

Jeg er mer enn noen gang før sikker på at vi må gjøre noe for de minste barna i skolen. Når regjeringen skal svare på hva de gjør, svarer de «fagfornyelsen». Kan statsråden svare på hva hun gjør – utenom fagfornyelsen – for de yngste barna i skolen?

Statsråd Guri Melby [11:42:11]: Jeg mener at læreplanen er det viktigste verktøyet vi har nasjonalt for å styre innholdet i og måten det jobbes på i norsk skole. Jeg mener at fagfornyelsen er utrolig viktig for å sikre at vi har en skole som bidrar til læring på de yngste barnas premisser.

Jeg mener det blir veldig feil å skulle sette opp en slags motsetning mellom det å ha systematisk læring helt fra første skoledag og det at barn trives og har det bra. Jeg startet faktisk dagen med et frokostseminar om lesing og hva de siste undersøkelsene om lesing som er gjennomført, viser oss. Det er veldig mye som tyder på at de som profitterer aller mest på å få en systematisk leseopplæring helt fra 1. klasse, er guttene og de som kommer fra hjem med lav sosioøkonomisk status. Det er altså de barna som har de dårligste forutsetningene fra før, som profitterer aller mest på at vi har en systematisk

opplæring. Den opplæringen kan selvsagt henge veldig tett sammen med lek. Der er det ingen motsetning.

Presidenten: Spørsmåla 3 og 4, frå høvesvis representantane Nicholas Wilkinson og Kjersti Toppe til helse- og omsorgsministeren, er flytta og vil verta svara på etter spørsmål 19.

Spørsmål 5

Willfred Nordlund (Sp) [11:43:28]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til statsråden:

«I Meld. St. 21 (2018–2019) om nytt regjeringskvartal kan man lese at regjeringen har lagt stor vekt på at Stortinget skal være godt informert om prosjektet. Regjeringen forventer nå at Stortinget skal vedta 1. byggetrinn til 20,5 mrd. kroner, men opplyser i liten grad om hvordan beløpet fordeler seg på de ulike delene av prosjektet.

Kan statsråden klargjøre hva de samlede sikringstiltakene i 1. byggetrinn koster, hva som er den samlede kostnaden for henholdsvis bygg A og bygg D, og dessuten hva prosjektet med å legge om Ring 1 koster?»

Statsråd Nikolai Astrup [11:44:05]: Det kan jeg gjøre, og det har jeg i og for seg allerede gjort tidligere i dag, men til representanten Nordlunds glede kan jeg gjerne gjenta det, for dette er viktig.

Det er jo snart ti år siden terroren rammet oss og vi måtte starte arbeidet med å ta regjeringskvartalet tilbake, noe vi alle var enige om i 2011. Etter en lang, grundig og åpen prosess har et bredt flertall på Stortinget gått inn for å bygge et åpent, trygt og grønt regjeringskvartal, til glede for byen, for landet og for alle som skal jobbe der.

I det planlagte regjeringskvartalet vil sikkerheten bli betydelig bedre enn før 22. juli 2011. Samtidig vil det bli mer åpent og tilgjengelig for innbyggerne enn det har vært tidligere. Samlokalisering legger til rette for et mer effektivt og velfungerende departementsfellesskap.

Regjeringen ønsker å holde kostnadene for nytt regjeringskvartal så lave som mulig, men gjenreisningen av regjeringskvartalet er et veldig stort, kostbart og komplisert prosjekt. I Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjettforslag for 2021 har regjeringen orientert grundig om arbeidet med nytt regjeringskvartal og lagt frem forslag til oppstart av byggetrinn 1 innenfor en kostnadsramme på 20,5 mrd. kr.

Basiskostnadene for bygg A er 1,4 mrd. kr, og basiskostnadene for bygg D er 2,2 mrd. kr. Anslagene inkluderer ikke forventede tillegg, usikkerhetsavsetning, byggherrekostnader og rigg eller drift. Sikkerhetstiltak er bygget inn i konstruksjonene både under og

over bakken. Derfor er det vanskelig å skille ut og beregne kostnadene av dette isolert.

Basiskostnadene for øvrige sikkerhetstiltak i byggetrinn 1 er anslått til 2,5 mrd. kr. Det innbefatter perimetersikring, eksternt post- og varemottak, eiendomserverv og erstatninger. Det inkluderer ikke forventede tillegg, usikkerhetsavsetning, byggherrekostnader og rigg eller drift for disse tiltakene.

Ekstern kvalitetssikrer anslår kostnadene for ombygging av Ring 1 til å være 2,2 mrd. kr i 2021-kroner. Jeg understreker at dette er et foreløpig anslag. Regjeringen vil komme tilbake med forslag til kostnadsramme når forprosjektet er ferdigstilt og kvalitetssikret, slik vi også har orientert Stortinget om i budsjettproposisjonen for 2021.

Jeg vil benytte anledningen til å minne representanten Nordlund om at Senterpartiet under behandlingen av stortingsmeldingen om nytt regjeringskvartal foreslo å øke arealnormen for å sørge for fast kontorplass til alle ansatte og et tilstrekkelig antall cellekontorer i det nye regjeringskvartalet. Forslaget fikk ikke flertall. Det er jo i og for seg bra at Senterpartiet er blitt opptatt av å redusere kostnadene i dette prosjektet når de selv tok til orde for å oppskalere prosjektet, noe som ville gjort bygget større og mer dominerende i bybildet og ikke minst mellom 1,5 og 2 mrd. kr dyrere.

Willfred Nordlund (Sp) [11:46:43]: Det var mye å ta tak i i fortsettelsen av den muntlige spørretimen. Det som egentlig er hovedspørsmålet her, er:

Nå når regjeringen skal bygge til seg selv, burde man i hvert fall ha vist nøysomhet. Ut fra de svarene som statsråden her presenterer, vil man ikke det. Statsråden presenterer også nå for Stortinget en rekke tilleggskostnader i byggetrinn 1 som ikke er presentert, til 20,5 mrd. kr. Det er egentlig oppsiktsvekkende. Det må ha sammenheng med at det nå har gått så mye prestisje i prosjektet at ikke engang en pandemi har fått statsråden til å reflektere over nødvendigheten, stoppe opp og tenke seg om. Regjeringen har jo allerede brukt 8 mrd. kr på utredninger, konsulenter og forarbeid, og nå sier statsråden at regjeringen vet at sluttsummen kommer til å sprekke så det holder fordi det kommer til ekstrakostnader. Det er uklokt. En nedskalert og begrenset utbygging ville ha kledd både regjeringen, Norge og Stortinget. Mener statsråden f.eks. at det er nødvendig med en kjeller til 3 mrd. kr?

Statsråd Nikolai Astrup [11:47:48]: Det er interessant å se den totale snuoperasjonen fra representanten Nordlund sammenlignet med debatten om stortingsmeldingen i fjor. Da snakket han om at dette ikke skulle være et bygg for regjeringen, men et symbolbygg som skulle stå seg i et hundreårsperspektiv, et bygg for lan-

det. Nå er altså dette blitt redusert til et bygg for regjeringens medlemmer, mens det i realiteten er et bygg for de mange tusen ansatte som jobber i departementene, som ivaretar samfunnskritiske funksjoner, og som Stortinget derfor har sagt må sikres tilstrekkelig. Det er funksjonene som er viktige å ivareta. Stortinget har lagt føringer gjennom sikkerhetsloven, men har også tidligere i denne sal vært svært opptatt av objektsikring. Det er sikkerheten som driver kostnadene oppover, og den sikkerheten skal vi ivareta uavhengig av hvor de departementsansatte sitter – om det er i Kvadraturen, Victoria terrasse eller regjeringskvartalet.

Willfred Nordlund (Sp) [11:48:52]: Sikkerhet er viktig, men det framstår ikke som om man har gjort en vurdering av hva som er den nødvendige sikkerheten som må ivaretas.

Det er interessant når statsråden viser til tidligere debatt om Meld. St. 21 for 2018–2019 og dette med arealnorm. Tidligere i dag sa jo statsråden at det å gi hver ansatt et normalt kontor – som vi nå ser ut fra smitteverntiltakene for så vidt kunne vært fornuftig – er anslått til 2,2 mrd. kr. I dette prosjektet, som nå raskt stiger til over 50 mrd. kr, ville det vært en liten investeringskostnad for framtidig reduksjon i sykefravær og merkostnader.

Regjeringen hevder at Stortinget er blitt godt og løpende informert om regjeringskvartalet. Ellers er jo Høyre svært opptatt av å fortelle i media hvilke store prosjekter de ønsker å bygge. Kvalitetssikringen er datert til 6. juni, og konklusjonene og anbefalingene ble presentert 8. juni. Det står i forordet, og regjeringen har altså vært kjent med dette lenge. Hvorfor er det viktig i god tid å fortelle offentligheten hva Høyre ellers bruker penger på, mens man for regjeringskvartalet må dra svarene ut av statsråden?

Statsråd Nikolai Astrup [11:50:02]: Representanten Nordlund har blitt presentert oppdateringer og kostnadsanslag og også konkrete bevilgningsforslag i alle statsbudsjettene som har vært de siste årene, og Stortinget har også bevilget penger til viktige tiltak og grunnarbeid som nå enten er ferdigstilt eller godt i gang. Vi står nå med en snart byggeklar tomt, og nesten ti år etter terroren mener jeg det er på tide at vi gjør det også Senterpartiet var opptatt av senest i fjor, nemlig å ta regjeringskvartalet tilbake og realisere dette kvartalet.

Det er ingen som ønsker å bruke så mye penger på dette, men alternativene er få, de er veldig dyre, de er lite realistiske, og de har store konsekvenser for byen. Derfor mener jeg det er på tide at vi nå gjør dette, selv om det heller ikke fra vår side er ønskelig å bruke så mye penger.

Så sa representanten at vi skal bruke 50 mrd. kr på dette. Det er helt feil. Det er 20,5 mrd. kr for første byggetrinn, så er det anslått 3,5 mrd. kr for byggetrinn 2 og 3 samlet, altså 24 mrd. kr for de tre byggetrinnene. Det er det vi forholder oss til når vi snakker om arbeidsplasser for de departementsansatte.

Spørsmål 6

Jan Böhler (Sp) [11:51:16]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til kommunalministeren:

«Oslo kommune har kommet med sterke advarsler mot størrelsen og kostnadene ved det nye regjeringskvartalet: «Oslo kommune mener det er paradoksalt at så store statlige investeringer kan gi som resultat en dårligere by for innbyggerne, næringsdrivende og kollektivreisende. Oslo kommunes primære syn er derfor at det nå er grunn til å vurdere hensiktsmessigheten av prosjektet på nytt. Prosjektet kan nedskaleres betydelig.»

Hvorfor vil ikke regjeringen lytte til Oslo bystyre i dette spørsmålet?»

Statsråd Nikolai Astrup [11:51:54]: Det har som nevnt vært en lang, grundig og åpen prosess for å beslutte hvordan regjeringskvartalet skal bygges opp etter terrorangrepet 22. juli 2011. Utredningen om gjenreisningen ble satt i gang av Stoltenberg-regjeringen i 2011. Etter tydelige råd fra Norges fremste sikkerhetsmiljøer ble det konkludert med at vi skulle ta regjeringskvartalet tilbake, og at vi skulle samle departementene på ett sted, med unntak av Forsvarsdepartementet.

Utredningene endte i 2014 derfor med et konsept om at departementene skulle samles i regjeringskvartalet. Det ville gi best sikkerhet, lavere kostnader til drift og enklere samarbeid på tvers av departementene. Finansdepartementets eksterne kvalitetssikrere har i flere runder også konkludert med at en samling av departementene i nytt regjeringskvartal er den beste og billigste løsningen. La meg understreke: Finansdepartementet tar ikke lett på slike ting.

Som grunnlag for reguleringsplanarbeidet er det utredet ulike måter å utforme kvartalet på. Alternativene har blitt lagt ut for offentlig debatt før reguleringsplanforslag med grundige konsekvensutredninger er blitt lagt ut til offentlig høring på ordinær måte. I oktober 2016 uttalte Oslo kommune følgende om utkastet til reguleringsplan:

«Oslo kommune støtter hovedgrepet i forslag til reguleringsplan for nytt regjeringskvartal.»

Det var kommunens innstilling. Dette lyttet regjeringen selvsagt til, og dermed ble reguleringsplanen vedtatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i februar 2017.

Regjeringen har justert planer underveis, gjort byggene mindre massive og lagt til rette for et åpent, trygt og grønt regjeringskvartal i tråd med innspillene fra Oslo kommune. Vi har tatt hensyn til områdene og byggene rundt, nettopp for at det nye kvartalet skal bli et viktig bidrag i byens utvikling. Først i april i år vedtok Oslo bystyre at det nå er grunn til å vurdere hensiktsmessigheten av prosjektet på nytt. La meg legge til at det nok fremsto mer som et innspill i debatten om Y-blokka enn som et innspill til debatten om hele kvartalets fremtid.

Hvis vi skulle fulgt opp den høringsuttalelsen, ville det innebære å rykke flere år tilbake i tid. Det er lite som tyder på at prosjektet ville blitt billigere av å utrede konseptvalg på nytt, utarbeide ny reguleringsplan, avholde ny arkitektkonkurranse og utarbeide et nytt forprosjekt, også jamfør bekymringen til representantens parti for de kostnadene som allerede er påløpt. Man ønsker altså å gjennomføre den samme prosessen på nytt og dermed ta kostnadene en gang til. Det er jeg uenig i. Skulle vi fortsatt bruke dagens departementslokaler, ville nødvendige sikkerhetstiltak gitt store utfordringer for innbyggerne, for næringsdrivende og for kollektivreisende i Oslo. Flere av byggene som ble skadet i terroren, er dessuten revet, og første byggefase av ny teknisk infrastruktur er i dag ferdigstilt – begge deler i tråd med Stortingets vedtak og med støtte fra Senterpartiet.

Gjenoppbyggingen er i gang og bør slutføres slik at vi kan ta regjeringskvartalet tilbake, som vi alle var samstemt om etter 22. juli 2011. Vi skal fortsette å ha god dialog med Oslo kommune om hvordan vi kan utforme regjeringskvartalet og perimetersikringen på best mulig måte for Oslo kommune, for byens innbyggere og for fremtidens departementsansatte.

Jan Böhler (Sp) [11:54:48]: Jeg takker statsråden for svaret. Et av spørsmålene som Oslo som by og befolkningen er opptatt av, er det som i prosjektet kalles D-blokka. Det er en massiv bygning som ligger ut mot Youngstorget, og hvis man står på østsiden av byen, på Youngstorget-siden, skaper den en mur i hvordan byens arkitektur – bybildet – oppfattes. Det er særlig Statsministerens kontor som skal flyttes til D-blokka. Statsråden argumenterer med sikringstiltak og kostnader ved å bli der man er, men der Statsministerens kontor nå ligger, er vel et av de tryggeste stedene i byen det går an å ha Statsministerens kontor – det samme som med Forsvarsdepartementet på Akershus – så jeg kan ikke skjønne at sikringstiltakene vil være dyrere ved å la det ligge der det er, enn å flytte det til D-blokka.

Spørsmålet mitt er: Er det ikke kostnadmessig best og riktig å la Statsministerens kontor være der det er?

Statsråd Nikolai Astrup [11:55:59]: Nå skal jeg avsløre en hemmelighet: Statsministerens kontor er veldig lite. Det er UD som er det store departementet som skal inn i D-blokka. I antall ansatte er Statsministerens kontor ikke veldig mange mennesker, men de er til gjengjeld veldig effektive. Det kan jeg bekrefte. Det er altså Utenriksdepartementet som er det absolutt største departementet som skal inn i D-blokka, og jeg er ikke enig i at det blir en massiv mur mot Youngstorget. Det blir tvert om en nedtrapping ned mot Youngstorget. Muren ble etablert i 1958 og heter Høyblokka, og den skal stå.

Jan Böhler (Sp) [11:56:40]: Det bybildet er jeg ikke enig i beskrivelsen av. D-blokka vil jo ligge mye nærmere Youngstorget og utgjøre en mer massiv fasade.

Men jeg har et spørsmål til. Det gjelder det også bystyret tar opp, om at sikkerhetstiltakene i det nye regjeringskvartalet vil være uten sidestykke og mer omfattende enn i noe sammenlignbart land, som de skriver i uttalelsen. Det vi har sett i de senere årene, er at trusselbildet i verden og i Europa er endret på den måten at angrepene i stor grad har vært rettet mot myke mål og sivile mål, og at det har vært mye mindre kompliserte operasjoner som terrorister har lagt opp til, altså operasjoner som ikke har krevd infrastruktur og omfattende planlegging. Vi har sett at sikkerhetskravene i regjeringskvartalet stadig har økt – jeg tror det er snakk om 40 meter i avstand når det gjelder sikkerhetstiltak mot bomber. Vil regjeringen vurdere disse sikkerhetskravene i tråd med varige endringer i trusselbildet?

Statsråd Nikolai Astrup [11:57:50]: Stortinget har lagt noen føringer i den nye sikkerhetsloven – og i og for seg i behandlingen av stortingsmeldingen om det nye regjeringskvartalet – som regjeringen er pålagt å følge opp. Det er ikke slik at vi sikrer oss mot gårsdagens sikkerhetsutfordringer. Vi sikrer oss selvfølgelig også mot det vi oppfatter er dagens og fremtidens sikkerhetsutfordringer i et nytt regjeringskvartal. Det er, som representantens parti nettopp sa under behandlingen av den stortingsmeldingen i fjor, at dette skal stå seg i et hundreårsperspektiv. Vi skal ha et solid og godt bygget kvartal som tåler tidens tann, men også de utfordringene som måtte dukke opp underveis. Det er klart at det er helt umulig å forutsi hvordan fremtiden blir, men vi tar Stortingets forordninger på alvor, og det er også det som bidrar til å drive kostnadene opp i dette prosjektet.

Spørsmål 7

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:58:51]: «For mange i dette landet er det vanskelig å forstå at det skal

brukes 36 mrd. kroner på et nytt regjeringskvartal i Oslo, et prosjekt som heller ikke Oslo selv ønsker. Det er mange andre prosjekter rundt i landet som ikke blir realisert fordi det må spares, enten det er skoler, sykehus eller veier. Å være nøktern er sjølsagt viktig på alle områder. Vi må være nøye med hvordan skattebetalernes penger blir brukt.

Hvorfor er det viktig for regjeringen å bygge med løsninger og til en prislapp som verken Oslo eller distriktene ønsker?»

Statsråd Nikolai Astrup [11:59:26]: Det er viktig for både regjeringen og Stortinget at vi bygger med løsninger som gjør at vi unngår et nytt 22. juli, at vi klarer å sikre oss mot uforutsette hendelser. Og det er ingen som ønsker å bruke så mye penger på et nytt regjeringskvartal, men alternativene er, som jeg har nevnt før, få, dyre og lite realistiske.

Jeg vet at representanten Slagsvold Vedum har hatt et stort engasjement for dette, det har jeg sett i pressen. Jeg har derfor sendt ham i hvert fall to sms-er og spurt om han ønsker å ta en prat med meg om regjeringskvartalet. Han har så langt ikke giddet å svare meg – hvis «giddet» ikke er et parlamentarisk uttrykk, så beklager jeg det – han har så langt unnlatt å svare meg på den kontakten, men min dør er åpen og min telefon er på hvis han ønsker å gå inn i forutsetningene for dette. Jeg vet at Stortinget i detalj har blitt presentert for en del av de forutsetningene som gjør at dette blir dyrt, men som ikke kan gjentas i denne åpne sal, så her vet nok representanten Slagsvold Vedum mer enn det han gir inntrykk av når han raljerer med dette prosjektet i pressen.

Vi har hatt en lang, grundig og åpen prosess, og folkevalgte organer har gått inn for å bygge et åpent, trygt og grønt regjeringskvartal. Det er sikkerheten som driver prisen på dette opp. Selve kontorlokalene blir nøkterne, men det er moderne og funksjonelle kontorlokaler for de mange tusen departementsansatte som skal utøve en samfunnskritisk funksjon. Dette er ikke noe regjeringen bygger for seg selv, dette er noe vi gjør for å sikre nettopp de samfunnskritiske funksjonene som departementene utgjør.

Senterpartiet har tatt til orde for at det skal bli enda større – de ønsket å øke arealnormen – og vi har regnet på det. Prislappen for å følge Senterpartiets forslag vil være mellom 1,5 mrd. kr og 2 mrd. kr ekstra på toppen av et prosjekt som allerede er kostbart. Det var også et ønske om å bruke langt mer tre, som også ville brakt prisen videre opp. Som sagt: Da vi behandlet denne meldingen, var det ikke slik at Senterpartiet ønsket å holde igjen, tvert imot sa vel representanten Greni fra Senterpartiet at det ikke skulle være slik at vi måtte spare oss til fant når vi skulle bygge nytt regjeringskvartal. Det har

vært Senterpartiets holdning. Nå er det en annen holdning Senterpartiet utviser.

Men for all del, jeg diskuterer gjerne premissene for dette kvartalet med representanten Slagsvold Vedum – min dør er åpen.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:01:59]: Det er utrolig viktig når man er så heldig å få regjeringsansvar, sånn som Høyre fikk i 2013, at man er seg sitt ansvar bevisst. Høyre har ledet dette prosjektet fra 2013 til i dag. Så er det en veldig stor forskjell på å sitte med regjeringsansvaret, ha det apparatet og styre hver dag, og det å være på Stortinget, der vi får en presentasjon av hva som blir det samlede kostnadsbildet til slutt – ifølge nye rapporter kan det komme opp i 36 mrd. kr.

Da er spørsmålet mitt: Hva har Høyre gjort nderveis for å få kostnadene ned? Her kommer det selvfølgelig et prosjekt her og et prosjekt der, som synliggjør kostnadene. Hvilke konkrete grep har man tatt for å få kostnadene ned? Vi synes det er en uansvarlig høy pengesum – det er nå regjeringen inviterer Stortinget til å si «go», og vi synes det har blitt for dyrt. Hvilke konkrete forslag til kutt har man fått, og hadde det vært mulig å presentere det for Stortinget, eller har man ikke stilt de spørsmålene?

Statsråd Nikolai Astrup [12:03:02]: I motsetning til Senterpartiet har vi ikke foreslått å skalere prosjektet opp, vi har faktisk skalert prosjektet ned med 28 000 kvadratmeter. Det har vi bl.a. gjort gjennom å redusere arealnormen per ansatt, noe Senterpartiet var imot. Vi har også gjort det fordi vi har klart å holde en mye strammere styring på sentraladministrasjonen i Norge enn det Senterpartiet gjorde da de satt i regjering. Vi anslår at det blir 1 000 færre ansatte i departementsfellesskapet enn det det ville vært hvis man la til grunnveksten som var under Senterpartiet.

Her er det mange grunner til at vi kan nøye oss med et mindre areal enn det vi ellers ville hatt – 28 000 kvadratmeter har vi skalert ned med. Det sparer oss selvfølgelig for mye penger, men jeg vil gjenta at det å sikre regjeringskvartalet med den grunnleggende infrastrukturen som skal til, er det som driver kostnadene i prosjektet. Hvis man ikke skal bygge en del av byggene, vil man måtte sikre andre bygg rundt i Oslo, med de konsekvensene og kostnadene det har. Det er altså ikke gitt at det kommer til å bli billigere. Sannsynligheten er at det blir dyrere enn å gå inn for dette samlede kvartalet. Så er vi helt enige om at det er altfor mye penger.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:04:11]: Når man ser D-blokka, som ble diskutert i stad, og flyttingen av Utenriksdepartementet fra dagens adresse til regjeringskvartalet: Hva er beregnet besparelse hvis man lar

Utenriksdepartementet ligge der det ligger i dag, som er en historisk plassering i bybildet, og som har fungert svært godt? Hva kunne man spart i prosjektet hvis man valgte å bruke flere av dagens bygninger? Og hva er den sikkerhetsmessige utfordringen i den daglige driften av Utenriksdepartementet nå som gjør at man ikke kan fortsette å ha Utenriksdepartementet på nåværende adresse?

Statsråd Nikolai Astrup [12:04:51]: Jeg antar at representanten Slagsvold Vedum var til stede i regjeringen da dette ble diskutert under den rød-grønne regjeringen, og Utenriksdepartementet var på flyttefot allerede før 2011. Årsaken til det var at kostnadene ved å rehabilitere bygget var svært høye hvis man skulle rehabilitere det til en moderne standard – dette er et leilighetsbygg fra 1800-tallet. I ettertid har det også kommet nødvendige sikkerhetstiltak som vil gjøre at hvis man skal sitte der permanent, må det også brukes veldig mye penger på å sikre bygget, med store konsekvenser for områdene rundt, næringsdrivende og byens befolkning. Det spiller også inn i det regnestykket. Det er ikke slik at det er enkle løsninger her som ikke regjeringen har vurdert. Selvsagt har vi vurdert om Utenriksdepartementet kan være der det er – det sier seg selv. Vurderingen er, og den går tilbake til den rød-grønne regjeringen som Slagsvold Vedum selv var en del av, at det er tryggere og billigere å sikre ett kvartal, enn å sikre mange enkeltstående bygg rundt omkring i byen.

Spørsmål 8

Marit Arnstad (Sp) [12:06:08]: Jeg har følgende spørsmål til statsråden:

«Flere instanser har pekt på muligheten av å nedskalere prosjektet med nytt regjeringskvartal ved å bruke eksisterende regjeringsbygninger. Det kan spare penger og byggetid. Det er særlig muligheten til fortsatt å bruke R5 og UDs lokaler på Victoria terrasse som trekkes fram. En slik gjenbruk vil bety at flere av de byggene man nå planlegger, kan skrinlegges. Det gjelder særlig det såkalte D-bygget som i bybildet vil bli en mur ned mot Youngstorget og den østlige delen av sentrum.

Vil regjeringen være helt uvillig til å drøfte en nedskalering?»

Statsråd Nikolai Astrup [12:06:43]: Jeg er uenig i premisset om at D-bygget vil være en mur mot Youngstorget og den østlige delen av byen. Arkitektene har lagt stor vekt på at byggene skal gå godt inn i bybildet, med nedtrapping av høydene mot Møllergata. Jeg tror det vil bli et fint kvartal som er i tråd med både Stortingets vedtak og råd fra Norges fremste sikkerhetsmiljøer om

at vi skal ta regjeringskvartalet tilbake og samle departementene på ett sted, fordi det gir best sikkerhet, lave re kostnader og enklere samarbeid på tvers.

Når det er sagt, vil det alltid være delte meninger om arkitektur og byutvikling, og det er i og for seg bra.

Representanten Arnstad spør om jeg er villig til å diskutere nedskalering av prosjektet. Det har vi gjennom flere år vist at vi er. Vi har allerede nedskalert prosjektet med 28 000 kvadratmeter. Støttefunksjoner skal flyttes til omkringliggende bygg. Fellesfunksjoner som resepsjon og kantine er samlet for å sikre effektiv drift. Men mens vi har diskutert nedskalering, har Senterpartiet foreslått oppskalering. For bare ett år siden foreslo Senterpartiet å øke antall kvadratmeter i regjeringskvartalet betydelig – med store konsekvenser for både bybildet og kostnadene. Senterpartiets forslag ville kostet 1,5–2 mrd. kr mer enn det regjeringen legger opp til å bruke.

Ytterligere nedskalering av prosjektet vil bety at nåværende lokaler må benyttes. Men dagens departementsbygg er dyre i drift. Flere av byggene er lite egnet til departementsvirksomhet. Og viktigst av alt: De tilfredsstiller ikke kravene til sikkerhet som Stortinget selv har stilt. Skal de nåværende byggene brukes permanent, må det gjennomføres omfattende tiltak for å tilfredsstille sikkerhetskravene. Det blir svært dyrt, og i et byutviklingsperspektiv er det heller ikke heldig å stenge flere av gatene og fjerne butikkene rundt bygningene i Kvadraturen og i Victoria terrasse. Dersom vi fortsatt skal benytte R5 til regjeringskontorer, vil Ring 1 måtte stenges for trafikk for alltid, med de konsekvenser det har for byen, og 37-bussen vil ikke kunne kjøre i Akersgata. I tillegg må jeg minne om at det allerede før 2011 var planer om å bygge nytt bygg for Utenriksdepartementet og flytte fra Victoria terrasse, fordi det ville være mer fornuftig.

Det er ingen god løsning verken sikkerhetsmessig, kostnadmessig eller for byen å gjøre som representanten Arnstad tar til orde for nå, i ellevte time. Det er derfor ikke aktuelt for regjeringen å vurdere ytterligere nedskalering av forslaget til byggetrinn 1, som ligger på Stortingets bord for beslutning nå. Tomten er byggeklar om noen uker, etter at Y-blokken, R4, Møllergata 17 og S-blokken er revet, i tråd med Stortingets beslutninger. Skal det vurderes nedskaleringer fremover, bør det gjøres på byggetrinn 2 og 3, som vil bli lagt frem for Stortinget senere.

Marit Arnstad (Sp) [12:09:11]: Hele denne runden illustrerer egentlig at Høyre ikke har noen vilje til å drøfte dette med Stortinget, til å komme tilbake og prøve å redusere kostnadene. De mener de har redusert kostnadene og er nå villig til å legge så mye som

36 mrd. kr på bordet for å realisere regjeringskvartalet. Det er en helt ufattelig bruk av offentlige penger for å få realisert regjeringsbyggene. Senterpartiet på sin side sier at vi ønsker å snu alle steiner, se om det er mulig å redusere kostnadene. Det er ikke akseptabelt at vi kan bruke denne typen beløp på regjeringskvartalet.

Jeg forstår det slik at Astrup mener han har tatt kontakt med Senterpartiets stortingsgruppe. Nei, det har han ikke gjort. Jeg har ikke fått en eneste telefon fra Astrup, og det er faktisk jeg som er parlamentarisk leder for denne stortingsgruppen.

Vi har vært åpen for å diskutere både det vi har foreslått tidligere, og andre forslag, men prisen på dette regjeringskvartalet må ned. Jeg tror ingen regjering kan leve med den kostnaden på 36 mrd. kr for å få realisert et regjeringsbygg. Er Høyre klar til å betale det det koster?

Statsråd Nikolai Astrup [12:10:17]: Hvis representanten Arnstad spør meg om regjeringen er klar til å ta ansvar, er svaret på det ja. Spørsmålet er om Senterpartiet er klar til å ta ansvar for de beslutningene som Stortinget har tatt gjennom mange år, for de premissene som den rød-grønne regjeringen også var med på å legge, og for at vi er kommet hit hvor vi er nå, hvor vi altså har en snart byggeklar tomt, vi har investert 4,5 mrd. kr i infrastruktur, tomtearbeid og riving.

Vi betaler 4 mrd. kr i husleie der vi sitter i dag, så det er heller ikke gratis å ikke bygge dette regjeringskvartalet. Det fremstilles som om det er noen åpenbare forslag til nedskalering som vil spare oss for milliarder av kroner. Vel, det er det ikke. Og ingen av de forslagene som Senterpartiet har foreslått, vil bidra til å ta prisen ned. Snarere vil de antagelig være bidrag for å ta prisen opp. Da er spørsmålet: Skal Senterpartiet nå ta konsekvensen av alle de valgene som de har vært med på hele veien, og stå til ansvar også for denne beslutningen? Det er ingen av oss som ønsker å bruke så mye penger – ingen. Men det er altså nødvendig å komme i gang med å gjenreise regjeringskvartalet, ta det tilbake etter 22. juli.

Marit Arnstad (Sp) [12:11:26]: Nå prøver statsråden å binde opp Stortinget ved å si at Stortinget har behandlet en stortingsmelding, der vi ikke fikk noen oversikt over kostnadene, og sier at når vi har behandlet den stortingsmeldingen, er vi også bundet til å bevilge de pengene som regjeringen til enhver tid mener dette måtte koste. Slik er det sjølsagt ikke. Kostnadsberegningene kom på bordet først i sommer. De ble presentert for Stortinget først i oktober. Det må sjølsagt være mulig for Stortinget å få lov til å ta stilling til om dette er en fornuftig pengebruk eller ikke.

Høyre foreslår og sier også at fordi vi har brukt 4 mrd. kr på planlegging, er vi forpliktet til å bruke inntil 36 mrd. kr av fellesskapets midler for å gjøre resten. Det

er klart at i et så stort prosjekt er det også noen steder langs vegen der det er mulig å stoppe opp og si: Er det fornuftig det som nå skjer? Bør vi tenke annerledes? Kan vi redusere det som skjer? Det er ikke slik at Stortinget er stilt overfor et fait accompli fordi en har behandlet en stortingsmelding tidligere, der regjeringen ikke var i stand til å legge inn kostnadene for prosjektet.

Statsråd Nikolai Astrup [12:12:34]: Det har vært bred enighet hele veien om at vi skulle planlegge og jobbe frem dette regjeringskvartalet fortløpende og ikke vente på kvalitetssikrede tall for hele kvartalet før vi begynte å ta beslutninger. Det har Stortinget sluttet seg til. Det er derfor tatt beslutninger om å investere i sikker teknisk infrastruktur, energiløsning, tomteerverv, riving av bygg. Alle disse beslutningene har Stortinget vært med på å ta. De har diskutert konseptet og blitt enige om det. Senterpartiet ønsket det enda større, det fikk de ikke gjennomslag for – heldigvis, når vi ser sluttprisen.

Ja, selvsagt er det Stortinget som bestemmer om de ønsker å gå inn for byggetrinn 1 og bevilge 1,3 mrd. kr til byggestart neste år. Det er det opp til Stortinget å bestemme, selvsagt er det slik, men det jeg påpeker, er at det ikke er uten kostnader å si nei. Det tenker jeg det er greit at Stortinget tar med seg i sin vurdering. Det er ikke noen enkle grep her for å spare milliarder av kroner, og det er ikke gratis å sitte slik vi gjør nå. Alt det har en kostnad, og det må med i betraktningen når Stortinget skal fatte sin beslutning om hva som skal skje neste år.

Spørsmål 9

Ole André Myhrvold (Sp) [12:13:47]: «Norsk skognæring og treindustri er avgjørende for omstilling til et mer fornybart samfunn. Det er avgjørende at de store «lokomotivene» i treindustriene driver utviklingen. Samtidig skal Norske Skog Saugbrugs i Halden legge ned en av sine papirmaskiner fra nyttår, noe som berører 50 arbeidere ved fabrikken. Det representerer også et bortfall av behov for over 200 000 kubikk tømmer.

Hvilke verktøy har statsråden i verktøykassa si for å hjelpe norsk skognæring og Norske Skog Saugbrugs spesielt videre med det grønne skiftet?»

Statsråd Iselin Nybø [12:14:24]: Jeg har stor forståelse for at situasjonen i Norske Skogs virksomhet i Halden oppleves som vanskelig. Det er en situasjon som i hovedsak skyldes redusert etterspørsel etter publikasjonspapir. Det er en utvikling som også synes å ha blitt forsterket som følge av covid-19-pandemien.

Jeg er gjort kjent med at Norske Skog er opptatt av å finne gode løsninger i samarbeid med de tillitsvalgte. Det synes jeg er bra. Regjeringen kan vanskelig gjøre noe med de underliggende markedsforholdene. Også papirprodusentene i Sverige og Finland må stenge maskiner.

Det er bedriftene selv som må ta de nødvendige forretningsmessige grepene for å tilpasse seg endringer i markedet. Det myndighetene kan medvirke til, er å legge til rette for omstilling og å gi gode og generelle rammevilkår for verdiskaping.

Staten bidrar med virkemidler som skal stimulere til økt innovasjon og verdiskaping gjennom det næringsrettede virkemiddelapparatet. Enova og Innovasjon Norge er blant regjeringens viktigste verktøy for å fremme grønn omstilling og innovasjon. Gjennom disse aktørene tilbyr staten en rekke ordninger som også kan være relevante for skogindustrien.

Regjeringen styrer virkemiddelapparatet på et overordnet nivå, hovedsakelig gjennom styringsavtalene, og innenfor disse avtalenes rammer er det opp til aktørene å utforme programmer, prioritere mellom områder og tildele støtte til enkeltprosjekter.

Regjeringen har lagt fram en rekke tiltak for å redusere virkningene av koronautbruddet, og vi har særlig styrket de næringsrettede virkemidlene på innovasjon og grønn omstilling. I forslaget til statsbudsjett for 2021 foreslår regjeringen å prioritere mer enn 9 mrd. kr til næringsrettet forskning og innovasjon. Vi har økt overføringene til Enova. I forslaget til statsbudsjett for 2021 videreføres rekordstore bevilgninger til miljøteknologiordningen under Innovasjon Norge.

Regjeringen fører altså en næringspolitikk som generelt kommer konkurranseutsatt industri til gode. Vår styrking av virkemiddelapparatet viser at vi mener alvor når det gjelder å bidra til grønn omstilling. På den måten legger vi også til rette for at treforedlingsbedrifter kan videreutvikle og effektivisere sine virksomheter og utvikle nye og bærekraftige produkter. Men det må altså skje i bedriften.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:17:17]: Statsrådens parti, Venstre, snakker mye om det grønne skiftet. Og det er klart at verdens papirproduksjon er på vei ned som følge av digitalisering. Men ressursen tre, skog, er der fortsatt, og den er helt avgjørende for at vi skal nå klimamålene våre.

I Norge i dag avvirker vi 11 millioner kubikk tømmer hvert år. Saugbrugs alene tar imot 900 000 kubikk av det – bare for å illustrere hvor viktige disse «lokomotivene» er. I tillegg eksporterer vi 3,6 millioner kubikk til Sverige.

Statsråden står og snakker om at man har virkemidler. Hva slags virkemidler er det statsråden viser til for å

avhjelpe Saugbrugs, for å sikre disse arbeidsplassene, utvikle nye og sørge for at norsk tømmer foredles i Norge?

Statsråd Iselin Nybø [12:18:05]: Som jeg var inne på i mitt svar, har vi et bredt virkemiddelapparat som består av ulike aktører. Innovasjon Norge, Enova, Siva, Forskningsrådet – de har ulike programmer som kan være relevante også for denne delen av industrien.

For eksempel har Innovasjon Norge lavrisikolån og miljøteknologiordningen. Vi har en bioøkonomiordning, vi har innovasjonskontrakter, vi har klyngeprogram. Vi har Grønn plattform, som regjeringen nå har lagt fram for å få fram grønne teknologiprojekter.

Forskningsrådet har BIA, de har FORNY2020 og SkatteFUNN-ordningen. Siva har sine ordninger. Sånn kan jeg fortsette. Poenget er at regjeringen ikke kan tildele penger til enkeltprosjekter. Det er derfor vi har virkemiddelapparatet, for at de skal vurdere hvilke søknader og hvilke prosjekter som er best.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:19:05]: Jeg tror vi må etablere en kriseforståelse her om virkemidler. Men dessverre er ikke disse virkemidlene særlig godt egnet som verktøy for en næring som er i knestående. Faktum er at norsk skog- og treindustri er nemlig der. Klokka er ikke bare fem på tolv, den er fem over tolv, og dette går dypere enn det faktum at Norske Skog stenger en av sine papirmaskiner. Det handler om bruk av tømmer, det handler om bruk av skog. Hva vil statsråden gjøre for at disse tømmertogene til Sverige ikke blir enda lengre, men fortsatt finner sin endestasjon i Halden og bidrar til fornybare produkter, verdiskaping og arbeidsplasser?

Statsråd Iselin Nybø [12:19:45]: Det er riktig at denne delen av industrien har vanskelige tider nå og kommer til å ha vanskelige tider framover. Det er fordi markedet har endret seg. Forbruket, etterspørselen, har gått ned. Det betyr at de ikke kan fortsette som før. Det skjer ikke bare i Norge, det skjer også i en del andre land i Europa at vi ser denne endringen i markedet. Det betyr at bedriftene må omstille seg, de må finne nye forretningsmodeller, de må finne nye måter å bruke råstoffet sitt på. Det kan ikke regjeringen vedta hva skal være. Vi kan legge til rette med de ordningene vi har, for at gode prosjekter, gode ideer og lønnsomme forretningsmodeller skal få den støtten som trengs, og som regnes som god for at de skal kunne utvikle nye forretningsområder. Men dette må skje ute i bedriftene, for regjeringen kan ikke komme på nye forretningsmodeller for enkeltbedrifter. Men vi har et godt virkemiddelapparat og ulike ordninger det går an å søke på.

Spørsmål 10

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [12:20:56]: Jeg vil fortsette der representanten Myhrvold slapp:

«I Halden Arbeiderblad kan vi lese at næringsministeren roser initiativ fra tillitsvalgte på Norske Skog Saugbrugs som har lansert muligheten for at man skal kunne unngå oppsigelser, ved at bedriften driver opplæring av ansatte i en periode. En slik løsning er anslått å koste om lag 40 millioner kroner. Saugbrugs trenger ikke ros fra statsråden, men politisk handlekraft.

Vil statsråden ta grep slik at Saugbrugs kan få nødvendige midler for å unngå oppsigelser?»

Statsråd Iselin Nybø [12:21:35]: Jeg har stor forståelse for, og har jo også uttrykt stor forståelse for, at situasjonen oppleves som vanskelig, ikke minst for de ansatte, der noen nå står i fare for å miste jobben. Jeg kan likevel som næringsminister ikke involvere meg direkte i enkeltbedrifters håndtering av de utfordringene som følger av reduserte inntekter og redusert etterspørsel. Jeg har tillit til at bedriftene finner gode løsninger i samarbeid med de tillitsvalgte.

Når det gjelder støtte til opplæring, oppfatter jeg at dette dreier seg om støtte til bedriftsintern opplæring. Det kommer et spørsmål senere i spørretimen – spørsmål 17, fra representanten Per Olaf Lundteigen til arbeids- og sosialministeren – som også omhandler det. Midler til bedriftsintern opplæring ble fra og med 2020 overført til fylkeskommunene, som en del av regionreformen. Bevilgningene er økt, og det er altså opp til hver enkelt fylkeskommune å vurdere hvordan de velger å prioritere og tilpasse innsatsen til det som er regionale forhold.

Det myndighetene kan medvirke til, er å legge til rette for omstilling og gi gode, generelle rammevilkår for verdiskaping. Regjeringen har lagt fram en rekke omfattende tiltak for å redusere virkningene av pandemien for industrien. Vi har styrket de næringsrettede virkemidlene for innovasjon og grønn omstilling. Vi har styrket Enova, Innovasjon Norge og Forskningsrådet, som har ordninger som fremmer grønn omstilling og innovasjon.

Det er også etablert nye ordninger som bedrifter kan søke på, som gir kapitaltilgang. Vi har også satset mye på vei, på bane, på effektiv transport. Vi prioriterer klynger, gode testfasiliteter gjennom katapultordningen, miljøteknologiordningen er styrket, vi gir tilskudd til pilot- og demonstrasjonsprosjekter, Nysnø klimainvesteringer har fått økt kapitalen sin betydelig, og man har nylig lagt fram en eksporthandlingsplan for å stimulere til økt eksport.

Regjeringen fører en næringspolitikk som kommer konkurranseutsatt industri, som Norske Skog, til gode.

Den betydelige styrkingen av det næringsrettede virkemiddelapparatet viser og gir muligheter til omstilling, til bærekraft og til verdiskaping og lønnsomme arbeidsplasser også i framtiden.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [12:24:09]: Statsråden viser til at regjeringen ikke kan engasjere seg i enkeltbedrifter, men det er jo ikke det verken jeg eller bedriften eller tillitsvalgte ber om. Det vi ber om, er at virkemiddelapparatet skal være på plass. De midlene som er blitt bevilget til bedriftsintern opplæring, strekker rett og slett ikke til.

Et annet viktig poeng med saken er at vi ser at de store industribedriftene ikke drar nytte av ordningen med bedriftsintern opplæring, sånn som det er i dag. Arbeiderpartiet fremmet tidlig i vår forslag om at BIO-midlene skal bli et reelt alternativ for å unngå permitteringer i store industribedrifter, men vi ser at det ikke er sånn det foregår i dag. Sånn som det er nå, ser vi at de står uten virkemidler for å unngå oppsigelser, og BIO-midlene kommer ikke store industribedrifter som Saugbrugs til gode. Mener statsråden det er greit?

Statsråd Iselin Nybø [12:25:11]: Først vil jeg si at utdanning og opplæring alltid er et gode. Det er aldri bortkastet, det er alltid nyttig. Så jeg synes det er bra med den typen initiativer.

Så er det nå engang sånn at de virkemidlene ikke ligger i min portefølje, men dette vil jo arbeids- og sosialministeren også svare på når han har fått et spørsmål direkte rettet til det.

Jeg mener vi har et virkemiddelapparatet som er bredt, som gir muligheter til å vurdere konkrete og gode prosjekter. Det betyr ikke at det ikke er utfordringer her, for det er en bedrift som står i en situasjon der markedet svikter, der etterspørselen er mindre, der de må finne nye ting å holde på med, der de må finne nye forretningsmodeller, nye markeder. Det er en kjempestor utfordring for en bedrift, men det er ikke regjeringen som kan sitte og vurdere enkeltsøknader, enkeltprosjekter. Det er derfor vi har et virkemiddelapparat, for de har kompetansen til å vurdere hvilke prosjekter som er gode nok til å få støtte.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [12:26:11]: Men det er nettopp det som er problemet. Vi har ikke virkemiddelapparatet i dag. Vi har virkemiddelapparatet kanskje på lang sikt for noen bedrifter, men ikke når det brenner, og ikke når krisen først har inntruffet, sånn som for Saugbrugs, som nå ønsker å unngå oppsigelser. Muligheten til reelt å kunne omstille arbeidstakerne og sørge for at man ikke havner i arbeidsledighet, er ikke der. Samfunnet, fellesskapet og regjeringen stiller ikke opp.

BIO-midlene ser vi ikke strekker til, og de er ikke et reelt alternativ. Regjeringen har muligheter til å kunne endre på det. Man kunne gått i møte, og man kunne sørget for at man i en periode hadde muligheten til å kunne omstille arbeidstokken framfor å gå til oppsigelser. Regjeringens svar er at man ikke skal se på de løsningsene. Det mener jeg er synd.

Statsråd Iselin Nybø [12:27:03]: Regjeringen har gjennom flere budsjetter, ikke minst gjennom det budsjettet vi har lagt fram nå, styrket virkemiddelapparatet betydelig. Vi har gitt betydelig mer midler til Forskningsrådet, vi har gitt mer penger til Innovasjon Norge, vi har gitt mer penger til Enova, til Siva. Vi har opprettet en ny, grønn plattform der disse virkemiddelaktørene opptrer sammen, nettopp for å kunne tilby en plattform til de nye, til de grønne, til de digitale prosjektene som skal skape nye, grønne arbeidsplasser i framtiden.

Jeg kan ikke stå her og si at søknader som Norske Skog har levert inn, ikke er gode nok eller er gode nok. Det er derfor vi har et virkemiddelapparat. Det er de som må vurdere konkrete søknader som kommer. Vi kan bare legge til rette for at vi har et virkemiddelapparat som har midler, og som har kompetanse til å ta de vurderingene. Men selve ideen, selve forretningsutviklingen, selve omstillingen må skje ute i bedriftene.

Spørsmål 11

Helge André Njåstad (FrP) [12:28:17]: «Reisestriksjoner pålagt av myndighetene har gjort at kundegrunnlaget i reiselivet har forsvunnet, 170 000 arbeidsplasser står på spill. Regjeringen har fulgt opp med en ny krisepakke for reiselivet på 1,4 milliarder kroner. Disse bevilgningene vil imidlertid ikke kunne bidra til å faktisk berge bedrifter og arbeidsplasser dersom man ikke også har langsiktige tiltak på plass. Jeg mener derfor at vi må iverksette tiltak som sørger for at vi har et reiseliv i Norge.

Hva mener statsråden skal til for å kunne redde reiselivsnæringen?»

Statsråd Iselin Nybø [12:28:54]: Det er fristende å si at en vaksine er det vi trenger også for reiselivsnæringen. Det er riktig som representanten tar opp, reiselivet er blant de næringene som er hardest rammet av pandemien. Det har medført en omfattende etterspørselsvikt i alle deler av næringen. Samtidig er det en usikkerhet knyttet til den lengre tidshorizonten. Det er ventet at deler av kundegrunnlaget kommer tilbake når smittevernstiltakene oppheves. Samtidig vil vi også

kunne se langvarige og permanente endringer i etterspørselen.

Regjeringen er opptatt av å ivareta reiselivsnæringen på en god måte. Vi har stilt til disposisjon omfattende krisepakker for næringslivet over hele landet, og i høst har vi foreslått flere tiltak som er spesielt rettet mot reiselivsnæringen. Vi har allerede, også etter at representanten stilte dette spørsmålet, justert innretningen på den største ordningen på grunn av den siste utviklingen i smittesituasjonen. Vi har senket inngangsterskelen, vi har økt tilskuddet, og vi har forlenget ordningen ut februar. Jeg synes det er et godt eksempel på hvordan regjeringen følger utviklingen nøye, og hvordan vi tilpasser virkemidlene slik at de treffer der behovet er størst, og samtidig gir en bedre forutsigbarhet for næringen.

Totalt foreslår regjeringen nå en ramme på 2,8 mrd. kr til kompensasjonsordningen ut februar neste år. Samtidig har vi satt av 500 mill. kr til omstilling og bedriftsutvikling i reiselivet. Innovasjon Norge melder om stor interesse for ordningen, som skal bidra til utvikling av nye reiselivsprodukter og tilpasning til framtiden. Bærekraftig reiseliv vil framover være nøkkelen til at Norge også etter pandemien kan være et attraktivt reisemål.

Den 1. mars skal Innovasjon Norge på oppdrag av Nærings- og fiskeridepartementet legge fram en nasjonal reiselivsstrategi. Det er en prosess som involverer reiselivsselskaper, lokale myndigheter, kunnskapsmiljø og enkeltbedrifter. Denne strategien skal gi oss et kunnskapsbasert grunnlag for å videreutvikle Norge som reisemål og bidra til at det offentlige og næringen jobber sammen for å skape et mer konkurransedyktig og bærekraftig reiseliv. Det er avgjørende at vi også etter krisen skal ha et reiseliv i Norge, et reiseliv som er tilpasset nye reisevaner og ny etterspørsel.

Helge André Njåstad (FrP) [12:31:42]: Eg takkar statsråden for svaret. Det er positivt at ein i alle fall har retta blikket litt lenger fram enn til nyttår – ut februar. Men eg kunne ha tenkt meg at ein var meir offensiv, slik at når vaksinen kjem – eg vel å uttrykkja meg sånn – kan Noreg vera eit land som er veldig attraktivt. Me har kontroll på smittesituasjonen i eige land samanlikna med mange andre, me har god plass, me har fantastiske naturopplevingar me kan selja. Me kan faktisk styrkja oss, men då er nøkkelen at reiselivsaktørane må vera klar til å selja Noreg når den tid kjem, ikkje kjempa for eiga overleving. Ei av dei store utfordringane dei har no, er alle dei garantiane dei skal stilla til Reisegarantifondet. Me veit at omtrent alle pengane som statsråden har stilt til rådvelde, vil gå til å stilla garanti på lukka konto viss ein ikkje finn ei løysing for at ein kan avlasta

garantiansvaret. Det er den store nøtta som statsråden må løysa på kort sikt for at me skal kunna møte framtida og selja Noreg, når pandemien forhåpentleg snart er over.

Statsråd Iselin Nybø [12:32:45]: Her er det jo ulike problemstillinger, og det som representanten tar opp nå, er kanskje mest knyttet til Reisegarantifondet og den delen av bransjen som selger reiser der det kreves en garanti. Der er det klart at det er et annerledes marked for å få en sånn garanti nå enn det var før pandemien. De midlene vi nå har stilt til rådighet, gjør at alle reiselivsbedriftene i landet vil kunne komme inn under denne ordningen hvis de har det omsetningsfallet som ordningen krever for å komme inn. Det gjør at de nettopp kan holde seg flytende gjennom krisen. Det gjør at de fortsatt kan være der når folk begynner å reise igjen. Dette er en næring som ikke ligger på latsiden, dette er en næring som har brettet opp ermene, dette er en næring som ser framover og er ivrig på igjen å få gjester, og som ønsker å tilby et enda bedre produkt etter korona enn de hadde før.

Så selv om det er vanskelige tider, er jeg optimistisk på vegne av denne næringen.

Helge André Njåstad (FrP) [12:33:46]: Eg lurar på om statsråden ikkje hørde spørsmålet mitt – når ein unnlèt å svara på om ein er villig til å avlasta garantiansvaret som vil koma. Det er ikkje slik at det berre er nokre aktørar i reiselivsnæringa som dette vedkjem, dette vedkjem heile kjeda. Er ein ein reisebestillar i den ordninga, er ein avhengig av heile kjeda, ein er avhengig av distriktsarbeidsplassane som tilbyr produkt i pakkereisa, ein er avhengig av hotell, ein er avhengig av fly. Alt heng saman med alt. Det er ei heil kjede som her står i spel. Problemet er at ein er nøydd til å stilla desse garantiane ganske raskt. Då vil all likviditet som blir ført inn i reiselivet, måtta gå til å stilla garanti, med mindre ein kan finna ei løysing, som f.eks. at GIEK kan utvida til at dei kan stilla desse garantiane i ein kortare periode, slik at reiselivet kan vera offensive og sjå framover – ikkje bruka tida på å overleva og finna dei som har garantiansvaret.

Så eg spør igjen: Er statsråden villig til å finna ei løysing, sånn at ein kan få løyst den utfordringa med garantistilling som snart vil forfalla? Det er ei enorm utfordring for heile kjeda.

Statsråd Iselin Nybø [12:34:49]: Vi har allerede brukt betydelige pengar knyttet til Reisegarantifondet og til pakkereisearrangørene. Regjeringen og Stortinget har vist at man også er villig til å stille opp for den delen av reiselivet. Nærings- og fiskeridepartementet og Barne- og familiedepartementet har god dialog også når

det gjelder Reisegarantifondet og problemstillingene knyttet til det. Samtidig er det også utfordrende å skulle bruke offentlige pengar på å stille denne typen garanti for en næring som driver innenfor det regelverket. Men det er altså noe vi har brukt pengar på til nå. Vi legger betydelige midler på bordet når det gjelder reiselivet generelt, og vi følger situasjonen tett framover og vurderer fortløpende om det er behov for nye tiltak.

Spørsmål 12

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:36:01]: «Norske Skog står i en krevende situasjon på grunn av et sterkt fall i markedet for avis- og magasinpapir under koronapandemien. På toppen av dette kommer ekstraordinære koronakostnader som ikke har blitt kompensert, logistikutfordringer og usikkerhet om framtidige rammevilkår i Norge. Én av tre papirmaskiner ved Saugbrugs i Halden er vedtatt stengt. Samtidig har man store muligheter for milliardinvesteringer i Norge som kan gi stor samfunnsnytte.

Hvordan vil regjeringen bidra til omstillingsprosessen som kan gi økt norsk verdiskaping?»

Statsråd Iselin Nybø [12:36:43]: Innledningsvis vil jeg påpeke at regjeringen har satset på gode generelle rammebetingelser og virkemidler som samlet bidrar til en grønn omstilling. Det er også bra for hele bredden av konkurranseutsatt industri, sånn som også skogindustrien er.

Koronapandemien er global. Den har rammet eksportrettet industri, som Norske Skogs papirproduksjon, og andre nordiske papirprodusenter melder om at flere papirmaskiner nå stenges ned etter fall i etterspørselen. De internasjonale markedsforholdene er ikke noe som regjeringen kan gjøre noe med. I sånne tilfeller må vi legge til grunn at bedriftene selv tar de nødvendige grepene, og at de tar ansvar for utvikling av nye forretningsmuligheter, ny produksjon. Jeg vet at Norske Skog jobber med prosjekter som kan gi grunnlag for lønnsom framtidig produksjon. Bedriften har bl.a. mottatt støtte fra Enova til energieffektivisering, og Innovasjon Norge har bidratt med støtte til utvikling av fiberkompositter.

Regjeringen har lagt fram mange viktige tiltak for konkurranseutsatt industri og for å redusere virkningene av koronapandemien. Vi har bidratt med flere tiltak for bedre kapitaltilgang. Vi har styrket de næringsrettete virkemidlene for innovasjon og grønn omstilling kraftig. I forslaget til statsbudsjett for 2021 foreslår regjeringen å prioritere mer enn 9 mrd. kr til næringsrettet forskning og innovasjon. Miljøteknologiordningen er styrket. Vi gir tilskudd til pilot- og demonstrasjonsprosjekter. Katapultordningen gir muligheter for testing,

verifisering og demonstrering av nye produkter og prosesser i industrien. Vi satser på effektiv infrastruktur. Vi har Nysnø Klimainvesteringer, som vi har økt kapitalen til. Vi har lagt fram en eksportbehandlingsplan i høst for å stimulere til økt eksport og for å gjøre industrien bedre rustet når virkningene av pandemien legger seg.

Vi har hatt stor oppmerksomhet om rammebetingelsene for konkurranseutsatt industri. Vi har ordninger som bidrar til en grønn omstilling, og det er også viktig for treforedlingsindustrien og for bedriftenes arbeid med å utvikle nye bærekraftige produkter at vi har et godt virkemiddelapparat som har betydelig økonomisk styrke, og som har kompetanse til å vurdere gode prosjekter når det søkes om støtte.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:39:31]: Treforedlingsindustrien, som er utrolig viktig for Norge, står i en krise, ikke bare i Norge, men også i våre naboland. Papirmaskinene blir stengt, fabrikker blir vedtatt lagt ned, men samtidig, i den krisen, er det viktig å tenke omstilling. Det gjør store aktører i treforedlingsindustrien, også i Norske Skog-konsernet, der en eksempelvis langt på vei har lagt planer i Frankrike og Østerrike, der det er snakk om 3–4 mrd. kr. Det er ikke småplukk. Det er snakk om store investeringer, og da er spørsmålet: Hvordan vil staten bidra til det? Senterpartiet har pekt på at vi må ha et grønt investeringselskap. Vi burde hatt en industribank. Vi må sørge for sikker tilgang på råstoff til industrien i Norge, og vi må sørge for å ta vare på fagfolka gjennom krisen. Hvordan vil regjeringen, gjennom nye virkemiddel og strategiske grep, sikre treforedlingsindustrien i Norge?

Statsråd Iselin Nybø [12:40:32]: Det skjer mye spennende i industrien. Treforedlingsindustrien står i en krise fordi markedet har endret seg. Det er også mange nye spennende forretningsområder som det jobbes med over det ganske land. Jeg kan nevne en batterifabrikk i Nordland. Jeg kan nevne hydrogen. Det skjer mye spennende og mye positivt. Noe av det som regjeringen har gjort i dette statsbudsjettet, er at vi har bevilget penger til den nye Grønn plattform. Det er en plattform der virkemiddelapparatet vårt går sammen for å kunne støtte prosjekter i hele fasen av utviklingen, helt fra forskning til kommersialisering. Da er Innovasjon Norge der. Forskningsrådet er der. Siva er der. Enova skal kobles på. Sammen har de en kraft som gjør at vi kan få utrettet mye som er viktig for industrien framover.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:41:22]: Det er mange fine ord her, men det handler om konkret handling. De svarene som statsråden har gitt så langt her i dag, er det ultimate eksempelet på den næringsnøytraliteten som

regjeringen står for. Når statsråden blir konkret utfordret på hva vi skal sørge for å gjøre for å ivareta den treforedlingsindustrien som vi har i Norge, skyver hun ansvaret fra seg og sier at det er ikke noe jeg som statsråd kan ta ansvar for, det er en eller annen saksbehandler i et eller annet virkemiddelapparat. Her kan en bevilge penger, og nå har vi hørt før i dag om 36 mrd. kr til et nytt regjeringskvartal i Oslo. En skal bruke kanskje 50 mrd. kr på et nytt sykehus i Oslo og legge ned Ullevål sykehus. Hva konkret er det regjeringen har av planer for å legge til rette, strategisk sett, slik at vi får brukt norsk tømmer i Norge til foredling gjennom fabrikker, og ikke bare snakk om nye plattformer? Helt konkret, hvordan skal vi ivareta de industrilokomotivene vi har, og utvikle dem for framtiden?

Statsråd Iselin Nybø [12:42:26]: Ja, det er noen forskjeller på industripolitikken til dagens regjering og det rød-grønne alternativet. Det framstår for meg som at de rød-grønne ønsker å gå inn med statlig kapital. De mener staten kan løse alle utfordringer vi står overfor i framtiden når det kommer til konkurranseutsatt industri. Det mener ikke jeg. Jeg mener løsningene må finnes der ute. Jeg mener skaperkraften må komme nedenfra. Jeg mener staten skal legge til rette for gode generelle ordninger, der de gode prosjektene kan få støtte. Staten kan ikke gå inn og saksbehandle enkelt-søknader fra ulike bedrifter. Det er derfor vi har et virkemiddelapparat. Det vi kan gjøre, og det som er det konkrete vi gjør, er at vi bevilger 1 mrd. kr til Grønn plattform, nettopp for at de gode prosjektene, helt fra start og fram til kommersialisering, skal kunne få støtte. Men skaperkraften, ideene, initiativet, må komme fra bedriftene selv. Staten kan ikke vedta hva som skal lykkes i framtiden.

Spørsmål 13

Bengt Fasteraune (Sp) [12:43:49]: «Senterpartiet ønsker å flytte mer gods fra vei til bane. Noen tiltak for å få til det er kostbare, men det finnes grep som ikke krever store investeringer, men som gir stor nytte. Bedre utnyttelse av Østfoldbanens østre linje er et billig og nyttig tiltak. Norske Skog Saugbrugs har sammen med andre aktører i Østfold og eksperter vist at en åpning for godstog på østre linje hele veien til Sarpsborg vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Vil statsråden ta initiativ til å åpne Østfoldbanens østre linje for godstransport mellom Mysen/Rakkestad og Sarpsborg?»

Statsråd Knut Arild Hareide [12:44:28]: Eg vil takke representanten Fasteraune for spørsmålet. Godstrafik-

ken på Østfoldbanen si austre linje mellom Rakkestad og Sarpsborg blei innstilt sommaren 2002, og det har ikkje blitt køyrt rutegående godstrafikk på austre linje sidan tidleg på 2000-talet. Banen blei seinare trafikkert av godstog i periodar da vestre linje var stengt, fram til ombygginga for nytt signalanlegg, ERTMS, som blei sett i gang i 2014/2015. Alle godstog og persontog som skal trafikkere austre linje, må ha ombordutrustning for ERTMS.

Kapasiteten for godstog er lågare på austre linje enn på vestre linje, og banen har ikkje same standard. Banen kan likevel spele ei rolle for godstransporten i korridoren, i første omgang i periodar når vestre linje er stengt grunna utbygging av dobbeltspor.

Jernbanedirektoratet og Bane NOR har i lengre tid hatt møte og dialog med treforedlingsindustrien i det tidlegare Østfold fylke om utfordringane dei har med jernbanetransport til Sarpsborg og Halden i lange periodar, spesielt i sommarmånadane. På den bakgrunn bad Jernbanedirektoratet i fjor haust Bane NOR om å greie ut Østfoldbanen si austre linje for avgrensa gods- trafikk. Utgreiinga, som blei ferdig i juni i år, er delt inn i tre trinn, basert på aktuelle infrastrukturtiltak:

- trinn 1: strengt nødvendige tiltak
- trinn 2: ytterlegare tilrettelegging
- trinn 3: ordinær godstrafikk

Utgreiinga omfattar ikkje ei utarbeiding av eit kostnadsoverslag, og derfor er det ikkje drøfta eller tatt stilling til finansiering, framdrift og overordna prioriteringar mot andre prosjekt og tiltak. Bane NOR jobbar no vidare med desse spørsmåla, med tanke på å gi Jernbanedirektoratet ei tilbakemelding i slutten av november. Direktoratet vil da forhåpentlegvis veta meir om kva som skal til for å få godstrafikk på austre linje på kort sikt.

Som følge av auka persontrafikk på vestre linje vil det på sikt vere nødvendig med framføring av godstrafikk i rute over austre linje, i første omgang i delar av døgnet. Dette krev auka kapasitet, først og fremst mellom Ski og Mysen, i form av nye eller forlengde kryssingsspor, og heile kontaktleidningsanlegget må fornyast. Etablering av austre linje si avgreining mellom Ski og Kråkstad er ein føresetnad for rutemessig godstrafikk over austre linje.

Så det er no eit arbeid i gang for å vurdere nettopp austre linje og moglegheita for godstrafikk i periodar, bl.a. i delar av døgnet.

Bengt Fasteraune (Sp) [12:47:29]: Østfoldbanens østre linje er 79 km lang. Den går frå Ski til Sarpsborg. Banen går gjennom Østfold via Askim, Mysen og Rakkestad og har i Sarpsborg forbindelsesspor direkte vidare mot Halden. Østre linje blei åpnet i 1882, fikk elek-

trisk drift i 1958, og fikk nytt ERTMS-system i 2015. Banen er midt i kjerneområdet for tømmerdrift og vil være en viktig transportåre for å utnytte tømmerstokker i Norge. Det er de kalde fakta.

I Innst. 357 S for 2018–2019, om gjenåpning av østre linje, skrev en samlet transportkomité:

«Komiteen mener at det trengs flere tiltak for å flytte mer gods fra vei til bane. Komiteen viser til at bl.a. Borregaard i Sarpsborg og Norske Skog Saugbrugsforeningen i Halden peker på Østfoldbanens østre linje som viktig for å redusere transportkostnadene».

Hvordan tolker statsråden flertallsmerknadene i denne saken? Er ikke de av en slik karakter at det blir forgang i gjenåpningen av denne strekningen?

Statsråd Knut Arild Hareide [12:48:33]: Da meiner eg at ein samla komité bør vere fornøgd med den bodskapen eg kom med no. Det er no eit arbeid, som Jernbanedirektoratet har bedt om, i gang for å sjå på tiltak for å få til dette. Me må sjølvstykke vite kva kostnadane til dette er, men det var ingenting i svaret mitt som la til grunn at det ikkje vil kunne skje aktivitet her på austre linje.

Jernbanedirektoratet har bedt om å få ein tiltakspakke i tre fasar. Eg veit ikkje kva økonomien i dette er. Det trur eg at òg ein samla komité vil vite før ein skal ta endeleg stilling til det. Men alt ligg til rette for at det er mogleg å bidra til at austre linje skal ta godstrafikk. Det vil me trenge. Me skal gjere noko med vestre linje, me skal byggje dobbeltspor, og då treng me den aktiviteten. Det var det eg sa i svaret mitt. Så eg trur ein samla komité er fornøgd med både spørsmålet som representanten Fasteraune stiller, og svaret eg har gitt.

Bengt Fasteraune (Sp) [12:49:34]: Men det går for sent. Det var dette vi sa i 2019, og det har ikke skjedd noen ting. Det som er problemet nå, er at Norske Skog Saugbrugs stenger én av sine tre papirmaskiner i 2021. Man trenger altså tiltak nå. Jeg var i Østfold for to uker siden – det er nå det trengs. Godstransporten er helt avgjørende, og for dem vi snakker om nå, er 20 pst. av kostnadene knyttet til transport. Det er altså så viktig for Østfold-industrien at man klarer å få tatt i bruk en åre fort. Mitt spørsmål er rett og slett: Vil statsråden, som en del av et kollegium, samle sine og prøve å få forgang i dette? Det som trengs nå, er en transportåre som blir åpnet fort, og som kan være med på å berge den driften som alle ønsker. Det er jeg helt overbevist om.

Statsråd Knut Arild Hareide [12:50:35]: I juni fekk eg på mitt bord, gjennom det arbeidet Bane NOR har gjort, eit forslag på tre trinn med tiltak. Det var

- trinn 1: strengt nødvendige tiltak
- trinn 2: ytterlegare tilrettelegging
- trinn 3: ordinær godstrafikk

Men det har ikkje blitt gjort eit økonomisk overslag, og det er ikkje tatt stilling til finansiering og dermed vidare framdrift. Det skjer no. Det vil kome eit arbeid på dette i slutten av november, og me er allereie i november. Det har altså skjedd veldig mykje på dette frå da komiteen bad om dette arbeidet. Så må me naturleg nok ha eit grunnlag for å ta endeleg stilling til dette. Men som eg sa: Eg meiner at austre linje bør opnast for denne typen aktivitet. Eg synest òg at det har skjedd ei god oppfølging av det ein samla komité har sagt i denne saka. Det er lagt eit fagleg grunnlag, men me må vete prisen før me seier endeleg ja.

Spørsmål 14

Arne Nævra (SV) [12:51:49]: «I utbyggingssaker er begrepet samfunnsøkonomisk nytte avgjørende faktor. Ikke prissatte konsekvenser er ikke gjenstand for samme, tunge vurdering, men er opp til personlig skjønn i stor grad. Dette gjelder bl.a. hensyn til dyrka mark, naturmangfold og friluftsverdier. Klimahensyn blir også lite ivaretatt i modellene.

Ser statsråden at det er svakheter ved disse modellene når det gjelder nedbygging av arealer, og vil han ta noen initiativ for å evaluere disse og eventuelt endre dem?»

Statsråd Knut Arild Hareide [12:52:25]: Eg meiner at representanten Nævra tar opp eit viktig spørsmål. Eg er opptatt av at me på best mogleg måte forsøker å ta omsyn til alle viktige konsekvensar ved utbygging av infrastruktur. Me skal best mogleg vega saman både positive og negative verknader av å byggje infrastruktur. Dei positive verknadene er f.eks. reduserte reisetider og trafikktryggleik, mens me på dei negative sidene ofte finn klima- og miljøverknader.

Samfunnsøkonomiske analysar er viktige som avgjerdsgrunnlag på alle samfunnsområde. I dei samfunnsøkonomiske analysane forsøker me å ta omsyn til alle verknader som kan ha betyding, uavhengig av om det kan setjast ein pris på dei eller ikkje.

Transportsektoren er ein av dei sektorane der slike analysar blir brukte aller mest, og der dei jobbar mest med utvikling både av transportmodellar og fagleg baserte metodar for å vareta både prissette og ikkje prissette verknader. Dei viktigaste ikkje prissette verknadene som inngår i analysen, er miljøverknader, og omfattar både landskapsbilde, friluftsliv, naturmangfold, kulturarv og naturressursar.

Me jobbar no med ny nasjonal transportplan for 2022–2033. I dette arbeidet er eg opptatt av at me så

godt som mogleg tar omsyn til alle viktige verknader når me skal prioritere mellom ulike prosjekt. Departementet har derfor bedt etatane om å berekne ein naturmangfaldindikator for NTP 2022–2033. Vidare har Samferdselsdepartementet i brev av 23. oktober i år bedt verksemdene våre om mogleg å synleggjere eventuelle klimagassutslipp som følge av arealbruksendringar ved dei mest aktuelle prioriterte prosjekta.

Me har naturleg nok våre modellar som me legg til grunn, men me jobbar kontinuerleg med å forbetre dei, og me er opptatt av å sjå heilskapen. Det sit jo ein landbruks- og matminister her, som naturleg nok følgjer opp verknadene, eksempelvis landbruksjord, som òg inngår som ein del av den heilskapen.

Eg meiner at i dei sakene som regjeringa har behandla, har me evna nettopp å sjå den heilskapen som ligg til grunn. Men me jobbar kontinuerleg med det, og så seint som for berre eit par veker sidan bad me om ei tydeleggjering nettopp knytt til klimagassutslipp og ei tydeleggjering mot NTP, som blir eit viktig arbeid for regjeringa på nettopp denne sektoren.

Arne Nævra (SV) [12:55:22]: Jeg takker for svaret.

Jeg er glad for at statsråden ser spørsmålet som viktig, for vi ser gang etter gang at de faktorer som kan omregnes i penger, er de som vinner sak etter sak på veiutbygginger. Særlig ser vi at høy fartsgrense er en faktor som trekker opp regnskapet. Det betyr igjen firefelts veier, 110 km/t, som igjen betyr store arealer nedbygd og større utslipp, svevestøv, mikroplast fra dekkene, osv.

Klima taper i sak etter sak. Natur og dyrket mark taper i sak etter sak. Sist så vi dette i forbindelse med at det er planlagt bygd en firefelts motorvei over Lågendeltaet, som statsråden kjenner godt til. Og vi kjenner til oppgraving og nedbygging av myrer i forbindelse med E39.

Så jeg spør egentlig statsråden igjen: De to FN-paneletene Naturpanelet og Klimapanelet har advart oss veldig kraftig. Ser han at det er advarsler som vi må ta alvorlig? Og kan man tenke seg at det blir satt ned et utvalg til å vurdere modellene?

Statsråd Knut Arild Hareide [12:56:31]: I det eg har sendt til våre etatar, skriv eg:

«Arealbruksendringer som nedbygging av myr, skog og jordbruksareal, har også en effekt på klimagassutslippene. Vi ber transportvirksomhetene i dialog med Miljødirektoratet beskrive muligheten for å beregne klimaeffekten av slike arealbruksendringer og om mulig synliggjøre eventuelle klimagassutslipp som følge av arealbruksendringer ved de mest aktuelle prioriterte prosjektene.»

Det er altså ei tydeleg føring på at dette må ein ta omsyn til.

Så er det òg klart at eksempelvis ved den føringa me har hatt knytt til E39, i alle fall i dei innspela eg har gitt til regjeringa, tar me nettopp omsyn til dette, både ved ikkje å byggje ned viktig landbruksareal og å sjå betydinga av at me ikkje skal ta urørt natur. Så det blir lagt til grunn, og me jobbar bevisst med dette. Og eg trur nettopp arbeidet inn mot etatane er det aller, aller viktigaste.

Arne Nævra (SV) [12:57:37]: Jeg takker igjen for svaret.

Jeg ser jo at når det gjelder klima, ønsker statsråden å ta noen grep, og det er jeg veldig glad for. Jeg tror nok de oppslagene som har vært i det siste, rundt E39, og NRKs avsløring rundt utslipp fra myr har vært ganske avgjørende på det feltet.

Men jeg har lyst til å peke på et annet poeng, som er en litt annen inngang til dette, når det gjelder samfunnsøkonomisk analyse. Det er en utredning som er gjort av Nordlandsforskning for et par år siden, på oppdrag fra NTNU, der åtte statlige investeringsprosjekt ble sammenlignet med de ulike utredningene som ble gjort om samfunnsøkonomisk nytte. Det er en veldig viktig rapport, og den er alvorlig. For den konkluderte faktisk med at det var en tendens til at «som man roper i skogen får man svar» – altså at det ble et svar som man på en måte kunne forvente, som oppdragsgiveren håpet på. Det er skummelt, det er alvorlig, og det ber jeg statsråden se veldig nøye på.

Så jeg spør egentlig igjen om han kan gå inn i den rapporten og se om det er grep å ta med hensyn til vurdering rundt samfunnsøkonomisk nytte.

Statsråd Knut Arild Hareide [12:58:44]: Eg er einig i det representanten Nævra seier, at det er utruleg viktig at me ser heilskapen i dette. Og sidan representanten Nævra utfordra meg spesielt på E39: Traseen er jo ikkje endeleg lagd der. Det vil seie at det er mogleg å sjå nettopp det perspektivet. Og det er jo sånn at når me eventuelt kjem til det – og E39 frå Kristiansand til Trondheim er ikkje vedtatt i dette huset, det er ein visjon – er det viktig at me ser nettopp den heilskapen. Da eg gav mine innspel til den strekninga, E39, knytt til Rogaland og Agder, var det viktig for meg å sjå to dimensjonar. Den eine var nedbygging av landbruksareal. Og dette er eitt av dei beste områda me har i så måte. Men enkelte kommunar ønskjer kanskje ofte, naturleg nok, å bruke urørt natur fordi det skaper mindre konflikt med lokalbefolkninga. Då er det viktig at me ser den heilskapen, og det har me gjort så langt. Men at me må jobba vidare med dette, er det ingen tvil om.

Spørsmål 15

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Geir Pollestad til landbruks- og matministeren, vert teke opp av representanten Heidi Greni.

Heidi Greni (Sp) [13:00:05]: «Korleis vil statsråden syta for at ein framover tek ut mykje tømmer frå den norske skogen og at dette skal bidra til verdiskaping i Noreg?»

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [13:00:21]: Jeg vil takke representanten Greni for spørsmålet. Jeg er sikker på at vi kan være enige om at skogen kan bidra betydelig til verdiskaping og sysselsetting i landet vårt.

Vi har store skogressurser i vårt land. Hogsten er mye lavere enn tilveksten i skogen. Det betyr at vi har ressurser nok til å hogge mer. Derfor er jeg opptatt av at det å legge til rette for et høyt uttak av tømmer både er bra for skogen vår og en rett måte å tenke verdiskaping på. I 2019 hadde vi det største uttaket av tømmer i landet vårt siden 1920.

Regjeringen jobber med å legge til rette for effektivt uttak av tømmer fra norske skoger. Vi har doblet tilskuddet til skogsveier, vi har bidratt til å realisere en rekke tømmerkaier, og vi har satt av betydelige midler til å fjerne flaskehalsen på fylkesveier. Dette kommer i tillegg til en historisk satsing på vei og jernbane, som samferdselsministeren har vist til.

Det å effektivisere transporten fra trestubbe til industri er ekstremt viktig for regjeringen. Det krever også en forutsigbarhet, slik at en klarer å få dette helt ut til industrien, og at den industrien også har energi til å kunne bearbeide dette tømmeret. Men verken jeg eller representanten kommer utenom at det er et faktum at det er etterspørselen i markedet som avgjør hvor mye vi kan hogge, og i den siste tiden har vi dessverre sett at vi har hatt en redusert etterspørsel. Det handler jo også om den situasjonen vi er i akkurat nå, koronasituasjonen.

Som en oppfølging av bioøkonomistrategien har regjeringen styrket og også gjort noe med virkemiddelapparatet i Innovasjon Norge. Vi har sagt til Investinor at de har fått utvidet sitt mandat til å investere akkurat i skogsektoren. Og jeg har lansert en egen strategi for FoU og innovasjon i næringen, nettopp for å skape arbeidsplasser samt økt etterspørsel etter trebaserte produkter. Og jeg har opprettet et dialogforum for skognæringen selv, nettopp for å klare å få til det samvirket, slik at vi klarer å ta ut potensialet i virkemiddelapparatet, slik at vi faktisk får en industri som er basert på markedet i Norge, og som kan skape produkter som etterspørres.

Det er faktisk slik at det å ha et aktivt og bærekraftig skogbruk er viktig for landet vårt, det er viktig for nyten-

kende industri, men det er også kjempeviktig for det grønne skiftet.

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her overtatt presidentplassen.

Heidi Greni (Sp) [13:03:23]: Som statsråden var inne på i svaret, har vi en tilvekst i Norge som ligger langt under det som blir tatt ut, så det er om å gjøre å øke hogstaktiviteten. Skognæringen har fått en tiltakspakke, en koronapakke, og ifølge næringen har denne gitt gode resultater. Den har opprettholdt aktiviteten, og den har f.eks. blitt brukt til tilskudd til uttak i områder som ellers er relativt utilgjengelige. Vil statsråden sørge for at de ubenyttede midlene i den tiltakspakken kan brukes etter fristen, som er 1. desember, og vil statsråden sørge for at ordningen videreføres også neste år? For dette har vært en suksess.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [13:04:12]: Jeg vil hele veien se på virkemiddelapparatet og se på hva som er nyttig for den næringen, og det er derfor det er så viktig for meg å ha den dialogen så tett. Det var også nettopp den dialogen som gjorde at en kunne gå inn med 50 mill. kr, fordi næringen sa at dette får vi mye igjen for, og det viste seg at vi fikk mye igjen for dem.

Samtidig må vi også ta ut den massen som industrien har bruk for. Det var en sammenheng mellom det som de som driver hogsten ute, sa, og det som industrien også ba om, om produkter de trengte, og at dette hang sammen. Det gjorde at de f.eks. under det besøket jeg hadde på Borregaard, sa at dette var kjempeviktig for dem i den industrien de har. Dette vil jeg også se på framover, at vi hele veien klarer å ha et virkemiddelapparat som fungerer.

Så spør representanten Greni meg om jeg kan love noe om akkurat det som ligger på bordet nå. Jeg skal se hva som ligger igjen, og så skal vi jobbe med å få sikret at vi hele veien har en effektiv skognæring i landet vårt, for det er viktig for regjeringen, men det er aller viktigst for landet vårt.

Heidi Greni (Sp) [13:05:18]: I spørsmål om bruk og vern står ofte landbruksministeren og klimaministerens på hver sin side – det til tross for at en aktiv skogdrift er et viktig klimatiltak. Vi ser at regjeringen svært ofte går for vern, mange ganger kun for vernets skyld. Blant annet er det fastsatt et mål om 10 pst. vern av skogen, men det er litt uklart for meg hva dette skal være 10 pst. av. Vil landbruksministeren ta initiativet tilbake i skogpolitikken?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [13:06:02]: Jeg takker for det spørsmålet også. Jeg vil si når det gjelder bruk av skog: Når vi i 2019 tok ut mer skog enn vi noen

gang har gjort siden 1920, vil jeg ikke si at statsråd Bollestad ligger på latsiden med hensyn til det å ta initiativ når det gjelder skog.

Jeg er opptatt av at det er noen områder vi skal verne, men jeg tror at vi i veldig mange av områdene våre gjennom god forvaltning også klarer å ivareta en del skog for å sikre at vi binder nok karbon, og at vi klarer å ta ut trevirke som brukes både i industrien og i våre bygg, som gjør at vi samtidig får en miljøgevinst. Dette vil jeg som statsråd fokusere på, og jeg er helt overbevist om at det samarbeidet vil jeg også få med klima- og miljøministeren.

Spørsmål 16

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Rigmor Aasrud til arbeids- og sosialministeren, vil bli tatt opp av representanten Anniken Huitfeldt.

Anniken Huitfeldt (A) [13:07:08]: «Ledigheten er høy i hele landet, men noen kommuner er ekstraordinært hardt rammet. Dette gjelder for eksempel Ullensaker kommune, hvor over 8 pst. av arbeidsstyrken er registrert som arbeidsledig.

Hva gjør regjeringen for å hjelpe kommuner som Ullensaker, som opplever ekstraordinær høy ledighet?»

Statsråd Henrik Asheim [13:07:36]: Jeg takker representanten for spørsmålet. Koronapandemien har rystet landet vårt. Regjeringen og Stortinget har stilt opp med virkemidler og innsats vi ikke har sett maken til i moderne historie, for å sikre inntekter, bedrifter og arbeidsplasser.

Statsbudsjettet er også brukt aktivt. Det strukturelle budsjettunderskuddet er økt med over 150 mrd. kr sammenlignet med saldert budsjett for 2020. Styringsrenten er satt til null. Dette stimulerer etterspørselen etter arbeidskraft, også i Ullensaker kommune.

Arbeidsmarkedspolitikken er en politikk for hele landet. Den er ikke innrettet etter kommunegrenser. Målet er at arbeidskraften skal komme til nytte. Arbeidsledighet er sløsing med ressurser. Å få flest mulig i jobb krever omstillinger og mobilitet. Det må legges til rette for at folk kan flytte dit jobbene er, og kan omskoleres til nye jobber. Den geografiske fordelingen av arbeidsmarkedetstiltak i Nav tar hensyn til forskjeller i arbeidsledigheten mellom regioner. Tilsvarende er det for fordeling av administrative ressurser.

Ullensaker har høy registrert arbeidsledighet. Ved utgangen av oktober var ledigheten 7,7 pst., mer enn det dobbelte av landsgjennomsnittet på 3,5 pst. I tallene inngår også permitterte. Men selv om Ullensaker var en av kommunene med størst økning i ledigheten etter

nedstengingen i mars, har nedgangen etter den første akutte fasen til nå også vært brattest.

Det er handlingsrom for lokale initiativ i Nav. Nav har opprettet et eget jobbsenter på Oslo Lufthavn, som det eneste i landet. Jobbsenteret ble etablert etter at flere av de store bedriftene på Gardermoen hadde tatt dette opp med Nav-kontoret på Jessheim. I flere fylker har Nav valgt å organisere innsatsen overfor ledige og bedrifter i egne team. Ny teknologi tas aktivt i bruk for å nå ut til mange brukere. Eksempler på det er webinar med etterfølgende individuell oppfølging.

Å legge til rette sentralt og handle lokalt er denne regjeringens medisin, også i sysselsettings- og arbeidsmarkedspolitikken.

Anniken Huitfeldt (A) [13:09:46]: Avinor melder nå om at flytrafikken trolig ikke kommer opp på 2019-nivå før i 2025. Veldig mange arbeidsplasser er knyttet til hotellnæringen, som ikke lenger kan stå som arrangør av konferanser. Dette er trolig en langvarig ledighet, som krever omstilling. Ullensaker kommune har gjennom Viken forsøkt å søke omstillingsmidler for å gjøre det som statsråden er inne på.

Mitt spørsmål er: Vil statsråden bruke sin styringsrett til å pålegge Nav å gjennomføre ekstraordinære tiltak i denne delen av Norge? Vi ser at andre deler av landet som er veldig rammet, tilføres ekstraordinære tiltak. Denne gangen er Ullensaker, som er en ganske sentralt plassert kommune, veldig, veldig hardt rammet. Vil statsråden gjøre noe utover det generelle og pålegge Nav å gjennomføre ekstraordinære tiltak i denne regionen?

Statsråd Henrik Asheim [13:10:52]: For å svare på spørsmålet først: Jeg opplever at Nav gjør ekstraordinære tiltak, nettopp ved f.eks. å opprette et jobbsenter som det eneste i landet, i anerkjennelse av at Ullensaker kommune tilfeldigvis er den kommunen som har hovedflyplassen i Norge – i en tid da vi rammes av en pandemi som gjør at flyreiser går dramatisk ned, og mange av bedriftene knyttet til en flyplass, merker det.

Så er representanten Huitfeldt også inne på noe veldig viktig, nemlig at det kan se ut til at dette kan bli langvarig. Da handler det ikke bare om akutte krisetiltak, slik både storting og regjering har jobbet sammen om, da handler det også om å investere i f.eks. kompetansepolitikk, det å sørge for at vi får opp bransjeprogram som vi lager sammen med partene, og det at vi måler til dette, f.eks. innenfor servicenæringen.

Foreløpig ser ikke jeg behov for å instruere Nav ytterligere til å gjøre noe mer enn det de allerede har gjort. Jeg synes det de selv har tatt initiativ til i samarbeid med bedriftene i Ullensaker, er prisverdig. Så foreløpig ser jeg ikke behov for det.

Anniken Huitfeldt (A) [13:11:52]: Hva skal til for at næringsministeren – nei, den fungerende arbeidsministeren – vil iverksette ekstraordinære tiltak både fra Næringsdepartementet og fra Arbeidsdepartementet i denne kommunen?

Statsråd Henrik Asheim [13:12:06]: Jeg forstår at man kan gå litt i surr når det gjelder statsrådsposter noen ganger. Jeg har altså hatt to, men næringsminister er jeg foreløpig ikke.

Jeg tror at vi selvfølgelig skal følge situasjonen nøye, ikke bare i Ullensaker, men i landet vårt generelt. Det kan godt hende at det kommer til å bli nødvendig med nye tiltak i tiden som kommer, derfor kommer vi til å følge det nøye. Men akkurat nå mener jeg at Ullensaker er eksempel på en kommune som er rammet av en ekstern situasjon, som tilfeldigvis har en næringsstruktur som rammes ekstra hardt av en pandemi som rammer nettopp reiselivet, og som derfor har fått ekstra oppfølging fra Nav. Vi kommer som sagt til å følge situasjonen nøye. Men jeg vil igjen vise til de generelle virkemidlene vi har, som f.eks. handler om kompetanseheving og at man kan kombinere dagpenger og permittering med utdanning, som er et unntak som varer frem til 1. juli.

Spørsmål 17

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:13:10]: «Industri-lokomotivet Norske Skog Saugbrugs AS i Halden har besluttet å varig stoppe én av tre papirmaskiner fra 1. januar 2021. Det er dramatisk, og berører mer enn 50 ansatte. Bedriften har ikke sagt opp folk siden 1974. Det arbeides knallhardt fra ledelse og fagforeninger for omstilling til produksjon av nye tømmerbaserte grønne produkter.

Hva vil statsråden legge til rette for av statlige omstillingspenger, f.eks. bedriftsintern opplæring, slik at fagfolk kan beholdes og skoles til framtidens industriproduksjon i Halden?»

Statsråd Henrik Asheim [13:13:49]: Jeg takker representanten Lundteigen for spørsmålet. Regjeringen er godt kjent med den vanskelige markedssituasjonen for Norske Skog Saugbrugs AS i Halden. Jeg viser her til tidligere svar som næringsministeren har gitt Stortinget i forbindelse med spørsmål til skriftlig besvarelse om problemene ved nettopp denne bedriften.

Det er krevende når bedrifter risikerer å legge ned produksjonen, og ansatte står i fare for å miste jobben. Jeg har stor forståelse for at situasjonen oppleves som vanskelig. En generell nedgang i etterspørselen etter

papir har blitt forsterket som følge av covid-19-pandemien.

Representanten Lundteigen etterlyser bl.a. støtte til opplæring gjennom ordningen bedriftsintern opplæring. Midler knyttet til bedriftsintern opplæring ble fra og med 2020 overført fylkeskommunene og er derfor ikke lenger en del av den statlige arbeidsmarkedspolitikken. Det er opp til fylkeskommunen hvordan de velger å tilpasse innsatsen til regionale forhold. Fylkeskommunene fikk derfor i 2020 økt rammetilskuddet med 55 mill. kr for å styrke sin rolle i regional nærings- og kompetanseutvikling. I lys av den krevende markedsituasjonen som oppsto for mange bedrifter, ble bevilgningen til fylkeskommunene økt med ytterligere 50 mill. kr.

I forbindelse med koronautbruddet er det bevilget midler til en rekke opplæringstiltak hvor formålet er å heve kompetansen til ansatte, ledige og permitterte. Det er midler som skal legges til rette for bl.a. fylkeskommunenes arbeid med kompetanseheving i bedrifter som rammes av markedssvikt som følge av virusutbruddet.

Regjeringen kan vanskelig gjøre noe med de underliggende markedsforholdene for papirindustrien. Bedriftene må selv ta de nødvendige forretningsmessige grep for å tilpasse seg endringer i markedet. Det myndighetene kan medvirke til, er å tilrettelegge for omstilling og gi gode generelle rammevilkår for verdiskaping. Det er lagt stor vekt på å legge til rette for å sikre gode samlede rammebetingelser for konkurranseutsatt industri. Vi har nylig lagt frem en eksportbehandlingsplan for å fremme norsk eksport.

Regjeringen har videre lagt frem en rekke tiltak for å redusere virkningene av koronautbruddet. Næringsministeren har i sine svar til Stortinget særlig lagt vekt på styrkingen av de næringsrettede virkemidlene for innovasjon og grønn omstilling. Enova og Innovasjon Norge er blant regjeringens viktigste verktøy for å fremme grønn omstilling og innovasjon, og gjennom disse aktørene tilbyr staten en rekke ordninger som kan være relevante for skogindustrien.

Regjeringen har økt overføringene til Enova, og i forslaget til statsbudsjett for 2021 videreføres rekordstore bevilgninger til miljøteknologiordningen under Innovasjon Norge. Miljøteknologiordningen er viktig for omstillingen i industrien og gir tilskudd til pilot- og demonstrasjonsprosjekter for å bidra til kommersialisering av innovative løsninger basert på miljøteknologi.

Jeg er kjent med at det pågår mange spennende prosjekter ved Saugbrugs. Enova har støttet flere av disse, bl.a. et mer energieffektivt tremasseanlegg og et biogassanlegg. Jeg ser at bedriften er opptatt av å finne gode løsninger og å samarbeide med de tillitsvalgte. Det er betryggende.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:16:56]: Jeg stilte et pre-sist spørsmål. Det som er svaret, er at virkemidlene er der. Bedriften sier det er feil, virkemidlene er ikke der. Bedriftsintern opplæring har en maksramme per bedrift på 2 mill. kr over en treårsperiode. Det er et faktum som Viken fylkeskommune må forholde seg til.

Det er et stort behov for omstilling og et stort behov for å beholde folkene i bedriften og å gi dem ny kompetanse inn i ny produksjon. Og så har det en slik begrensning. Hva er problemet for regjeringa med å ta vekk den begrensningen per bedrift på 2 mill. kr i såkalt bagatellmessig støtte?

Statsråd Henrik Asheim [13:17:52]: La meg begynne med å si at jeg har hatt ganske mange møter, både i min rolle som høyere utdanningsminister og som arbeidsminister, med fylkesordførerne og fylkeskommunene om hvilke tiltak de mener er viktige og som virker. Ett av de tiltakene de faktisk peker på, er BIO-midler.

I tillegg til dette har vi opprettet en egen ordning for utsatte industriklynger – dette er ett eksempel, Kongsberg Industrier er et annet – som nettopp opplever at de under pandemien ønsker å ta vare på den kompetansen de har, i en krevende omstilling. Derfor er det midler for at det kan gjennomføres gjennom bransjeprogramordningen, som gjør at man kan få utdanning på den måten.

Det er viktig å si at BIO-midlene, som forvaltes av fylkeskommunene, er et av mange verktøy vi har. Det underliggende problemet, også i denne situasjonen, er at behovet for papir går ned. Det er noe vi må håndtere langsiktig, f.eks. gjennom kompetanseheving og omskoling, i tillegg til det jeg nevnte av bidrag til industrien.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:18:54]: Fagfolkene på Saubrugs ble klar over dette for mange herrens år siden, at en må omstille driften. De har et fantastisk forhold til sin ledelse og har lagt fram en plan. De ønsker å bruke tremassen til komposittproduksjon, eksempelvis, istedenfor til papir. De gjør det som gir muligheter i markedet. Da må de ha med seg fagfolkene sine. Det som er virkemidlene for fagfolkene, er bedriftsintern opplæring. Et regelverk, fastsatt av regjeringa, sier at en ikke kan få mer enn bagatellmessig støtte. Bagatell betyr bagatell, det betyr lite. Her står en overfor noe stort. Det bør snart gå opp for statsråden, at det er noe stort som trengs.

Mitt spørsmål var: Hva er problemet med å ta vekk begrensningen på 2 mill. kr i støtte per bedrift over en treårsperiode?

Statsråd Henrik Asheim [13:19:52]: Igjen, det er slik at BIO-midlene er overført til fylkene, og det er heller ikke jeg som har det konstitusjonelle ansvaret for

BIO-midlene. Det har næringsministeren, som har svart på spørsmål til Stortinget om det.

Når det er sagt, er det helt riktig at denne ordningen bør vi definitivt kunne vurdere underveis, om den fungerer optimalt, men tilbakemeldingene er – derfor nevnte jeg møtene med fylkene – at det gjør den. De ønsker rett og slett at potten skal være større, slik at flere bedrifter kan søke.

Så mener jeg at de eksemplene som brukes her, og den dialogen som foregår i bedriften, er en dialog til etterfølgelse, nettopp det at man finner opp nye produkter, ser hvordan man kan fortsette å innovere, beholde arbeidsplasser og omskolere de ansatte. Det er et veldig godt eksempel på at mye også fungerer bra.

Spørsmål 18

Åsunn Lyngedal (A) [13:20:57]: «Det norske støtteapparatet har påpekt utfordringer med støtte til produksjon og industriell bruk av hydrogen. I forbindelse med EU Green Deal har EU pekt på Important Projects of Common European Interest (IPCEI) som en mulig løsning for å få prosjektene i gang. Norge kan få nominere sine hydrogenprosjekter innen utgangen av 2020 hvis vi velger å delta for å kunne støtte etablering av ny grønn industri i Norge.

Hvordan ser regjeringen for seg at Norge kan få tatt del i IPCEI Hydrogen?»

Statsråd Tina Bru [13:21:41]: La meg starte med å takke for et godt spørsmål om et viktig tema.

Interessen for hydrogen er stor og økende, både her i Norge og internasjonalt. En kombinasjon av ambisiøse klimamål og teknologiutvikling har skapt en betydelig oppmerksomhet omkring bruk av hydrogen som klimatiltak. Dette har resultert i at flere land og regioner har utarbeidet egne hydrogenstrategier. Et godt eksempel på dette er EU. EU har satt som mål å bli klimanøytralt innen 2050, og de har identifisert produksjon og bruk av hydrogen som ett viktig tiltak for å nå denne målsettingen.

I Norge kan hydrogen bidra både til å redusere utslipp og til å skape verdier for norsk næringsliv. I regjeringens hydrogenstrategi peker vi på viktigheten av å få til pilot- og demonstrasjonsprosjekter for å modne teknologiene. Gjennom Norges forskningsråd og Enova har regjeringen tilgjengeliggjort virkemidler langs hele verdikjeden for hydrogen, fra forskning til markedsintroduksjon av ny teknologi og nye løsninger. Disse virkemidlene skal bidra til utvikling av et hydrogenmarked og en hydrogennæring i Norge. For å legge til rette for flere utslippsfrie løsninger for fergene langs kysten har regjeringen bestemt at anbudet på fergesambandet

Bodø–Moskenes skal ha krav om bruk av hydrogenteknologi.

Regjeringen har videre besluttet å lage et veikart for utviklingen av hydrogen. Det veikartet skal bygge på hydrogenstrategien. Samtidig foreslår vi en ekstra bevilgning til hydrogenrelaterte infrastrukturprosjekter og verdikjeder på 100 mill. kr i neste års statsbudsjett.

IPCEI, Important Projects of Common European Interest, er en ordning som er omfattet av EØS-avtalen, og som er innført for å stimulere til ambisiøse felles investeringer og aktiviteter der normalt flere medlemsland er involvert.

IPCEI er altså ikke et finansieringsinstrument på EU-nivå, men en betegnelse for prosjekter der statsstøtten kan økes i henhold til spesifikke retningslinjer fra EU/ESA. Så langt jeg er kjent med, har det hittil ikke vært mange prosjekter som har oppnådd forhåndsgodkjenning. Men jeg vet at EU-kommisjonen tidligere har godkjent IPCEI-prosjekter på mikroelektronikk i 2018 og batterier i 2019. Jeg er også kjent med at det nå arbeides for å etablere flere IPCEI, bl.a. innenfor ren hydrogen.

Deltakelse i et IPCEI innenfor ren hydrogen kan være interessant for Norge. Regjeringen vil derfor, som ledd i arbeidet med et veikart for hydrogen, undersøke fordeler og ulemper med IPCEI-ordningen og deltakelse i et slikt prosjekt innen ren hydrogen. Vi vil legge spesiell vekt på nytteverdien og hvordan det kan understøtte prosjekter i Norge dersom det blir aktuelt med norsk deltakelse.

Åsunn Lyngedal (A) [13:24:14]: Takk for svaret.

I Mo Industripark finner vi Norges eneste industribedrift som resirkulerer stål. Celsa bruker elektrisitet når de smelter skrapjern, men i valseverket bruker de i dag fossile energikilder. I samarbeid med Statkraft og Mo Industripark ønsker de å produsere hydrogen som de igjen kan ta i bruk i valseverket.

Selv om Celsas stålproduksjon er landets reneste, slipper de ut mellom 90 000 og 100 000 tonn CO₂ per år, og ved bruk av hydrogen i valseverket kan de få det ned med 60 pst. Produksjon av hydrogen gjennom hydrolyse er 100 år gammel teknologi, men det å ta det i bruk i valseverket er ikke hyllevare, og det er dermed veldig dyrt å få tatt det i bruk industrielt. Hvis de tar det i bruk, vil de bli en stor kunde av grønn hydrogen, men de kan ikke få støtte fra Enova fordi det er kjent teknologi, og heller ikke fra Innovasjon Norge. De hadde ønsket at Norge kunne bruke IPCEI for å ta det i bruk, men det haster, for man må ha en «call of interest» innen utgangen av året. Spørsmålet blir: Rekker vi det?

Statsråd Tina Bru [13:25:29]: Som sagt kommer vi, som et ledd i arbeidet med veikart for hydrogen, å undersøke fordeler og ulemper ved å delta i IPCEI-

ordningen, også innenfor ren hydrogen. Så har jeg også lyst til å si at jeg er veldig enig i det representanten Lyngedal sier om prosjektet i Mo Industripark. Det er et veldig godt og viktig initiativ. Det er fantastisk å tenke på at vi bor i et land som på grunn av vår rene kraft har så lave utslipp fra industri, men vi må kutte enda mer, og da er selvfølgelig hydrogen en del av det svaret.

Men hvorvidt dette prosjektet kan og bør bli et IPCEI-prosjekt, og om denne ordningen er egnet for dette prosjektet, har jeg ikke grunnlag for å svare på her og nå. Rent generelt har jeg lyst til å benytte anledningen til å vise til de gode virkemidlene vi allerede har for å støtte opp under slike prosjekt, f.eks. gjennom Norges forskningsråd, Innovasjon Norge og ikke minst Enova, og også oppfordre prosjekteierne til å benytte seg av disse.

Åsunn Lyngedal (A) [13:26:26]: Nå er det sånn at Celsa rapporterer at de ikke kan få støtte fra Enova fordi det ikke er nok nyskaping i å ta i bruk hydrogenet industrielt. De kan heller ikke få noe fra Innovasjon Norge fordi det er en for stor bedrift. Så de har funnet et europeisk instrument de kan bruke, som er ETS Innovation Fund, og der søkte de før helgen om støtte. For dem vil det være ganske avgjørende at man får tilgang til å bli et Important Projects of Common European Interest og kan finne et grensekryssende samarbeid over grensene i Europa.

Det er også veldig viktig for dem at det stilles krav til grønnheten av det stålet som det offentlige kjøper i Norge. Det pågår nå anskaffelsesprosesser i EU innenfor European Green Deal, slik at man kan få bedre betalt for produkter med lavt utslipp. Jeg tror dessverre ikke det finnes noen virkemidler i Norge til Celsa, annet enn anskaffelsene nå.

Statsråd Tina Bru [13:27:33]: Jeg er veldig enig i det at grønne anskaffelser er viktig for å kunne drive denne utviklingen vi ønsker å se. Så er jeg også enig i at en av de utfordringene vi har med hydrogen, er rett og slett å få utviklet disse verdikjedene, altså knekke den høna eller egget-problemstillingen, ved at når ikke behovet er der, er det vanskelig å understøtte produksjon. En må se disse tingene i sammenheng for å få utløst disse investeringene og at disse prosjektene skal være lønnsomme.

Dette er grunnlaget for den tankegangen bak det som nå ligger i forslaget til statsbudsjett, med 100 mill. kr til hydrogen, som er spesielt rettet inn mot infrastruktur og tankegang rundt knutepunktløsninger f.eks., som jeg opplever er det representanten Lyngedal er ute etter. Samtidig vil dette være et viktig tema i det veikartet vi skal lage. Men vi har gode støtteordninger. Vi fyller på med mer penger, og jeg er veldig glad for at

også utviklingen i EU går den veien det gjør, for det vil være kjempeviktig også for norske bedrifter for å kunne ta del i og være med og levere til et grønnere marked i Europa.

Spørsmål 19

Terje Aasland (A) [13:28:56]: «NOAH henvendte seg 15. september til Miljødirektoratet med forslag til tiltak for å forlenge deponikapasiteten på Langøya til 2030. NOAH legger følgende premisser for å forlenge deponikapasiteten: «[...] det er en forutsetning for skissert forlengelse at ny deponikapasitet er tilgjengelig fra angitt sluttidspunkt for mottakskapasitet på Langøya».

Har statsråden informasjon som tilsier at NOAH vil investere i en forlengelse av deponikapasiteten på Langøya uten at staten har klarlagt ny deponikapasitet etter 2030?»

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:29:44]: Det er riktig at NOAH i brev datert 15. september har vist til mulige tiltak som kan forlenge kapasiteten til å handtere og deponere farleg avfall på Langøya, potensielt fram til 2030.

Informasjonen vart gjeven som svar på brev frå Miljødirektoratet av 29. juni. Dette har vore viktig, ny informasjon i saka om å vurdere kva rolle staten skal ta for å sikre ny kapasitet til å handtere farleg avfall nasjonalt.

Av brevet frå NOAH går det fram at det er fleire forhold som må avklarast for å verkeleggjere dei moglegheitene som kan liggje der for å forlengje deponikapasiteten på Langøya. Å forlengje kapasiteten vil bl.a. krevje løyve frå Miljødirektoratet til å deponere stabilt, ikkje-reaktivt farleg avfall over kvote 0. Det er foreløpig ikkje søkt om dette.

NOAH er òg tydeleg på at det må gjerast vurderingar og takast avgjerder internt i selskapet. Det kan naturlegvis ikkje eg svare for, men det vil då gjelde i bl.a. vurderingar dei gjer knytte til at ny deponikapasitet må vere tilgjengeleg for angjeve sluttidspunkt for mottakskapasitet på Langøya.

Eg meiner at NOAH har presentert veldig interessante nye moglegheiter som det no må avklarast om lèt seg realisere, og i tilfelle gjevast løyve til å gjennomføre. Om ein lykkast med det, vil det gje oss ei betydeleg forlenging i nasjonal deponikapasitet, og med det også gje oss tid og rom til forhåpentlegvis å få den positive utviklinga som ekspertutvalet for farleg avfall har skissert med tanke på teknologi, innovasjon, sirkulær økonomi, reduksjon av deponibehov etc.

Alt i alt meiner eg at det er gode nyheiter, og det er positivt at vi har fått denne utviklinga i det som repre-

sentanten Aasland heilt sikkert er einig med meg i at er ei krevjande politisk sak.

Terje Aasland (A) [13:31:48]: Det jeg har lyst til å understreke, er at det er høyst usikkert hva utfallet av investeringsbeslutningen NOAH skal ta, blir, fordi det er noen forutsetninger som ikke er innfridd enn så lenge. Jeg kan ikke se annet enn at staten på en eller annen måte må gi noen føringer til NOAH om deponikapasitet etter 2030 for at investeringsbeslutningen skal finne sted. Derfor var det ingen grunn til å rope høyt hurra, som både Høyre- og Venstre-folk gjorde i Grenland den 17. september da de hørte om NOAHs planer om å forlenge kapasiteten fram til 2030. Det foreligger faktisk en betydelig usikkerhet. Jeg mener at den eneste måten å avklare den usikkerheten på, vil være å gå inn med en statlig plan og peke på Brevik. Men jeg håper at statsråden kan bekrefte allerede nå at det å bruke statlig plan som verktøy nå, inn i en investeringsbeslutning for NOAH for å sikre deponikapasitet etter 2030, er uaktuelt.

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:32:53]: Eg må innrømme at det er litt vanskeleg å forstå kva representanten Aasland eigentleg ber meg om å gjere, for han seier at det å gå inn med statleg plan er den einaste måten å skaffe langsiktighet på, underforstått at då bør ein gjere det, og samtidig ber han meg bekrefte at vi ikkje skal gå inn med statleg plan. Så eg må innrømme at det er litt vanskeleg å forstå kva representanten eigentleg spør om. Men det eg kan seie, og som er mitt standpunkt, er at vi ikkje skal gå inn med nokon statleg plan no, ganske enkelt fordi det ikkje er noko behov for det, fordi ein jo ser at det no forhåpentlegvis vil verte betydeleg nasjonal deponikapasitet i mange år framover, gjeve at ein del føresetnader vert oppfylte. Det vil eg tru at både representanten Aasland og ikkje minst mange av dei som bur i Grenland, er glade for. Det må jo vere ei positiv nyheit.

Når det gjeld deponikapasitet etter 2030, er det slik at Noreg har ei EØS-forplikting til å sikre nasjonal deponikapasitet for farleg avfall. Det vil eg tru Arbeidarpartiet er einig i at vi skal ha, og det vil vi sjølv sagt sikre, i den grad det er nødvendig, etter 2030.

Terje Aasland (A) [13:33:54]: Jeg kan ikke tolke svaret nå på noen annen måte enn at statsråden ikke vil bruke statlig plan inn mot investeringsbeslutningen i NOAH. Det synes jeg er en bra avklaring, for det har vært høyst usikkert om statsråden ville bruke det eller ikke.

Men det er slik at det har tatt vinter og vår, og fremdeles er det veldig mye usikkerhet knyttet til deponiplanene i Brevik, til tross for at vi har en kommune som sier

nei, og vi har et ekspertutvalg som klart ikke anbefaler bruk av deponi i Brevik. Det er tilsynelatende ikke nok for regjeringen, så regjeringen har nå utfordret både ekspertutvalget, Porsgrunn kommune og Norcem med at de vil ha nye vurderinger om samdrift mellom deponi og kalksteinsuttak.

Da stiller jeg spørsmålet helt til slutt: Er det noen som kan gruvene i Brevik bedre enn de som har driftet gruvene gjennom mange tiår, nettopp Norcem? Hvorfor ikke stole på de vurderingene Norcem har gjort, som er klart entydige i at samdrift er totalt uaktuelt?

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:35:07]: For det første må eg seie at eg stiller meg uforståande til at det visstnok skal vere høgst usikkert om regjeringa vil gå inn med statleg plan i Brevik no. Vi har jo sagt tydeleg at det vil vi ikkje. I den grad det er usikkerheit rundt det, må det vere skapt av representanten Aasland sjølv eller andre, for det har vi altså sagt at vi ikkje ser noko behov for å gjere no, fordi vi jo ser at det forhåpentlegvis vil verte kapasitet i mange år framover.

Til det konkrete spørsmålet: Eg går ut frå at representanten har registrert – med glede, forhåpentlegvis – at regjeringa no går inn med milliardinvesteringar i karbonfangst og -lagring ved nettopp Norcems anlegg i Brevik. Det skulle jo tilseie at regjeringa har ei viss tru på at her vil det vere drift i mange år framover, og at vi trur at nettopp denne industrien vil vere ei veldig viktig brikke i det grøne skiftet. Det er den største klimainvesteringa som er gjord i norsk industri nokon gong, og det tilseier i høgste grad at regjeringa har tru på at her vil det vere verksemd i mange, mange år framover, forhåpentlegvis med ekstremt låge – og etter kvart ingen – klimagassutslipp.

Presidenten: Vi går tilbake til spørsmål 3.

Spørsmål 3

Nicholas Wilkinson (SV) [13:36:32]: «Årlig rammes om lag 12 000 i Norge av hjerneslag. Uansett alder opplevs det utfordringer med overganger mellom ulike livsfaser.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre en bedre tverrfaglig oppfølging fra barn til ungdom, fra ungdom til voksen, fra spesialisthelsetjenesten til kommunalhelsetjenesten, og fra yrkesaktiv til AAP/ufør?»

Statsråd Bent Høie [13:37:09]: Hjerneslag er en av de vanligste årsakene til død og den vanligste årsaken til funksjonstap. Det er primært eldre som rammes, men hjerneslag kan også forekomme blant barn og

unge voksne. Oppfølgingen vil derfor være ulik, avhengig av funksjonstap og livssituasjon.

Mange av momentene som representanten Wilkinson etterspør, er beskrevet i nasjonale retningslinjer for behandling og rehabilitering av hjerneslag. Utviklingen innen hjerneslagbehandlingen har vært positiv de siste årene, ikke minst på grunn av solid innsats fra fagmiljøene både i spesialisthelsetjenesten og i kommunene. Takket være god organisering og god akuttbehandling kan mange pasienter med hjerneslag utskrives fra sykehuset med god funksjon.

Norsk hjerneslagregister er et viktig verktøy som bidrar til bedre pasientsikkerhet og kvalitet i utredning og behandling. Helsedirektoratet har lansert kampanjen prate-smile-løfte som har bidratt til at flere pasienter og pårørende tar rask kontakt med helsetjenesten ved mistanke om hjerneslag. Regjeringen har innført pakkeforløp for hjerneslag som skal bidra til godt organiserte, helhetlige og forutsigbare pasientforløp både innen tjenestene og på tvers av tjenestenivåene, også når det gjelder oppfølging og rehabilitering.

Det er et mål for regjeringen å styrke det tverrfaglige rehabiliteringstilbudet i kommunene. For at pasientene skal kunne nyttiggjøre seg dette, er alle kommuner fra i år pålagt å ha psykolog og ergoterapeutkompetanse. Det er viktig for pasienten at det skapes gode overganger fra barn til voksenlivet. Derfor er koordinering av tjenestene både fra spesialisthelsetjenesten til kommunen og innad i kommunen nødvendig. Pasienter med behov for ulike tjenester bør få tilbud om koordinator og individuell plan. Dette er påpekt i Helsedirektoratets veileder for habilitering, rehabilitering, individuell plan og koordinator, som er et godt og etterspurt hjelpemiddel i tjenesten.

Enkelte pasienter har behov for tett oppfølging i kommunene over tid. Derfor har regjeringen lansert et treårig pilotprosjekt for strukturert tverrfaglig oppfølgingsteam. Teamet består av fagpersoner som den enkelte pasient til enhver tid har behov for. Kommunale helse- og omsorgstjenester, spesialisthelsetjenesten og andre sektorer er også viktige aktører.

Godt samspill mellom medisinsk behandling og arbeidsrettet bistand er et viktig ledd i rehabiliteringsarbeidet, for at de som er sykmeldt eller mottar arbeidsavklaringspenger, raskest mulig kan komme tilbake i arbeid. Målet må være at flere med nedsatt arbeidsevne og ulike helseproblemer skal kunne delta i arbeidslivet. For dem som har rett på uføretrygd, vil dette også kunne bidra til en raskere avklaring.

Nicholas Wilkinson (SV) [13:39:52]: Ja, individuell plan er fint. Jeg fikk aldri det da jeg fikk slag. Kommune-

ne er viktig, men vi vet at mange ikke får hjelpen de trenger.

En liten jente fikk slag da hun var sju år. Fram til hun var 18 år fungerte oppfølging og rehabilitering. Alt stoppet opp fra 18-årsdagen – det ble tilfeldig hva hun fikk av videre behandling i kommunen. Hun studerte etterpå 67 pst., men da fikk hun ingen mentor, siden ordningen fra Nav bare er for dem som studerer under 50 pst. Hun vil jobbe og være med i samfunnet, men nå er hun 26 år, har nedsatt funksjonsevne, har studielån og er uten inntekt.

Hva vil ministeren gjøre for at alle som henne kan få et bedre liv?

Statsråd Bent Høie [13:40:58]: Jeg er helt enig med representanten Wilkinson, som her beskriver tilbudet til en pasient og en bruker som har fått et tilbud gjennom flere år, og der dette tilbudet ikke har vært godt nok. Det er også bakgrunnen for de initiativene jeg redegjorde for i mitt første svar, som nettopp har som hensikt å bidra til at både koordinering av tjenestene og innholdet i tjenestene blir bedre til denne gruppen.

Så avsluttet representanten med å ta opp en del spørsmål som er knyttet til Arbeids- og sosialdepartementets område, men som også handler om det jeg opplever som den store inkluderingsdugnaden regjeringen har invitert til, som nettopp skal bidra til at også mennesker med nedsatt funksjonsevne får en mulighet i arbeidslivet og får brukt sin kompetanse.

Nicholas Wilkinson (SV) [13:42:00]: Til det første i svaret: Retningslinjer er veldig fint, men det er ingen ressurser på bordet i kommunene, og vi vet at mange av dem ikke har ressurser for å bygge opp rehabilitering.

En gutt fikk også slag da han var sju år, med stor reblødningsfare. Oppfølgingen etter hjerneslaget fungerte godt i spesialisthelsetjenesten, men ikke så bra i hjemkommunen. Mor er aleneforelder og må ta et valg om å ha tilsyn med sønnen, eller å returnere til jobb, da omsorgslønnen stoppes etter kort tid. Et annet eksempel er en dame på 44 år som falt ut av systemet ved sykehuset allerede ved utskrivelsen – hun fikk ingen hjelp i kommunen. Hun er i dag ufør, i en alder av 48 år.

Hva vil ministeren gjøre for disse personene?

Statsråd Bent Høie [13:43:08]: Nå vil jeg nok hevde at det i mitt svar var mer enn veiledere og rundskriv, så det er nok ikke en helt korrekt framstilling av svaret. Det var også f.eks. en tydelig pilotering av ulike måter å jobbe sammen på tvers på. Her gjøres det mye veldig viktig, godt og spennende arbeid.

Jeg kan i tillegg f.eks. trekke fram det arbeidet som foregår i mitt eget hjemområde, i Stavanger-regionen, der en har etablert et tverrkommunalt rehabili-

teringsteam kommunalt, som gjør en fantastisk jobb spesielt rettet mot denne gruppen. Her skjer det mye spennende, og som det er viktig at også andre kommuner lærer av.

Så er jeg heller ikke enig i framstillingen om at det ikke fins ressurser i kommunene – det fins mer ressurser i kommunene nå enn det har funnes noen gang. Det kan representanten riste så mye på hodet han vil av, men det er korrekt både når det gjelder årsverk og når det gjelder kompetanse, nettopp fordi denne regjeringen har satset på kompetanse i denne delen av tjenesten i kommunene.

Presidenten: Da går vi til spørsmål 4.

Spørsmål 4

Kjersti Toppe (Sp) [13:44:28]: «Lukas Stiftelsen fikk i 2019 i oppdrag å etablere, utprøve og evaluere et frittstående hospice ved Betania Malvik. I statsbudsjettet for 2019 ble 30 mill. kr øremerket til prosjektet. I 2020 ble posten gjort søkbar og Lukas Hospice ble tildelt et tilskudd på vel 19 mill. kr. En av forutsetningene for opprettelsen av Lukas Hospice i 2019 var at dette skulle være et femårig prosjekt. Forutsetningene er nå vesentlig endret. Ansatte er permittert.

Hvorfor har ikke regjeringen sikret forutsigbarhet for Lukas Hospice i prosjektperioden?»

Statsråd Bent Høie [13:45:11]: Lindrende behandling og omsorg er et viktig område for regjeringen. Vi har derfor styrket feltet gjennom flere år. I statsbudsjettet er det bevilget midler til tiltak som skal bidra til økt kompetanse, kvalitet og tilgjengelighet i helse- og omsorgstjenesten til mennesker som er alvorlig syke og døende.

Regjeringen ønsker å legge til rette for et mangfold i tjenestetilbudet til mennesker som trenger lindrende behandling og omsorg, og legge til rette for barn spesielt. Derfor foreslo regjeringen i statsbudsjettet for 2020 at den øremerkede tilskuddsordningen til lindrende enheter skulle bli en søkbar ordning fra 2020. Flertallet i Stortingets helse- og omsorgskomite støttet regjeringens forslag om å endre innretningen på tilskuddet i innstillingen til statsbudsjettet. Fra 2020 har frivillige og ideelle aktører kunnet søke om midler fra ordningen.

Jeg må derfor tilbakevise representanten Toppes framstilling av forutsetningene i denne saken. Det foreligger ingen avtale om at Lukas Stiftelsen skal være et femårig prosjekt. Dette framgår tydelig i statsbudsjettet, Prop. 1 S for 2019–2020 og Innst. 11 S for 2019–2020, og også i dialogen mellom Helse- og omsorgsdepartementet, Helsedirektoratet og Lukas Stiftelsen. Det er tvert

imot slik at Helse- og omsorgsdepartementet og Helse- og omsorgsdirektoratet ved flere anledninger har understreket overfor Lukas Stiftelsen at statsbudsjettet vedtas av Stortinget for ett år av gangen. Det gjelder også for midler til tilskuddsordningen til lindrende enheter. Allerede høsten 2019, gjennom forslaget til statsbudsjett for 2020, fikk Lukas Stiftelsen kjennskap til at tilskuddet ikke ville bli øremerket i 2020. Stiftelsen ble tildelt 21,3 mill. kr av rammen på 30 mill. kr over den søkbare tilskuddsordningen i 2020.

For å sikre forutsigbarhet har regjeringen i statsbudsjettet for 2021 presisert at aktører som har etablert tilbud basert på tilskuddet, skal prioriteres videre i søknadsprosessen, så fremt alle vilkår for midlene ellers er oppfylt.

Jeg kan forstå at Lukas Stiftelsen opplever denne situasjonen som krevende. Samtidig legger jeg til grunn at igangsetting og drift av prosjekter må tilpasses de økonomiske rammene som er forespeilet.

Det er behov for å styrke tilbudet til mennesker som trenger lindrende behandling og omsorg. Jeg er glad for at Lukas Stiftelsen bidrar til dette, og jeg håper også de vil fortsette med dette viktige arbeidet.

Kjersti Toppe (Sp) [13:47:30]: Det er litt vanskeleg å forstå at regjeringa satsar på lindrande behandling og på mangfaldet i dette tilbodet samtidig som eit prosjekt som dei sjølve har løyvd 30 mill. kr til i 2019, no må stengja dørene og senda pasientane sine heim fordi den statlege finansieringa sviktar.

Eg høyrer kva statsråden seier, at det aldri har vore gjort ein avtale med Lukas Stiftelsen om hospice. Men det er òg slik at dei fekk midlane i 2019 basert på ein prosjektsøknad. Det vert veldig vanskeleg å forstå at ein frå regjeringas side, frå stortingsfleirtalets side, gir midlar til ein prosjektsøknad, men ein sørgjer altså ikkje for at prosjektet kan vidareførast i meir enn eitt år.

Statsråd Bent Høie [13:48:31]: Representanten Toppe er vel kjent med hvordan ordningen knyttet til søknader om tilskudd foregår. Representanten er også vel kjent med at ingen får garantier for hva som kommer i de neste budsjettene. Her har også Lukas Stiftelsen fått veldig tydelig beskjed om at dette vil være en søkbar ordning. Det betyr at de også måtte regne med at det her ble andre søkere. Dessuten la også Stortinget inn i den bevilgningen for 2020 at tilskudd til barn på dette området skulle prioriteres. Lukas Stiftelsen tilbyr ikke noe til barn, så det var åpenbart at andre også kom til å få tilskudd. Det er det Lukas Stiftelsen selv som må ta ansvar og høyde for når de lager sine budsjetter. Det er ikke slik at de står uten offentlig støtte. De fikk 21,3 mill. kr av en ramme på 30 mill. kr i 2020. Veldig

mange andre organisasjoner ville sett på det som en ganske sterk statlig finansiering av et prosjekt.

Kjersti Toppe (Sp) [13:49:36]: Lukas Stiftelsen seier sjølv at dersom dei hadde visst at dei berre fekk finansiering for eitt år, hadde dei sjølvsagt aldri sett i gang dette prosjektet. Det er ein kompetansearbeidsplass det vil kosta å oppretta som tilbod frå starten av. Det fyrste året var faktisk ikkje dette ei søkbar ordning, dei fekk tilskot frå dagens regjeringssparti i budsjettforhandlingane. Da synest eg det ikkje er bra på nokon som helst måte å gå tilbake på det som dei oppfatta som ei sikker finansiering. Det er regjeringa og regjeringsspartia som har gjort dette til ei søkbar ordning, og som òg har prioritert 30 mill. kr til eit barnehospice i Kristiansand, som tar veldig mykje av denne posten, medan tilbodet i Malvik no har stengd dørene sine.

Ser ikkje statsråden at å gi 50 mill. kr til noko som ikkje vert noko av, er dårleg politikk frå regjeringa si side?

Statsråd Bent Høie [13:50:43]: Den framstillingen fra representanten Toppe er jo feil. Jeg kan ikke ta ansvaret for hva Lukas Stiftelsen oppfatter, men jeg kan ta ansvar for det som er kommunisert til Lukas Stiftelsen. I

den kommunikasjonen har det ikke vært noen tvil om at dette er midler som er årlige, og som det må søkes om, slik det er for alle andre.

Jeg tror ganske mange av de andre organisasjonene på det store feltet vi gir tilskudd til, hadde oppfattet det ganske urimelig hvis én stiftelse skulle fått garanti for et fast beløp over fem år, mens alle de andre måtte søke. Det er helt vanlig når Stortinget tar initiativ til nye bevilgninger til enkeltstiftelser, at de det året blir øremerket, mens det året etter blir en søkbar ordning. Vi er faktisk nødt til å forholde oss til det regelverket Stortinget har vedtatt når det gjelder økonomistyring i staten. Det ville vært veldig rart om vi skulle brutt dette regelverket i denne sammenhengen.

Presidenten: Den ordinære spørretimen er dermed omme.

Sak nr. 3 [13:51:48]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.52.
